7 an)

8=

Liber pulcherrimus ꝛ cūctis Chriſtifidelibus

ſummoꝑe neceſſarius. De diuina inſtitutiõe Pontificatus Romani Pontificis ſuper totã eccleſiam a Chriſto in Petro, per Reuerendiſſimum ſancti Sixti Cardinalem, virumqꝫ plane eruditiſſimum

Thomã de Vio Caietanum. iã

opportune in lucem editus.

Contra errores quoſdam Martini Lutheri. quos ex

priſcis atqꝫ condēnatis hereticis deſumpſit, ac noſtris prohdolor tēporibus in multorū perniciem renouauit.

¶ Lege tabulã & librū & cūcta rõnabiliter, citra cuiuſcūqꝫ offenſionē ſcripta inuenies.

V.D16

Zwe

INDEX CAPITVM

QVid,quõ & q̄ ordine tractãdũ eſt Cap.I.

¶ Petri ꝑſonę & nõ dono reuelatiõis aut beatitudinis,ꝓmiſſę ſunt claues Cap.ij.

¶ Perſonę petri in ſe,& nõ ſolũ in ꝑſona ecclię,ꝓmiſſas eſſe claues Ca.iij.

¶ Verba chriſti tibi dabo,Petro,nõ in ꝑſona omniũ apoſtolorũ dicta eſſe Ca.iiij.

¶ Apl̃is alijs nõ eẽ alias collatũ qđ petro Ca.v.

¶ Solum petrum accepiſſe claues,conſonat ei qđ eſt eccleſiam accepiſſe claues Ca.vi.

¶ Promiſſum eſſe Petro totius eccleſię pontificatum in antędictis promiſſionibus Ca.vij.

¶ Perſonę Petri ꝗuis charitate qualificatę dictũ eſſe,paſce oues meas. Ca.viij.

¶ Soli Petro,ita ꝙ non alijs apoſtolis,dictum eſt paſce oues meas Ca.ix.

¶ Petro ſoli vniuerſam committi eccleſiam ꝑ hæc verba chriſti,paſce oues meas. Ca.x.

¶ Petro per hęc verba,paſce oues meas,commiſſum a chriſto pontificatũ totius ecclię Ca.xi.

¶ Petrum habere ex chriſti inſtitutione ſucceſſorẽ in pontificatu eccleſię catholicę. Ca.xij.

¶ Romanũ pontificem ſuccedere petro in pontificatu totius eccleſię. Ca.xiij.

¶ Auctoritates ſanctorum antiquorum & cõciliorum,affirmantes Ro.pontificis ſucceſſoris petri pontificatum ſuper totã eccleſiam a chriſto inſtitutum in petro Ca.xiiij.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

¶AD LEONEM.X.PONT.MAX.

De diuina inſtitutõe pontificatus totius eccleſie in pſona Petri apoſtoli, Libellus Thomę de Vio Caietani, Cardinalis Sãcti Sixti.

ILluſtrem ſapientibus ſententiam in vulgarem quoq; lucem proferri exigũt Pater beatiſſimę, qui ea quę ſeipſis manifeſta ſunt, ab his quę per alia nota fiunt nõ diſcernentes, nodum (vt aiunt) in ſcirpo querũt, & meridiana in luce cecutientes offendũt. Obnubẽdi ſiquidem Euãgelicã claritatẽ tãta eſt licentia his qui ſua nõ ſunt ſorte contenti, vt eccleſię vultus licet ſereniſſimus, nouitatum inuolucris perturbetur, quippe quorũ ſtudium eſt certa & lucida in queſtionẽ vertere ac obſcura alijs reddere. Ea propter Petri ſucceſſorũ q; eius Romanorũ Pontificũ principatus tot etates, tempora, atq; ęuitates tranquilla poſſeſſione obtenti, ius euangelico ſole fulgens, impetitum argumentationibus inuoluentibus exercitatos parũ in ſacris litteris tueri, tenebris exuere, atq; in medium proferre ſic intendimus, vt veritas hęc om̃ibus luceat, & proprijs ſplendoribus vniuerſę creaturę penetralia attingat. Habeat igitur catholica eccleſia tibi credita Pater benigniſſime lucubratiũculã hãc, p rudioribus, ne obſcuritatibus obruantur.

¶ Quid, qũo, & q̃ ordine tractãdũ eſt Cap. I.

PRINCIPATVS ROMANI PONtificis ſup vniuerſas Chriſti eccl'ias, q̃zuis q̃ſtionibꝫ multis pulſatus fuerit, noſtro tñ ꝓpoſito vnica inueſtigatõe abſoluendꝰ occurit. Nõ em̃ vertit̃ hic ĩ dubiũ, an Romanus pontifex ſit de facto caput eccl'ię, nec an idẽ poteſtatẽ habeat a deo eo modo q̃ iuxta Apl'm Ro. xiij. Nõ eſt poteſtas niſi a deo, ⁊ q̃ a deo ſunt ordina ſunt, ⁊ ſicut poteſtas regia in veteri teſtamẽto erat a deo. iuxta illḃ. j. Regũ. viij. Audi vocẽ eoꝝ, ⁊ ꝯſtitue ſup eos regẽ, Eiuſmodi em̃ om̃ia aduerſarioꝝ multi affirmãt, Sed vertit̃ in q̃ſtionẽ, an a Chriſto fuerit Ro. põtificis ſup oẽs eccl'ias ꝑncipatꝰ in beato Petro, ita q̃ inſtituerit Chriſtus Petrũ cũ eius ſucceſſoribꝫ ſuũ Vicariũ ad gubernãdũ om̃es Chriſti eccl'ias. Quo fit vt loca a rõnibꝫ ⁊ auctoritatibꝫ affirmãtibꝫ Petrũ ſeu Romanũ pontificẽ fuiſſe ſeu eſſe caput omniũ eccl'iaꝝ a pñti ſecreta ſint intentõe, ⁊ ea dũtaxat afferenda ſint, ex quibꝫ Chriſtũ dñm cõtuliſſe hmõi ꝑncipatũ Petro ſoli habet̃. ¶ Quia v̾bo ex ſacris litteris pendet om̃is queſtionis huiꝰ veritas, ⁊ duo ſunt p̃cipui textus, ſcꝫ Matthei. xvj. Et Io. vltimo, expreſſe de h̃ myſterio loquentes, ideo p̃mo iuxta vtrũq3 textũ inueſtigãdũ eſt an ſoli Petro v̾ba Chriſti dicta ſint. ¶ Secũdo an ꝑ hęc ſoli Petro pontificatus totius eccl'ię a Chriſto ꝓmiſſus ſit. ¶ Tertio an hic totius eccl'ię pontificatus Petro a Chriſto ꝓmiſſus, ſit ab eodem dño datus ſucceſſori Petri. ¶ Quarto an ſit a Chelſto hic pontificatꝰ datus Romano pontifici vt Petri ſucceſſori. ¶ Vt aũt p̃mi clara ſit abſolutio, Matthei textꝰ p̃us diſcutiẽdꝰ ſic eſt vt ĩ p̃mis tractet̃ opĩo dicẽtiũ v̾ba Chriſti nõ Petro ſꝫ ꝑſone q̃lificate, deĩn dicẽtiũ nõ Petro, ſꝫ eccl'ię, poſtea dicẽtiũ Petro ⁊ apl'is alijs, demũ negãtiũ ſoli Petro, q̃z eccl'ię dicta eſſe. Multifariã ſiq̃dem obnubilare conati ſunt dñicam ꝓmiſſionẽ Matthei. xvi. relatam, tibi dabo claues ⁊c. Quidã nãq3 adeo reſtrinxerũt v̾ba hęc, vt ꝑſonã etiã Petri ab illis eximerent, ⁊ ad ſolũ diuinũ donũ in Petro directa intelligũt, Alij etiã reſtringẽtes ⁊ eximẽtes Petri ꝑſonã, ad ſolã eccl'iam in Petro ſ̾catã Chriſti verba dirigũt Multi aũt extenderũt domini ꝓmiſſionem ad alios apl'os, ita q̃ Petro in ꝑſona omniũ apl'oꝝ dicta accipiũt, Sed ⁊ nõnulli ſunt admittentes ſoli Petro hęc dicta, ꝑncipatꝰ tñ ſingularitatẽ collatã Petro negãt, eo q̃ ſil'is poteſtas alijs apl'is a Chriſto collata alibi legit̃, puta Matth. xviij. Quęcũq3 alligaueritis ſup terram, Et alibi, Heſitant deniq3 aliq̃ q̃ pacto ſoli Petro claues da-

tas eſſe verificatur, ⁊ tn̄ datas quoqꝫ eccl'ie eſſe claues om̄es af/
firmam⁹, Quo circa ordine quo numerata ſunt q̄nqꝫ hec ſigilla/
tim tractanda ſunt, p̄ponendo vbiqꝫ rōnes dubitandi, vt oppoſi
ta iuxta ſe poſita magis eluceſcant.

¶ Petri perſone & nō dono reuelatiōis aut beatitudinis ꝓmiſſe ſunt claues &c̄ Cap. II.

NOn deſunt dogmatizantes pontificiā poteſtatē homini nō
imediate collatam, ſed dono virtutis mediāte, ita q̄ ꝑdito
virtutis dono, perire ſimul pontificiam poteſtatē neceſſe ſit, tan
quam virtus glutinum quoddam ſit iungens iungens homini
pontificatū, Quo fit vt hoꝝ iudicio claues, non Petri ꝑſone, ſed
eius dono collate ſint in aliquo ſingl'ari miniſtro, puta ſacerdote
ſeu iuſto quocūqꝫ. Argumentant̄ aūt hi ex huius euāgelij textu Primo
multipl'r. ¶ Primo, qꝛ ante om̄ia domin⁹ beatitudinē Petri affir
mat, dicens beatus es, ꝓculdubio in ſpe vere fidei, nō inchoaſſet
em̄ a Simonis beatitudine, niſi ad ſubſeq̄ntē pontificatū ſpecta
ret hmōi beatitudo, nihil em̄ impꝝtinens dixiſſe chriſtuꝫ decet.
¶ Secūdo ex eo q̄ dn̄s adiūgit Simon bariona, hoc eſt filius co Scd̄o.
lumbe, vt Hieronym⁹ exponit. Quorſum em̄ petr⁹ acceptur⁹ pō/
tificatū, filius colūbe p̄nominat̄? niſi vel eius ſimplicitas colum
ba ſ̄cata (iuxta illud, Eſtote prudentes ſicut ſerpentes, ⁊ ſimpli/
ces ſicut colūbe) vel ſp̄uſſanct⁹ (qui colūba deſignat̄, eo q̄ in colū/
be ſpecie apparuit in chriſti baptiſmo) ad eccl'iaſticū p̄ncipatuꝫ
ꝑtineret. ¶ Tertio ex rōne ſubiūcta, qꝛ caro ⁊ ſanguis nō reuela Tertio
uit tibi, ſed pater meus q̄ in celis eſt. Monſtrāt em̄ hec nō a car
ne ⁊ ſanguine, ſed diuina reuelatōe inſtruendū eſſe q̄ alijs p̄ficit̄
in Chriſtiana fide erudiendis. ¶ Quarto ex eo q̄ dn̄s addidit Quarto
tu es Petrus, ⁊ nō dixit tu vocaris petrus (vt gloſa ibi notat) ob
fortitudinē fidei ⁊ cōfeſſionis ꝯſtantiā. Hoc em̄ cū omibꝫ p̄cedē
tibꝫ ad virtutū munera ſpectat, que vt dictū eſt, aut impꝝtinenter
p̄poſita ſunt, aut ad p̄ncipatū tūc ſubſequēter ꝓmiſſum opportu/
na media ſunt ¶ Unde ⁊ quinto arguūt ex ſubiūcta p̄ma ꝓmiſ/ Quinto
ſione, ſup hanc petrā edificabo eccl'iam meā. Quū em̄ iſta ſit pri/
ma ꝓmiſſio petro facta (quoniā vt Cyprian⁹, Hieronym⁹, ⁊ Au/
guſtin⁹, exponūt), ꝑ hāc petrā demonſtrat̄ ipe Petrus, inq̄t em̄
Hierony. ſuꝑ Matth. Edificabo eccl'iam meā ſuꝑ te. et Aug. in
libro retrac. refert ſeipſum dixiſſe q̄ in Apl'o petro tanqꝫ in petra
edificata eſt eccl'ia, nec retractat hanc ſententiā. Cyprian⁹ quoqꝫ
vbi ſupra d̄t. Loq̄tur domin⁹ ad Petrū, ego dico tibi, qꝛ tu es pe
trus, ⁊ ſuꝑ hāc petrā edificabo eccl'iam meā, ſuꝑ vnū edificat ec/
cleſiā ⁊c̄. Quū inquā hec ſit p̄ma ꝓmiſſio facta Petro, ⁊ hec pro/
miſſio nō imediate, ſed mediante dono firmitat̄ ⁊ ſoliditatis ad

perſonā Petri ꝑtineat(vt ipa dñi ꝟba teſtant̃,dū nō dꝛ ſup te,ſꝫ ſup hāc petrā,hoc eſt,ſup te petrā edificabo eccl'iam meā)ꝯſequēs eſt,vt ſubſequentes q̄ꝙ ꝓmiſſiones intelligant̃ facte ꝑſone Simonis,q̄tenus erat Petrus ⁊ filius colūbe,⁊ btūs ⁊c.

Cōfirmatio.

¶Et cōfirmat̃,qꝛ iſta ꝓmiſſio nō ſolū eſt ꝑma,ſed ꝑncipalis,nā ꝑcipuū donū Petro collatū eſt eſſe fundamentū eccl'ie. Ex h̄ aūt ꝙ hec promiſſo eſt ꝑma ⁊ ꝑncipalis,ꝯſequēs eſt vt alie ꝓmiſſiones ꝯſequētes ſequātur naturā ꝑncipalis,ac ꝑ hoc nulla ꝓmiſſio eſt facta ꝑſone humane,niſi mediante dono virtutis,qđ erat intentū manifeſtādū. ¶Nō eſt difficile catholico doctori monſtrare falſaꝫ eē relatā ſententiā,ducendo ad damnata incōueniētia Nihil eñ aliud eſt hmōi dogma,q̄ꝫ hereſis quorūcūqꝫ dicētiū in malis miniſtris nō inueniri eccl'iaſticā poteſtatē,clauesqꝫ eccl'ie in ſolis ⁊ omnibꝫ iuſtis haberi eccl'iamqꝫ ex ſolis iuſtis ꝯſtare,q̄ oīa reprobata ac dānata eſſe ꝯſtat. ¶Verū ne heretici cauſentur ſe opprimi auctoritate p̄latoꝝ ⁊ nō Euāgelij,ex ipo euangelij textu catholice doctrine reddēda eſt rō. Ad cuiꝰ euidentiaꝫ aduerte duas eſſe in hoc dñi ſermone ad Petrū partes,quaꝝ ꝑma ſcḋm planū Euangelij ꝯtextū ac ſenſum ad ꝯfeſſionē quā petrus fecerat ꝑtinet. Nā nihil aliud ꝯtinet niſi reuelate ꝯfeſſionis actorē,fructū ſeu p̄miū,⁊ perſonā ſeu ꝑſone ꝯditōem cui reuelatio facta eſt. Dicendo beatꝰ es fructū ſeu p̄miū ꝓnūciat dicendo Simon bariona,ꝑſonaꝫ ad litterā ſeu ꝯditōem ꝑſone myſtice,puta ſimplicitatē ſeu ſpūalitatē aperit,⁊ dicendo,qꝛ caro ⁊ ſanguis nō reuelauit,ſed pater meꝰ actorē reuelatōis monſtrat. tota ergo ꝑma ps ſermonis ad reuelatam ꝯfeſſionē ſpectat,⁊ nō ad futurū ꝑncipatū. Qđ vt pleniꝰ intelligas,vide ſingula. Merito ex accepta reuelatōe Simon beatus dꝛ,qm̄ ſi ſcḋm phiam beatꝰ in hac vita eſt q̄ ad cognitōem ſupnarū ſubſtātiaꝝ ꝑuenit,⁊ ſcḋm euāgelicā veritatē beatitudo viatoꝝ in ſpe vere fidei ꝯſiſtit(iuxta illud,beati q̄ non viderūt ⁊ crediderūt),longe magis Simon beatꝰ fuit,quū ad cognoſcendū trinitatis myſteriū ꝑuenit,nō innixus reuelationi alijs facte (vt nobis ꝯtingit)ſed reuelatōi ſibijpi interius facte Ad hāc eñ cognitiōeꝫ Petrū ꝑueniſſe teſtant̃ ꝟba petri,teſtat̃ ⁊ dñs. Cōfeſſus eſt eñ petrus,tu es Chriſtus filiꝰ dei viui,ꝯfeſſus fuerat olim Nathanael tu es filius dei Joā. p̄. cōfeſſi fuerāt q̄ erāt in nauicula,vere filius dei es,Matth. xiiij. cōfeſſus fuerat ⁊ petrus in ꝑſona omnium,⁊ nos credimus ⁊ cognouimus qꝛ tu es chriſtꝰ filius dei,Jo. ſexto Nunqꝫ tñ dominꝰ beatitudinis p̄miū appoſuit niſi nūc,qꝛ nunqꝫ ꝯfeſſio facta fuerat,ꝙ eſſet filius dei naturalis,qualem mō Petrus explicauit,adiūgendo illud adiectiuū viui. Hoc eñ dupl'r ꝑt intelligi. Primo vt ſit adiectiuū determinās ſuū ſubſtātiuum

abſolute,vt ita dictū ſit dei viui,tanq̄ȝ dictū fuiſſȝ dei veri aut dei
omipotētis.Et ſic ꝑ accn̄s adiūgeret Petri ꝯfeſſioni ad maiorē
expreſſionē veri dei,ad differētiā deoꝝ lapideoruȝ ſeu mortuoꝝ,vt
Saturni,Jouis,⁊ reliquoꝝ.Alio mō vt determinet ſuū ſubſtātm̄
ſcȝ dei in ordine ad filiū,cuiꝰ enūciat pater,dū dr̄ filius dei viui,
et ſic ꝑ ſe ⁊ eſſentialr̄ apponit ꝯfeſſioni Petri,⁊ ꝯſtituit Peri con
feſſionē eē ꝑ ſe ⁊ eſſentialr̄ ac formalr̄ verā,⁊ altiſſimi ſenſus,ſig/
nificat ſiq̇dē hinc pleniſſime ⁊ formalr̄ modꝰ quo chriſtꝰ eſt filiꝰ
dei,ſcȝ ꝙ eſt naturalis filiꝰ dei.Et ne altitudo ſenſus ſentētiā cla
rā obumbret,manifeſtat qđ dicimꝰ ex differenti filiatōne noſtra ⁊
Chriſti,ꝯmune nāqȝ eſt Chriſto ⁊ nobis ꝙ ſumꝰ filij dei(ſm ꝙ de
nobis ſcriptū eſt Jo.j.Dedit eis poteſtateȝ filios dei fieri)ſȝ nos
ſumꝰ filij dei,qȝ vult iuxta illud Ja.p̄.Uolūtarie eīn genuit nos
vbo veritatis,Chriſtꝰ aūt eſt filiꝰ dei nō quia vult,ſed qȝ eſt.Rō ſi
q̇dem q̄re deꝰ nos genuit filios,eſt ſua volūtas,qua elegit nos,rō
aūt q̄re deus genuit chriſtū,eſt ſua eſſentia,q̄ genuit vnigenitū de
um,qua ⁊ ip̄e deus eſt.Hoc aūt vocādo ancillas ad theologicaȝ
arcem(qȝ viuere viuētibꝫ eſt eſſe,vt dr̄ ſcđo de aīa)ſ̄catū eſt ꝑ deū
viuū,ex eo nāqȝ ꝙ viuere viuentibꝫ eſt eſſe,ideȝ eſt filius dei viui
inq̄ȝtū viuit,⁊ filius dei inq̄ȝtū eſt.Meminit tn̄ petrus nō dei eſſe
neqȝ dei nature,ſȝ dei vite,qm̄ cuicūqȝ eſt filius,ꝯuenit generare
filiū nō ea rōne qua eſt,nec ea rōne qua res naturalis eſt,ſȝ ea rō/
ne qua viuit.Qđ ſi altiꝰ ꝓſpicere cupis,iūge hec ſimul,ſcȝ filiꝰ dei
viui,quū eīn ꝯſtet ex vna pte filiū ſonare genitū talē qualis eiꝰ pa
rens eſt,⁊ ex altera pte parentē ſ̄cari deū viuū,ſi cointellecta fue/
rit philoſophica traditio,ſcȝ naturaliſſimū opeꝝ eſſe oībꝫ viuē
tibꝫ facere tale quale ipm̄ eſt,vt habet.ij.de aīa,Manifeſte vide/
bis ꝙ dicendo filius dei viui,ſ̄catur naturalis filius dei,ex eo eīn
ꝙ filius dei inq̄ȝtū eſt viuꝰ dei ponit,genitus a deo dr̄,ex eo autē ꝙ
filius dei inq̄ȝtū eſt viuꝰ ponit ꝑ naturaliſſimū opus viuenti q̄te/
nus viuens eſt genitꝰ ſ̄cat.Acutiſſime ergo ⁊ formaliſſime Pe-
tri ꝯfeſſio chriſtū nō adoptiuū dei filiū,ſed naturalē dei filiū ma/
nifeſtat dicendo Chriſtū filiū dei viui.Et ſi altius adhuc intuiti
fuerimꝰ,ꝑcipiemꝰ in hac ꝯfiſſione claudi nō ſolū duas trinitatꝭ ꝑſo
nas,filiū ſcȝ ⁊ patrē,⁊ rōnē ac modū generatōis ſcȝ ꝙ ille naturalr̄
pr̄ ⁊ iſte naturalr̄ filiꝰ(vt declaratū eſt)ſed ꝯſubſtātialitatē,coeter
nitatē ac coeq̄litatē vtriuſqȝ,nā ex eo ꝙ naturalr̄ filiꝰ eſt talr̄ q̄lis ē
pater,⁊ Chriſtꝰ dr̄ filiꝰ dei viui,ſ̄cat q̄qȝ ꝙ ip̄e eſt deꝰ viuꝰ,⁊ quū
nō ſunt multi dij,ꝯſignificat ꝙ eſt vnꝰ deꝰ cū patre,ac ꝑ hoc con
ſubſtantialr̄,coeternus,⁊ coequalis.Nec ſpūſſancti ꝑſona omiſſa
eſt,Chriſtꝰ eīn ſonat vnctuȝ ſpūſctō,vt ipemet Petrꝰ declarauit
Act.x.Quo fit vt hac ꝯfeſſiōe Petrꝰ nō minꝰ diuine trinitatꝭ ac

generatõis myſteriũ docuerit, qꝫ Joãnes dicẽdo In pͥncipio erat ỽbũ, ⁊ ỽbũ erat apud deũ ⁊c. imo licꝫ Joãnes ſpũalius, dũ ad im materialẽ intelligibileq̃ꝫ gradũ penetrauit, petrus tñ ꝑſonas no minibꝫ ꝓprijs filij ac ꝑ hoc patris ⁊ generatõem naturalẽ, cũ rõ/ ne generãdi clarius ꝓ̄cauit dicens, tu es chriſtus filius dei viui, ⁊ ideo iure a ſaluatore mũdi beatus affirmat̃ Ad hũc tã altũ huiuſ/ ce ꝯfeſſionis ſenſum tendiſſe inuenies Origenẽ, Chroſoſtomũ, at qꝫ Hylariũ. Hũc tã altũ iſtius ꝯfeſſionis ſenſum teſtat̃ eccl'ia, q̃/ tidiana veneratõne repetẽs pͥma diei hora. chriſte fili dei viui ⁊c. Merito quoqꝫ ad eãdẽ reuelatõem ſpectat bariona, dupl'r ſiq̇dez (vt Hieronym⁹ dt̃) ꝑt intelligi, vel legendo bar iona, id eſt filius ione (bar em̃ idẽ ſonat qđ fili⁹) vel ꝙ vitio ſcriptoꝝ detracta ſit media ſyllaba, quum deberet legi bar ioanna, id eſt filius ioannis, Simon ſiq̇dem credit̃ a multis filius Joãnis, ſꝫm tñ veritatem fuit filius ione, vt pꝫ Joãnis pͥmo Simon fili⁹ iona tu vocabe/ ris cephas, licꝫ vitio ſcriptoꝝ latini codices ſint corrupti. Eſt g̃ pͥmus ſenſus, myſticus tñ, tu es filius iona, id eſt colũbę, ſecũd⁹ aũt litteralis, tu es filius iona ſeu ioanna. Vterqꝫ aũt ſenſus ꝓpo ſitũ fouet, nã ſi filius exponiẜ columbe, ſimplicitatẽ ac ſpũalitatẽ ꝑſone ipſius Petri, tanqꝫ habilis ad reuelatõem ſuſcipiendã indi cat, ad reuelatõem nãqꝫ diuinã ſuſcipiendã ſimplicitas ⁊ ſpũali tas maxime ꝑparãt, ſpũs em̃ ſanct⁹ diſciplinę effugiet fictũ (vt dr̃ Sap. pͥmo) ⁊ aĩalis hõ nõ ꝑcipit quę ſunt ſpũs dei. j. Cor. ij. Si aũt filius iona vel ioanna intelligit̃ ad confirmationẽ confeſſe ve ritatis valde ſpectat, quoniã ꝑtinet ad hoc ꝙ ideo dñs naturalis patris ipſius non Petri ſed ſimonis meminit, vt ſubiungendo qꝛ caro ⁊ ſanguis non reuelauit, ſed pater meus, ex hoc ipſo ꝙ pa/ trem ſuũ ⁊ naturalem patrem Simonis e regione ponit tanqꝫ di ceret, beatus es Simon fili⁹ ione ſeu Joannis, quia nõ pater tu us ſꝫm carnez et ſanguinem reuelauit tibi. ſed pater meus qui in cœlis eſt, ex hoc inquam ipſo eruditus quiſqꝫ intelligat patrem qui in cœlis eſt, ita eſſe naturaliter patrem meum ſicut ionas eſt natural'r pater tuus, Et hoc iam notauit Chriſo. dicens. vanuꝫ eſt dicere, tu es filius ione vel ioanna, niſi vt oſtẽdat qm̃ ita natu ral'r Chriſt⁹ eſt fili⁹ dei ſicut Petr⁹ fili⁹ ione, eiuſdẽ ſubę cuꝫ eo q̃ genuit, Optuit aũt ſaluatorẽ noſtrũ ꝯmẽdare Petri ꝯfeſſionem, manifeſtãdo illi⁹ actorẽ ⁊ pͥmũ ⁊ cętera, vt Petri ꝯfeſſio vera ha beat̃, ⁊ ſic ipſe ver⁹ ac naturalis filius dei credat̃ ex Petri ꝯfeſſione nõ a carne ⁊ ſanguine, ſed a cœleſti patre deriuata, niſi em̃ hoc ma/ nifeſtaſſꝫ ꝯfeſſionẽ Petri vt hũanũ ỽbũ acciꝑerem⁹, nũc aũt vt a deo ꝓlatam ſententiã habemus. Ex quibꝫ omibꝫ clare patere po/ teſt, ꝙ hucuſqꝫ nihil ad principatum Petri ꝑtinens dictũ eſt.

¶ Tota igit̃ prima ps dñici ad Petrũ ſermonis circa illius cõfeſ
ſionẽ verſat̃, ⁊ ad approbationẽ fidei de ſeipo Chr̃o filio dei viui ꝑ
tinet. Scđa ãt ad Petro ꝓmittẽdũ ↄuertit̃, vnde ⁊ inchoat a red
dendo vices ipi Symoni Petro, ⁊ ego dico tibi, tanq̃ȝ diceret (vt
Hieronym⁹ notauit) tu mihi dixiſti, tu es Chriſtus fili⁹ dei viui, ⁊
ego dico tibi tu es Petr⁹ ⁊ ſup ⁊c. Ubi aduerte nõ ſolũ diuerſas,
ver̃ non vni⁹ ſed diuerſoꝝ generꝝ ꝓmiſſiones Petro factas eẽ, nã
prima ꝓmiſſio conſtructionẽ reſpicit eccl'iæ, ædificabo eccl'iam
meã, ſcđa ãt auctoritatẽ, dabo claues regni cœloꝝ, ⁊ quodcumq̃ȝ
ſoluer̃ ⁊c. Illa ad eccl'iẽ ſubſtãtiã, iſta ad officiũ reſpicit, tm̃q̃ȝ int̃
ſe differunt, quãtũ eſt inter ſubſtãtiã ⁊ officiũ diſtãtia. Et licet in
prima ꝓmiſſione triplex inueniat̃ intellectus, exponẽdo ꝑ hãc pe
trã vel Chriſtũ vel Petrũ, vel ↄfeſſionẽ Petri, vt Chriſo. exponit
ſi tñ ſubtilius ꝓſpeximus, vnicus eſt ſenſus literalis, hoc eſt, ꝙ ꝑ
hãc petrã demõſtrat̃ Petrus. Aug. eñ in libro ꝑmo retractationũ
cap. xxi. lectoris iudicio relinquit q̃ duaꝝ ſñiaꝝ ſit ꝓbabilior, Pe
trus ne an Chriſtus demonſtret̃ ꝑ hãc petrã. Unde hac libertate
freti, ex ipo euãgelij textu dicimus ꝑ hãc petrã Petrũ demõſtrari,
vt pȝ ex eo ꝙ dñs dixit ſup hãc petrã ędificabo. Si enim ſeipſum
demonſtraſſet, nõ dixiſſet ędificabo, ſed ędifico, qm̃ tunc vere ſup
ſeipm̃ ędificabat, faciẽdo de Symone Petrũ, ſup Petrũ ãt non
tunc ſed poſt reſurrectionẽ ędificare cœpit ⁊ ꝓpterea dixit in futu
ro ędificabo, ac ſi apte diceret, te quem nũc facio Petrũ poſtea fa
ciã fundamentũ eccl'ię meę. Confirmat̃q̃ȝ hic ſenſus, quia alit̃ im
ptinenter præmiſiſſet tu es Petrus, quum tñ pro maxima re hoc
Petro dictum euãgelium inſinuet, quum dñs quaſi reddẽs vices
Petro (vt p̃dictum eſt) dixerit, tu es Petrus, quid enim tã ma
gnum ſonaret eſſe Petrũ, aut quorſum tu es Petrus, niſi ſubſeq̃n
ter demonſtraret̃ ⁊ ſup hãc petrã ędificabo eccleſiã meam? Unde
Hieronymus exponens hunc locũ ait, ſcđm ãt metaphorã petræ
recte dicit̃ ei, ędificabo eccleſiã meã ſup te. Expoſitio ãt Chryſo.
de cõfeſſione Petri, in idem redit, quoniã cõfeſſio fidei in idẽ redit
cum ſoliditate ſeu firmitate fidei quã denotat Petrus. non eñ dif
fert ab ea. niſi tanq̃ȝ actus ab habitu, ⁊ rurſus conſtat ꝙ eccleſia
magis habet ꝓ fundamẽto fidẽ q̃ȝ fidei ↄfeſſionẽ. Unde relinquit̃
ꝙ ad literã ꝑ hãc petrã demõſtrat̃ Petrus. Exactius ãt loq̃ndo dic
hãc petrã. i. in te petrã, in te ſoliditatẽ fidei, in te Chriſtũ creditũ,
in te Chr̃m cõfeſſum, vt cõplectaris oẽs ſctõꝝ expoſitiões, nã ſin
gulę verę q̃dẽ ſunt, ſed ꝑtem tm̃ veritatis explicarunt, fidẽ ſeu fi
dei cõfeſſionẽ aut Petrũ vel Chr̃m exponẽtes. Quũ ãt vtrũq̃ȝ ſil̃
iungit̃, ita ꝙ ⁊ Petri ꝑſonã ⁊ Chr̃i ſeu fidẽ ſil̃ ſcari exponit̃, itegra
ſitas, integer ſenſus habet̃ lr̃ę, dicẽtis non ſup petrã, ſed ſup hãc

petrã. Indiuiduat̃ ſiq̄dẽ metaphorica petra: ⁊ fit hec q: ẽ in h̃ demõ
ſtrato ſuppoſito, ſicut q̄dlibꝫ aliud in petro exiſtẽs idiuiduat̃ ⁊ fit h̃
q: ẽ in ipa petri ꝑſona. ¶ Hoc igit̃ nitegro ſenſu lr̃ali patefacto
⁊ admiſſo ⁊ amplíꝰ apiendo, ſcito ex euãgelio oẽs promiſſiões pe
tro fctãs cõuenire in hoc, q̄ oẽs ſunt facte vnice ꝑſone ipſiꝰ Simo
nis qui dr̃ petrꝰ, cui dictũ eſt, tu es petrus. Manifeſtat̃ q: ſic eẽ
primo de p̄ma ꝓmiſſiõe, ⁊ deide de ſcd̃a. In p̄ma promiſſiõe tria re
ſpice, p̄mo tu, ſcd̃a es petrꝰ, tertio ſup hãc petrã. Ex pronoĩe tu, de
mõſtrat̃ ꝑſona illa, cui chr̃s loq̄bat̃, ꝑſona dico, nõ q̄litas aliqua,
nã ꝯſtat pronomẽ tu demõſtrare ſubſtãtiã ſine q̄litate etiã apd̃ gra
maticos. Rurſus ex pronoĩe tu mõſtrat̃ vnica ꝑſona, vt patꝫ. Ex
ꝯiunctõe ꝓpterea huiꝰ qd̃ eſt eẽ petrũ ad li tu cũ dr̃ tu es petrꝰ, ſi
gnificat̃ apte affirmari a dñ̃o illã vnicã ꝑſonã eẽ petrũ, ⁊ q: ꝑ hãc
petrã demõſtrat illã eãdẽ petrã quã tũc pronoĩe demõſtratio mõ
ſtrabat tu es petrꝰ. Significãtiſſime ſiquidẽ ille articulꝰ hãc, exp̄
mit eandẽ mõſtrari petrã de q̄ tũc erat ſermo, q̄ ⁊ ꝑ pronomẽ tu es
petrꝰ mõſtrabat̃, ⁊ hoc tãto clariꝰ, q̄nto nulla alia petra tũc mon
ſtrata aut noĩata inuenit̃ in euãgelio. Eſſe igit̃ futuꝝ Chr̃i eccl'ie
fundamentũ, iũgit̃ huic petre, q̄ q: iũgit̃ ꝑſone mõſtrate pronoĩe
tu, oportet itelligere q̄ eẽ Chr̃i eccl'ie fundamentũ ꝓmittit̃ vnice
ꝑſone demõſtrate ꝑ tu, cui tũc datũ ẽ q̄ eẽt petrꝰ. Et vt h̃ magꝭ ac
magis notares, ĩchoauit dñ̃s ⁊ ego dico tibi, nõ beatitudini tue,
nõ filio colũbe, nõ filio reuelatiõis, ſed tibi. De ſcd̃a ãt ꝓmiſſiõe
clariſſime patꝫ q: exp̄mitur ꝓnomẽ demõſtratiũ ſubſtãtie, dicẽdo
⁊ tibi dabo claues. Oportet nẽpe hec valde notare, q̃m hinc com
menta hereticoꝝ ⁊ ſciſmaticoꝝ ſpẽ tenus ſctã, ſed re venenoſa cõ
futant̃, aiunt eñ̃ ſup petrã. i. fidei firmitatẽ eccl'iaꝫ fundatã. Uerꝫ
dicũt, ſed diminutũ, q̃m dixit dñ̃s quidẽ ſup petrã, ſed non hoc
ſolũ dixit, ſed addidit articulũ hãc, dicens ſuper hãc petrã, quam
proculdubio tunc mõſtrabat dicẽs, tu es Petrus, ſi eñ̃ ſup fidei
ſolidũ abſolute edificaturus eſſet non dearticulaſſet ſoliditatẽ ad
perſonã illã. Sed ſciſmatici ꝑſonalis fundamenti vnitatẽ a Chr̃i
eccl'ia tollere per hec cõmenta nitunt̃. Dñ̃s ãt hos oẽs preueniẽs
ſermonẽ ad Simonẽ petrũ ſub pronoĩe direxit, inchoans ⁊ ego
dico tibi, ⁊ ſubdẽs tu es petrus. tu, nõ beatitudo tua aut aliquid
eiuſmodi, tu, nõ vos, vt vnitas fundamẽti eccleſie, vnitas quoqꝫ
perſonalis a Chriſto affirmata intelligatur, dũ dr̃ tu es Petrus,
tu vnus es petrus futurus, poſtea fundamentũ, q̄ ſup hanc pe
trã i. te petrũ edificabo eccleſiã meã. Duplex ãt aduẽteda ẽ int̃ has
ꝓmiſſiões differẽtia, prima ẽ q̄ eẽ fundamentũ eccleſie nõ promit
tit̃ ꝑſone petri abſolute, ſed q̄tenus ẽ petrus ſeu petra, claues aũt
regni celoꝝ ꝓmittunt̃ ꝑſone petri abſolute. Et habẽs hãc dr̃ñam

ex euāgelio, dū de primo dicit̄ ⁊ ſuper hāc petrā ędificabo eccleſiā
meā ⁊ nō dixit ſup̱ te ędificabo eccleſiā meā, p̱ hāc em̄ petrā demō
ſtrauit totū qđ dixerat tu es petrus, nā petram reddidit ad li pe
trus, ⁊ articulū hāc reddidit ad pronomē tu, tanq̄ȝ ſi diceret tu
es petrus ⁊ ſup̱ te Petrum ędificabo eccl'iam meā De clauib9 āt
regni cœloꝝ nō dicit̄ ⁊ tibi petro neq̄ȝ huic petræ, ſed ſimpliciter
⁊ abſolute tibi dabo claues, mōſtrans p̱ hoc ꝙ dixit tibi, ꝙ pſonę
nō q̄litati p̱ petrā ſignificate puta fidei promittebat claues. Per
ſonę ergo q̄lificate promiſſum eſt fore Chriſti eccl'ię fundamentū,
perſonę vero nudæ promiſſę ſunt claues regni cœloꝝ. Altera diffe
rentia eſt, ꝙ in p̄ma promiſſiōe petro promittit̄ eccl'iam ſuſtinē
di officium, nō ſe petro ſed Chriſto actore, nā nō dixit ⁊ ſup̱ hāc pe
trā ędificabis eccleſiā meā, ſed dixit ſup̱ hāc petrā ędificabo eccle
ſiā meā, tanq̄ȝ ſi diceret tu ſuſtinebis tanq̄ȝ petra me ędificāte ec
cleſiā meā ſup̱ te petra. In p̄miſſiōe v̄o clauiū aperiēdi officium ⁊
claudēdi nō ſibi r̄ſeruauit dn̄s ſȝ ſe datuꝝ claues p̄miſit vt ille cui
dant̄ agat aperiēdo vl' claudēdo regnū cœloꝝ. Hæc ex euāgelij pla
no ſenſu differētię cōſtāt. Ex q̄b9 euidēter colligit̄ dr̄ia int̄ officiū
petri q̄d ad p̄tātē vtēdi clauib9 ⁊ ſoluēdi atq̄ȝ ligādi, ⁊ officiū eiuſ
dē ad ſuſtinēdā eccleſiā in fide, dū officiū clauiū hoī cōmittit̄, offi
ciū vero ſuſtinēdi eccleſiā in fide, ad Chr̄m vt actorē, ad petrā vt
rōnē ſuſtinēdi, ad hoīem v̄o petrū vt fundamētū ſuppoſitūq̄ȝ ſpe
ctare dicit̄. Oportet ſiquidē hęc diligēti9 cōtēplari, vt ſciamus
hinc rōnē reddere poſcētib9 nos de ea q̄ in nobis ē fide, ex his em̄ fa
cile ē perſpicere ꝙ claues regni cœloꝝ nō ſunt date ſctītati ſeu iu
ſtitię hoīs, ſed p̄miſſę ſunt hoī futuro paſtori ouiū Chr̄i. ¶ Siq̄s
aūt ꝯtra hm̄oi exactā expoſitionē v̄boꝝ euāgelij obijciat, eo ꝙ Pe
tr9 nō fuit ex tūc re ⁊ noīe petr9, q̄m nō pſeuerauit ſolid9 ac firm9
in fide, ter ſiquidē poſtea dn̄m negauit, ac p̱ hoc v̄ba dn̄i ſonantia
in p̄nti tu es petr9, nō ſunt ſic exacte intelligēda. Aduertat ſic ob
ijciēs ſe falli cōfundēdo firmitatē fidei ⁊ firmitatē charitatis, pe
tr9 ſiq̄dē ex tūc fact9 ē firm9 i fide, dicēte chr̄o tu es petr9 vt Hie. te
ſtat̄, exponēs ⁊ ego dico tibi nō ſermone caſſo ⁊ nullū opus habēte,
ſȝ dico tibi q2 meū dixiſſe feciſſe eſt q2 tu es petr9. Nec defecit ne
gādo dn̄m in fide q̄ in corde eſt, q̄uis defecerit i ꝯfeſſiōe fidei, hoꝝ
em̄ diſtinctio a paulo ap̄l'o manifeſtata ē ad rom̄. x. corde credit̄
ad iuſtitiā, ore ꝯfeſſio fit ad ſalutē. Teſtat̄ ſiq̄dē dn̄s petrū nō de
feciſſe in fide Luc. xxij, ego rogaui pro te, vt nō deficiat fides tua.
ꝯſtat ei chr̄m in oīb9 exauditū fuiſſe p ſua reuerētia, vt dr̄ Heb. ca.
v. Defeciſſe āt ip̄m in charitate, ⁊ p̄iurū manifeſtat, ⁊ dn̄s teſtat̄
ſubiūgēs ⁊ tu aliq̄n ꝯuerſus ꝯfirma frēs tuos, auerſus em̄ fuit a
charitate Chr̄i, nō a fide. Perſeuerauit ḡ ſemp̱ Petrus.

Ad tres p̄rias obiectiones. Ad alias ob/iectiones.

¶ His p̄miſſis ad obiectiones in oppoſitum dicendū eſt. Et circa
tres primas nō oportet inſiſtere, q̄z iā declaratū eſt ꝙ impertinētes
ſunt, nā ad cōfeſſionē Petri ſpectāt oīa quę in eis afferunt̄. ¶ Ad
alias vero obiectiones, ex illis verbis tu es Petrus ⁊ ſup hāc pe
trā ędificabo eccleſiā meā, dicit̄, ꝙ hęc quidē ſpectāt ad pontifica/
lem gradū, non ſm̄ officiū clauiū, ſed ſcdm̄ officiū fundamenti.
Et ex ꝓpoſito dn̄s dixit, nō tu vocaberis Petrus, ſed tu es Petr⁹,
vt affirmaret tu es Petrus re ⁊ noīe, hoc ē tu es ſolid⁹, firm⁹, cō
ſtās ⁊c. in fide tāq̄ȝ petra, vt Leo, Greg. Bedaq̄ȝ exponūt. Nec ex
his aliđ p̄t inferri niſi ꝙ ſoli habēti fidē cōuenit eē fundamētū ſu
ſtinēdi eccleſiā in fide, qđ gratis ꝯcedim⁹, nā ex hoc nō habet̄ ꝙ eē
fundamētū mediāte charitate ſeu iuſtitia ꝯueniat Petro, ſȝ mediā
te fide. Et rurſus hinc nō habet̄ ꝙ eē fundamētū ꝓmiſſuȝ ſit fidei
ſimpl'r ⁊ abſolute, ac ꝑ hoc ꝓmiſſuȝ ſit cuicūq̄ȝ in q̄ inuenit̄ fides,
qm̄ Chriſt⁹ nō dixit ⁊ ſup petrā, ſed determinauit eā ad ꝑſonā, ad/
iungēs li hāc, dicēdo ſup hāc petrā, ꝓculdubio em̄ petra tunc de/
monſtrata ꝑ p̄miſſa verba tu es Petrus, repetit̄, vt qui modo eſt
Petrus futurus ſit fundamentū. Quocirca clare patet, ꝙ ſicut
ſolus Simon demōſtratus ē dicēdo tu es Petrus, ſol⁹ quoq̄ȝ repe
titus eſt dicēdo ⁊ ſup hāc petrā ędificabo eccleſiā meam. Nulla ḡ
ꝓmiſſio facta ē dono ꝟtutis abſolutę, ſed ſola prima inter eas ſcȝ
ędificatio eccl'iæ facta ē dono fidei, nō in q̄cūq̄ȝ ſed in ꝑſona futu/
ri paſtoris ouiū Chr̄i.

Ad confirma/tionem.

¶ Ad ꝯfirmationem āt inferentē ſil'e eē iu
diciū de officio clauiū ⁊ officio fundamēti, rn̄det̄ ꝙ ex differētib⁹
ꝟbis dn̄i manifeſte declaratū eſt nō eē ſil'e de vtroq̄ȝ iudiciū. Et li
cet acceſſoriū ſequat̄ naturā principalis cęteris parib⁹, vbi tn̄ (vt
in ꝓpoſito) maxia eſt in cęteris diſparitas, nō oportet ſecundariū
aſſimilari principali. Manifeſtat̄ āt maxima diſparitas in hoc,
ꝙ in officio fundamenti hō ſe habet quaſi totaliter paſſiue, dicēte
Chr̄o ego ędificabo ſup te Petro, in officio āt clauiū nō dixit ego
aperiā aut claudā, ſȝ abſolute tibi dabo claues regni cœloꝝ. Nō ē
ꝓpterea mirꝝ ſi alit̄ ꝓmiſſuȝ eſt fundamēti officiū ⁊ alit̄ officiū cla
uiū, illud mediāte firmitate fidei, iſtud homī abſolute. Conſenta/
nea eſt āt hmōi differentia a Chr̄o inſtituta humanę etiā rōni, nā
vſus clauiū ſiue rectus ſiue abuſus fuerit nō in vl'em redundat ec
cleſiā, officiū āt ſuſtinēdi fidē ſi aberraret, eccl'ia vniuerſal'r rueret,
de qua tamē dominus dicit, ⁊ portæ inferi non p̄ualebunt aduer/
ſus eā. Promiſſę ſunt ergo claues regni cœloꝝ non dono virtutis
(vt heretici fingunt) ſed perſonæ Simonis Petri futuri paſtoꝝ
ouium ⁊ agnoꝝ Chriſti.

¶ Perſonæ Petri ī ſe & nō ſolū in ꝑſona eccle ſiæ promiſſas eſſe claues. Ca. III.

NOn lõge a ꝓoribꝰ recedũt affirmãtes claues regni cœloꝝ
nõ petro ſed eccl'ie a Chriſto ꝓmiſſas, dicẽte, tibi dabo cla-
ues regni cœloꝝ, tanq̃ʒ dixerit tibi, hoc eſt eccl'ie ſ̃cate ꝑ te, non
tibi dabo claues regni cœloꝝ. Nam iſtis cũ prioribꝰ ꝯmune eſt ⁊
eximere Petrũ ab hac domini ꝓmiſſione, ⁊ nulli ſingulari homini
datas eſſe claues, ſed dono dei ꝓmiſſas eſſe claues, ſolũ in hoc diffe-
rũt, ꝙ ꝓores dono dei in quolibet iuſto, aut ſalteʒ in quolibet ſacer-
dote, iſti dono dei in eccl'ia inuento claues datas aſſeuerant, eo ꝙ
petro nõ vt vni homini, ſʒ vt pſonã gerebat eccl'ie Chriſtũ dixiſſe
cõtendũt, tibi dabo claues regni cœloꝝ, nitũturq̃ʒ hoc multis ar-
gumentis aſtruere. ¶ Vñ ꝓmo arguũt, Chriſtꝰ exponit ſeipm̃ in Primo
euãgelio cui loq̃bat̃, ⁊ cui tradat claues dicẽs, beatus es Simon
bariona, caro ⁊ ſanguis nõ reuelauit, ſed pater meꝰ qui eſt cœlis
Ubi apte petrꝰ in hac pſona nõ eſt petrꝰ, nõ ẽ caro neq̃ʒ ſanguis,
nõ Simon bariona, omino petrꝰ extra hoiem ponit̃, ⁊ iam nõ eſt
vlla pſona ꝑ ſe, ſed reuelãtis patris auditor cui dant̃ claues. Nul-
li ergo ꝓuato homini date ſunt claues, ſʒ ſoli eccl'ie, qꝛ de nullo ꝓ-
uato hoie certi ſumꝰ, habeat necne reuelatõem patris, eccl'ia autẽ
ipſa eſt de qua dubitare nõ licet, ipa eſt ergo ille petrꝰ auditor re-
uelatõis ⁊ acceptor clauiũ. ¶ Secũdo ex cohērẽtibꝰ, Chriſtus em̃
poſt glorioſam iſtã petri ꝯmẽdatõem quũ ei petrꝰ ꝓhibuit ne mo- Scđo
reret̃ rep̃hendit petrũ, vade poſt me ſathana, nõ em̃ ſapis ea q̃ dei
ſunt. Ut ex ſubſecuta poſt ꝯmendatõem vituperatõe clarũ fiat il-
lũ ſupiorẽ petꝝ, q̃ claues accepit, nõ fuiſſe petꝝ filiũ bariona, ſʒ ec-
cleſiã filiã dei, q̃ verbo dei genita, ṽbum dei audit ⁊ ꝯfitet̃ pſeuerã-
ter in finẽ, nõ aliq̃n nõ ſapiẽs q̃ dei ſunt, nec vnq̃ʒ retro abire iuſſa
ſicut petrus ¶ Tertio ex eo ꝙ chriſtus dixit, ſup hãc petrã edifica-
bo eccl'iam meã. hoc eſt ſupra fidẽa petro totius eccl'ie pſona ꝯfeſ- Tertio
ſam, ac ꝑ hoc in qualibet eccl'ia, vbi eſt fidei petra, illic ⁊ claues.
¶ Firmat̃ aũt hoc, qꝛ nec ipe petrus petra fuit in eadẽ pſeuerãs cõ-
feſſione. qm̃ mox poſt acceptas claues errauit, ⁊ tñ nõ ſunt ei cla- Cõfirmatio
ues rurſuʒ allate. q̃re nõ in ſua ſʒ eccl'ie pſona eas accepit. ¶ Quar- Quarto
to, q̃ñ papa eligit̃, an ſecũ affert claues vel nõ? ſi affert, ergo erat
papa anteq̃ʒ eligeret̃, ſi nõ affert. a quo accepit? nũquid ab angelo
de cœlo? nõne ab eccl'ia? Itẽ quãdo papa morit̃, cui relinq̃t claues
niſi eccl'ie a qua accepit? Quid igit̃ pt dici ꝯtra hanc euidẽtiſſi-
mã experientiã, optimã euangelij interpretẽ, claues nec petro nec
ſucceſſori, ſʒ ſoli eccl'ie datas? a qua tanq̃ʒ miniſter accepit, vſurus
eis ſacerdos in q̃libet eccl'ia. ¶ Quinto format̃ argumentum ſil'is
formę argumento, quo Paulus Rom̃. iiij. et. Gala. iiij. vtit̃ dicẽs Quinto.
ꝙ ſicut Abrahę ex fide reputata eſt iuſticia, ita ⁊ omĩbꝰ q̃ credũt
reputabit̃ ad iuſticiã. Quare etiam hic ſil'iter, ſi petro habẽti re-

reuelationē patris ad chriſtū ↄfitenti claues dant̄, ita neceſſe eſt
homini ſil'iter cōfitenti ꝛ reuelatōem habenti claues donatas eſſe
qđ nulli niſi eccl'ie ↄuenire pt, quū nullus ſingularis fidelis con/
ſtant̄ certo ac pſeuerāt̄ habere poſſit hāc ↄfeſſionē, vt etiā de ipo pe

Sexto.

tro patꝫ. ¶ Sexto, qꝛ nō ſolū (vt Aug⁹. j. lib. de doc. chriſtiana ca.
xvij teſtat̄) has claues chriſtus dedit eccl'ie ſue, vt quecūqꝫ ſolue/
ret in terra ſoluta eſſent ꝛ in cœlis, ſed etiā vt ipe teſtat̄ ſup Jo.
Petr⁹ apl'us ꝓpter apoſtolat⁹ ſui ꝑmatū, eccl'ie gerebat figura/
ta generalitate pſonā. in pſona ergo nō ſua ſed eccl'ie claues acce/

Prima cōfirmatio.

pit ¶ Qđ ex Augu. verbis ibidē amplius firmat̄, quū đr. Qđ eñ
ad ipm petꝝ ꝓprie ptinet, natura vnus hō erat, gratia vn⁹ chri
ſtianus, abūdātiore grā vnus idemqꝫ ꝑmus apl'us, Sꝫ qñ ei dic
tum eſt, tibi dabo claues regni cœloꝝ, vniuerſam ſ̄cabat eccl'iā.

Secūda

¶ Confirmaturqꝫ eadē ſententia ex v̄bis eiuſdē Augu. pſal. cviij.
Sicut qdā dicūtur q ad apl'm Petrum ptinere vident̄, neqꝫ tñ
hñt illuſtrē intellectū niſi quū referūtur ad eccl'iam, cui⁹ ille ag/
noſcit̄ in figura geſſiſſe pſonā, ꝓpter ꝑmatū quē in diſcipulis ha
buit, ſicut eſt tibi dabo claues regni celoꝝ, ita Judas pſonā ſuſti/
net inimicoꝝ chriſti. Ex his eñ verbis apparet Petrū nō in ſua
ſed eccl'ie figurata pſona claues ſuſcepiſſe, dum hic đr non haberi
illuſtrē intellectū niſi ad eccl'iam referat̄, ꝛ ibi ↄtra pſonales ↄdi/
tiones Petri aduerſatiua ↄiūctōne ſubditur, ſed quando ei dic/

Tertia

tum eſt, tibi dabo eccl'iam ſ̄cauit. ¶ Et ↄfirmat̄ rurſus auctorita
te euāgeliſte deſcribentis interrogāti Chriſto, quem dicūt homi
nes eſſe filiū hoīs: nullū certū diſcipulū reſpondiſſe opiniones
q de eo erāt, interrogāti vero de ſe apl'os vnū certū Petrū rñde/
re ꝛ ↄſtanter abſoluere ac ꝓnūciare fidei ↄfeſſionē, vt verā Chriſti
cognitōem in vnitate ꝛ firmitate cōſiſtere, nō multoꝝ opinionib⁹
velut arūdinē agitari doceret. Tenet ergo Petrus eccl'ie vnitatꝭ

Quarta

figurā. ¶ Accedit ad hec Cipriani auctoritas habita. xxiiij q. j. lo
quit̄ dñs, dicentis, qꝫuis apl'is oīb⁹ poſt reſurrectōem ſuā pa/
rem tribuat poteſtatē, tñ vt vnitatē manifeſtaret, vnitatis eiuſ/
dem originē ab vno incipientē auctoritate ſua diſpoſuit, hꝫ vtiqꝫ
erāt ceteri apl'i qđ Petr⁹ fuit, pari ↄſortio p̄diti ꝛ honoris ꝛ pote
ſtatis, ſed exordiū ab vnitate ꝓficiſcit̄, vt eccl'ia chriſti vna mon
ſtret̄. Vñ nō vnus ſed vnitas claues accepit, vt atteſtātur etiam
capitula oībus, ꝛ quodcūqꝫ. xxiiij q. j. ex Hierony. ꝛ Auguſtino
¶ Ad euidentiā hoꝝ ↄſiderandū eſt vnū dici a ſanctis, ſcꝫ Petrū
ſignificaſſe eccl'iam quū claues accepit. Duo aūt exponi ſeu dedu
ci. Primū eſt, eccl'ia accepit claues quū Petr⁹ claues accepit, Se
cūdū eſt, ꝙ pſona Petri nō accepit claues. Vñ dupl'r ↄtingit hic
errare, vel negādo ꝑmū, vel affirmando ſecūdū. Et negare qdem

Petrū eccl'iam ſignificaſſe, eſt ꝯtradicere expoſitōni ſanctorum
Affirmare aūt eccl'iam ſic accepiſſe claues ꝙ ꝑſona Petri nō ac/
ceperit, error eſt pluſꝗ hereticus, qm̄ euangelica ꝑ hoc negat͛ hi/
ſtoria. ⁊ hiſtoria in parabolā vertit͛. Parū dixi quoniā omīs etiā
veteris teſtamēti hiſtoria in parabolā verteret͛. Declaro ſingula,
ſi em̄ Petro nō in ꝑſona ꝓpria, ſed ſolūmodo in ꝑſona ſ̄cate ꝑ eū
eccl'ie, ꝓmiſſe ſunt claues, cū dictū ē ei, ⁊ tibi dabo claues ⁊c. pa/
rabolic⁹ Petr⁹ inducit͛, ⁊ nō narrat͛ hiſtoria, ſed parabola, quum
dr̄, Uenit Jeſus in ꝑtes Ceſaree philippi, ⁊ interrogauit diſcipu
los ſuos, cū reliq̄s que ſequūtur Et eadē licentia qua hec hiſtoria
vertit͛ in parabolā, omīs alia hiſtoria nō ſolum noui, ſed etiā ve/
teris teſtamēti in parabolā verti pt. Scriptū eſt em̄, omīa in fi/
gura ꝯtingebāt illis. Si em̄ q: Petr⁹ figurā gerebat eccl'ie, para
bolicus ponit͛ ⁊ nō in ꝓpria ꝑſona circa claues, Parabolā q̄qꝫ ne/
ceſſe eſt fateri de Martha ⁊ Maria, q̄ figurā gerebāt vite actiue et
ꝯtemplatiue, Parabole quoqꝫ erūt reſuſcitatōes triuꝫ mortuoꝝ a
Chriſto, q: figurā gerebāt triū generꝝ peccatoꝝ, ſpūaliter reſurgē
tiū, q̄nimo ⁊ mors Chriſti ⁊ reſurrectio parabola erit. q: illa nos
mortuos pctō, iſta nos in nouitate vite ſ̄cat, ⁊ breuiter vniuerſa
ruit rerū geſtaꝝ fides in ſacra ſcriptura ex hac licentia. Uera āt
et ꝓbata ſententia eſt, dupl'r aliquid ſ̄cari, Uno mō ꝑ modū pa
rabole, ſicut filius ꝓdigus ſ̄cat pctōrem, ⁊ operarij ꝯducti ad vi/
neā ſ̄cant cultores dei in Chriſti eccl'ia, ⁊ ſic de alijs. Alio modo ꝑ
modū rei geſte, ita ꝙ res vere geſta ſ̄cat rem aliā, ſicut trāſit⁹ he
breoꝝ ꝑ mare rubrum, ſ̄cat trāſitū noſtrū de vitijs ad virtutē, et
aduētus magoꝝ adorantiū chriſtū, ſ̄cat viatoꝝ ꝓgreſſum ad coe/
leſtē patriā. Int͛ hos āt ſ̄candi modos, hec eſt ad ꝓpoſitū diſpa
ritas, ꝙ in parabolica ſ̄catōe nulla eſt cura de ſ̄cantibꝰ ꝑſonis ſm̄
ſeipas, qm̄ ad ſ̄candū tm̄ deſcribūtur, quēadmodū apud poetas
fit in comedijs ⁊ tragedijs. Quū autē res geſta ſ̄cat, oportet pri/
mo omnem curā adhibere ad rem q̄ gerit͛, ⁊ ad ꝑſonas ſm̄ ſeipſas,
q: ſenſus lr̄alis in hoc ꝯſiſtit, ex quo ſolo ſm̄ Dio. et Aug. efficax
trahit͛ argumentum, Unde opꝫtet p̄mo verificare in hiſtorijs res
geſtas ⁊ dictas de ꝑſonis ſm̄ ſeipas ad veritatē fidei, ⁊ deinde pt
ſuperaddi ſenſus ſpūalis, quo res geſta ſ̄cat aliā, quo ꝑſona hi/
ſtorica figurat aliq̄d aliud, ⁊ hoc ad edificatōem chriſtifidelium
nō ad cōprobādū ea fidei q̄ in ꝯtrouerſiā veniūt. Quocirca opor
tet p̄mo ad veritatē fidei ſaluandā ſenſum hiſtoricū tenere, ⁊ ꝑſo
nam petri nō vertere in ꝑſonā parabolicā, quuꝫ de fide agit͛ hiſto/
rie, ⁊ ſenſus litteralis inueſtigat͛ euangelice hiſtorie, qn̄ venit Je/
ſus in partes ceſaree Philippi, ⁊ interrogauit p̄mo ac ſecūdo, au/
diuit reſpōſiones p̄mo diſcipuloꝝ, deinde Petri, reſpōdit Petro

diẋit promiſitqꝫ claues regni cœloꝝ. Et firmata veritate ſenſus
litteral', ꝙ pſone Petri dictū ꝓmiſſumqꝫ eſt, ſupaddere licet ſenſuꝫ
myſticū, quo Petrus figurat eccl'iam, ſicut apparet in ſil'ibꝫ, ꝑu
in ſ̄catōe vite actiue p Marthā (cui dictū eſt, ſollicita es ⁊ turba
ris erga plurima) ⁊ ꝯtēplatiue p Mariā, de qua dictuꝫ eſt, opti-
mā partē elegit que nō auferet ab ea, ⁊ ſic de alijs. Patet ergo ꝙ pe
tro in pſona eccl'ie ꝓmiſſas eſſe claues, veꝝ eſt ſic vt pſone ipius
Petri pmo ⁊ ad litterā ꝓmiſſe ſint, qꝛ illud verificatur ſm ſenſum
[Ad pmū] myſticū. hoc aūt ſm ſenſum lralem. ¶ Ad pmū ergo in oppoſi
tum dꝛ clarū ex ante dictis eſſe verba illa dn̄i (beatus es Simon
bariona, qꝛ caro ⁊ ſanguis nō reuelauit, ſꝫ pater meꝰ) nō ad Petri
pmatū, ſꝫ ad ipius ꝯfeſſionē ⁊ ꝯfeſſionis fructū ſpectare, ⁊ ꝓpte-
rea tanqꝫ impertinentia longe ſunt a ꝓpoſito ſm litteraleꝫ ſenſum
Has. aūt Petri ꝯditōes trahere myſtica interp̄tatōe ad eccl'iam
q̄ꝫuis ſuſtineri poſſit, intollerabile tn̄ eſt, vt ſenſus myſticus ex-
cludat lralem, Petrus excludat ſeipm, auditoꝛ excludat eū q̄ au
[Ad ſcdm] dit, ⁊ Simon ioānis vertat in parabolicā pſonā. ¶ Ad ſecūdū
ſ̄o dꝛ falſo interp̄tari finem, cur poſt tantā cōmendatōem Petrꝰ
rep̄henſus fuerit, nā ſm planū littere ſenſum cōmendat pmo pſo
na Petri rōne diuini doni Deinde rep̄hendit ratōne ꝓprij ſenſus
neutrū aūt ſm hiſtorie fidē ſpectat ad aliū q̄ꝫ ad Petrū, qm̄ tam
ꝯmēdatio q̄ꝫ rep̄henſio pſonalis fuit. Secus aūt eſt ſm ſenſum
myſticū, quo q̇libet ꝓprij ſenſus ⁊ affectus in petro rep̄hendit, et
[Ad tertiū] q̇libet diuine reuelatōis ſectatoꝛ in Petro ꝯmendat ¶ Ad terti
um dꝛ, ꝑ hāc petrā demonſtrari ad litterā fidē in hoc, id eſt petro
vt ex dictis pꝫ Et ꝓpterea nō ſeq̄tur ꝙ cuilibet partiali eccl'ie vbi
eſt fides, equaliter date ſint claues, ſꝫ ſufficit cuilibet fideli eccl'ie
datas eſſe in totius eccl'ie capite qđ eſt hec petra, ſup quā chriſtꝰ
[Ad ꝯfirmationem.] edificat eccl'iam ſuā. ¶ Et ad ꝯfirmatōem dꝛ, ꝙ licet Petrꝰ erra
uerit, nō tn̄ deſijt eſſe petra, tum qꝛ p illa v̄ba que obijciūtur, abſit
a te dn̄e, nō erit tibi hoc, Petrus nec fidē nec charitatem pdidit
Vn̄ ⁊ dn̄s nō dixit ei, vade ſathana (vt tentatori dixerat) ſed mo
dificauit dicēs, vade poſt me ſathana, tanqꝫ diceret, ſeq̄ tu me de
bes nō ego affectū tuū. Tum qꝛ vt p̄dictū eſt, cū poſtea chriſtū ne
gauit, fidē nō pdidit, ſꝫ petra fidei pſeuerauit in corde. Et tn̄ vt
theophi. Luc. xxij. notauit, Chriſtꝰ iterū ipm in apoſtolico gradu
[Ad quartū] reſtituit dicēs, ꝯfirma fratres tuos. ¶ Ad q̄rtū dꝛ, ꝙ quū pa-
pa eligit, nec ſecū claues affert neqꝫ ab eccl'ia illas accipit, ſꝫ a chri
ſto nō noua traditōe, ſꝫ antiq̄ illamet q̄ tradidit petro. Eccl'ia ſi
q̄dē miniſterio electōis pſonā deputat q̄ petro ſuccedat, Chriſtꝰ
aūt ipe in beato Petro cuilibet ſucceſſori claues tradidit, ⁊ ꝓpte-
rea vana eſt q̄ſtio a q̄ accipit aut cui relinq̄t moriēs: Verbum enī

Chriſti ſemꝑ viuuz dat claues cuilibet ſuccedēti, ⁊ nō vnus alte-
ri relinquit. ¶ Ad quintū dicit̄ argumentū eē ſil'is forme, ſed diſſi-
milis materię, ⁊ ꝓpterea nō tenere. Juſtitia ſiquidē ⁊ fides bona Ad.v.
ſunt aię, ad vtilitatē ipius credētis ⁊ iuſti, claues āt ptātē ꝑcant,
ad alioꝝ regimē ordinatā, ⁊ ideo licet cuilibet credenti imitanti
Abraā reputet̄ fides ad iuſtitiā ſicut Abraę, nō tn̄ cuilibet credēti
⁊ cōfitēti Chr̄m, imo nec cuilibet petrę imitāti petrum in fide dari
oportet claues .i. ptātē aperiēdi ⁊ claudēdi alijs, ſicut nec cuilibet
imitāti fidē Abrae dat̄ ꝙ ſit pr̄ multaꝝ gētiū, ꝙ in ſemie ſuo bn̄-
dicant̄ oēs gētes, q̄ tn̄ Abraę credēti data ſunt. Qđ āt addit̄, nul
li niſi eccl'ię cōuenire poſſe cōſtāter certo ac ꝑſeuerāter habere pe-
tri cōfeſſionē, ſi ad ſingulares ꝑſonas refert̄, Paulus apl's ad ro-
manos .viij. cōfutat dicēs, q̄s nos ſeparabit a charitate Chr̄i: tri-
bulatio an anguſtia ⁊c. ⁊ ſubdit, cert⁹ ſuz eñ ⁊c. loq̄ns ad l'ram de
electis. Qđ ſi nō cōtra rē ſed cōtra notitiā nr̄az arguit̄, q2 nos ne
ſcim⁹ q̄s ꝑſeuerabit, facile ſatisfit ꝑ h̄ ꝙ de⁹ ſuauit̄ diſponēs oīa
nō exigit ab hoīe maiorē certitudinē ea q̄ eſt fidei ⁊ humani mo-
ris, a fructib⁹ ſcz eoꝝ cognoſcēdo hoīes. ¶ Ad ſextū dicit̄ veꝝ eē ⁊ Ad.vi.
ꝙ ecclesiæ datæ ſunt claues ⁊ ꝙ petr⁹ ꝑſonā eccl'ię figuratę gerebat
⁊ ꝙ vnitas petri vnitatē eccl'ię ꝑcauit. Sed ī hoc fallunt̄ argumē-
ta ꝙ ex his ꝟitatib⁹ in aliā veritatē īſurgunt, hę ſiquidē veritates
nō cōtrariant̄ huic alij ꝟitati ꝙ petr⁹ in ꝓpria ꝑſona accepit cla-
ues, ſunt hęc eñ oīa ſimul vera. Et ꝑmū quidē ⁊ vltimū vt. vi. pa-
tebit ca. ad veritatē ſenſus literalis ſpectāt, qm̄ ad l'ram petrus in
ꝓpria ꝑſona ſic accepit claues ꝙ etiā eccl'ia accepit eaſdē. Reliq̄
aūt ad miſtici ſenſus veritatē ſpectāt, ſm̄ ſpiritualē ſiquidē ſenſuz
vnus petrus vnitatē eccl'ię ꝑcat, ⁊ vl'em eccl'iaz repreſentat. ¶ Cn̄ Ad ꝯfirmati-
Cypria. Hiero. ⁊ Aug. dicta q̄ obijciēdo allata ſunt, veriſſima ſūt onem.
ſed iuxta ſenſuz myſticū. Sed nō aduerſant̄ ſenſui l'rali, q̄ (vt euā-
gelica teſtat̄ hiſtoria) ip̄e petr⁹ in ꝓpria ꝑſona cui reuelatio fctā ē,
rn̄dit, clauiūq3 ꝓmiſſionē accepit. ¶ Ad clariorē tn̄ notitiā haben- Clarificatō ꝟ-
dam verboꝝ Augu. ſcito duplicē euāgelij ſenſuz, hoc eſt, l'ralē (quo boꝝ Aug.
verificat̄ tibi .i. petro dabo claues regni cœloꝝ) ⁊ myſticū (q̄ verifi-
catur tibi .i. eccl'ię ꝑcatę ꝑ te, dabo claues regni cœloꝝ) eē ab Au-
ſtino cōparatū, nō penes veꝝ vl' falſum, ſed penes claꝝ vl' minus
claꝝ. Ad ſenſuz ſiquidē myſticū ſpectat ꝙ petrus gerat in figura ꝑ-
ſonā eccl'ię ſicut ad ſenſuz myſticū ptinet ꝙ Judas gerat ꝑſonam
inimicoꝝ Chriſti, ad l'ram aūt ip̄e Judas erat Chriſti inimicus,
⁊ ip̄e petr⁹ eſt cui ꝓmiſſę ſunt claues. Unde Auguſtinus quia ſen-
ſus myſticus clarior eſt q3 ſenſus l'ralis in propoſito (vt teſtantur
tot quęſtiones quę circa ſenſum literalem emergunt) ⁊ ſenſus my-
ſticus ita eſt omnibus manifeſtus vt etiam vulgares ſciant cla-

nes eſſe eccleſie, cōparauit ſenſuꝫ litteralē (iuxta quē claues ꝓmiſſe ſunt ꝑſone petri futuri paſtoris totius eccleſie) ad ſenſum miſticū, iuxta quē claues ꝓmiſſe ſunt Petro in figura eccleſie, ⁊ dixit ꝙ miſticus ſenſus ē clarior, hoc em̄ ſonāt illa verba, nō habēt illuſtrē intellectū niſi ad eccleſiā referant, cuius ille geſſit in figura ꝑſo. Negauit ſiq̇dē illuſtrē, ⁊ nō negauit veꝝ intellectū niſi ad eccleſiā referant, cōſtat em̄ illuſtre ad claritatē ꝑtinere. Et hoc intendere Aug. patet ex cōtextu, volēs em̄ exponere pſal. illū, deus laudē meā, partim de iuda partim de populo iudeoꝝ inimico chriſti, ꝓmittit, ſi aūt de tali genere maloꝝ, id eſt inimicoꝝ chriſti ingratoꝝ iudeoꝝ oīa mihi vident̄ poſſe clarius aperiri, ⁊ ſtatim ſubdit verba allata Ubi clare videre q̇libet poteſt nō derogari veritati ſenſus litteralis (quo ꝑſone Petri ſunt claues ꝓmiſſe) ex hoc ꝙ ſenſus iſte nō eſt ita clarus ſicut miſticus, neq̃ em̄ ſolus eſt textus iſte talis, ſed innumeros habet in sacra ſcriptura cōſodales,

Ad v̇ba Aug. ſuꝑ Joā. quoꝝ ſenſus illuſtris non niſi miſticus eſt. ¶ Allata quoq̃ verba aug. ſuꝑ Jo. nō negāt petro ſecūdū ꝓpriā ꝑſonā dictum eſſe, tibi dabo claues, ſed affirmāt Petro in ꝑſona eccleſie ſignificate dictū eſſe tibi dabo claues. Ex hac aūt vera affirmatōe nō ſequi negationē illius alterius veritatis ſatis patet Ad vim aūt q̄ fit in cōiūctione aduerſatiua, reſpōdet̄ ꝙ cōiūctio illa augmētatiua eſt iuxta frequētiſſimū loquēdi vſum, quo dicimus aliquē v̇tute bonū virū ſed officio bonū ciuē, ⁊ ſimilia. Tanq̃ enumeratis Aug. quibuſdā ꝑſonalibꝫ Petri cōditōibꝫ anxerit cōditionē petri, trāſeūdo ad extēſionē eius in vniuerſam eccleſiā ſignificatiue, cum q̄ figuratiua cōditōe ſtat ꝙ ꝑ ꝓprietatē paſtoralis officij idem Petrus ad vniuerſaꝫ ſe extēdat eccleſiā, q̄uis hoc nō ſit, ibi ab aug. explicatū, q̇ de Petro ⁊ Joāne miſtice tractabat, vt ille actiue iſte cōtēplatiue vitæ ꝑſonā gerebat. Unde quum infert̄ ꝙ nō vnꝰ, ſed vnitas claues accepit, ꝓ quāto affirmat̄ vnitatē claues accepiſſe, veꝝ dicitur, ſicut veꝝ eſt eccleſiā accepiſſe claues, quatenus vero negatur vnū Petrū accepiſſe claues, aut falſum dicit̄ aut pie exponēdū eſt. Nam ſi ideo negat̄, vnus vt neget̄ Petrus, falſum dicit̄ cōtra euāgelicā hiſtoriā, ſi aūt ideo negatur vnus, vt neget̄ ſolitudo perſonalis, hoc eſt vt Petrus nō acceperit claues ſecum ſepeliēdas, ſed vt in ipſo eccleſia vſq̃ ad finem ſeculi duratura claues acceperit, verū dicitur, ſic em̄ nō vnus. id eſt pro ſe tantū ſed vnitas eccleſie in illo vno claues accepit In nullo tamē citatorū locoꝝ habetur negatiua iſta, nō vnus claues accepit. Et ex his que diximus, ſoluendas ſimiles obiectiones relinquimus, vt nō ſit opus om̄ia q̄ obijci pn̄t afferre. Reliqua ex Cypri allata de

Ad allata ex Cypria. paritate apoſtoloꝝ, inferius loco ſuo patebūt

¶ Verba chriſti, tibi dabo claues Petro non in perſona omniũ apoſtoloꝝ dicta eſſe Ca. IIII.

EXcluſis priorib⁹ errorib⁹, tractãda eſt eoꝝ opinio qui Pe/
tro intelligũt in pſona omniũ apoſtoloꝝ dictũ a chriſto, ti/
bi dabo claues ꝛc. ¶ Afferũt aũt ad hoc argumẽta quattuor. Pri- Primo
mũ ex interrogatõe dñi, nam nõ Petrũ ſolũ, ſed cõiter oẽs inter
rogauit, vos aũt quẽ me eſſe dicitis. ¶ Secũdũ ex pſona petri, q2 Secũdo
petrus primus omniũ erat apoſtoloꝝ, ꝛ pſonã oĩm induit ꝓ om/
nib⁹ reſpõdendo. Unde chriſo. dicit, omĩb⁹ diſcipulis interroga
tis, petrus tãq3 os aploꝝ, ꝛ caput ꝓ oĩb⁹ reſpõdet. ¶ Et cõfirma Cõfirmatio
tur, q2 niſi in pſona oĩm petrus reſpõdiſſet, fuiſſet expectãda alio
rũ reſpõſio, aut rei fuiſſent alij apli omiſſe reſpõſionis ad interro
gationẽ dñi, vos aũt quẽ me eſſe dicitis ¶ Tertiũ ex fructu, quia Tertio
claues regni celoꝝ date ſunt oĩb⁹ aplis. ¶ Quartũ ex cõib⁹, q̃a Quarto
chriſtus dixit, qđ vni dico, omĩb⁹ dico. ¶ Anteq3 aũt ad hec reſ/
pondeat̃, ex plano ſenſu textus euãgelici mõſtrandũ ẽ directa eẽ
hæc dñi verba ad Petrũ ſolũ ¶ Patet ſiq̃dẽ hoc primo ex princi
pio ſermonis dñici ad Petrũ, quũ dixit, beat⁹ es Symon bari
ona, hoc eĩn nõ pt referri vere ad oẽs Tum q2 exprimit̃ ꝓpriũ no
mẽ Symonis, et explicat̃, cuius ſit ſm carnẽ filius, dicẽdo bari
ona. id ẽ filius ione Tum q2 falſum hoc fuiſſet de iuda, qm̃ nõ cre
didit in chriſtũ, vt teſtat̃ Jo. vi., ca, quũ refert dñm dixiſſe, ſed
ſunt q̃dã ex vobis q̃ nõ credũt, ꝛ ſtatim ſubdit rõnẽ dicti, ſciebat
eĩn ab initio Jeſus q̃ eſſent credẽtes ꝛ q̃s traditurus eſſet eũ. Et
rurſus in calce eiuſdẽ ca, dicẽte Petro ꝓ. xij. aplis, ꝛ nos credim⁹
et cognouimus q2 tu es chriſtus filius dei, reſpõdit eis Jeſus, nõ
ne ego vos, xij, elegi, ꝛ ex vobis vnus diabolus eſt, nõ poteſt er/
go verificari ꝙ ad oẽs aplos dictũ ſit beat⁹ es, quũ vn⁹ eoꝝ nõ
crederet ꝛ diabol⁹ eẽt ¶ Scđo ex ſubiũcta rõne, q2 caro ꝛ ſanguis
nõ r̃uelauit tibi. ſ3 pr̃ meus q̃ ẽ in celis. Nã ex his dñi ỽbis ꝯſtat
petro reuelatõe3 factã eẽ a celeſti pr̃e, ita ꝙ hoc negare eẽt ꝯtrari
um fidei, ſ3 nõ ꝓpterea. hinc ꝯſtat alijs aplis hmõi reuelatõem eẽ
factã, ſcriptura eĩn h̃ nõ tradit, ꝛ ꝓpterea eadẽ facilitate ꝯtẽnit̃
q̃ affirmat̃ Cõſtat igit̃ hinc ꝙ ad petrũ ỽba dirigũt̃, ꝛ nõ ꝯſtat ꝙ
ad alios extẽdũt̃ ¶ Tertio ex ſubiũcta affirmatõe, tu es petr⁹ mõ
ſtrat eĩn ꝛ ꝓnomẽ tu, ꝛ nomẽ ſibi pri⁹ impoſitũ a chriſto Jo. p̃mo
tu vocaberis Cephas, qđ interp̃tat̃ petr⁹, ꝙ ad ſolũ petrũ ſermo
dirigit̃. Nã ſi p ꝓnomẽ demõſtratiuũ ad ſenſu3, adiũctis ꝛ noĩe ꝓ
prio a natiuitate, ſcilicet Symõ, ꝛ noĩe patris carnalis, ꝛ nomĩe
quo ſolus cognominatus eſt a chriſto a principio diſcipulatus,
ſcilicet Petrus, ꝛ interiori dono reuelatõis quod nõ cõſtat alijs
fuiſſe conceſſum, nõ ſufficiẽter ſignificatũ ẽ ꝙ ad ipm ſolũ ẽ ſermo

quibus queſo verbis deſcribendum fuit ab euangeliſta ꝙ ad ſolum
Petrū erat ſermo? Et cōfirmat̄, q꜡ eodē ꝓnoie demonſtratiuo ad
ſenſum viſus eſt dn̄s ſubiūgens, ⁊ tibi dabo ⁊c. Et cōfirmat̄ ex eo,
ꝙ non pluribꝰ nec maioribꝰ circūſtantiis deſcribunt̄ ⁊ nominant̄ a
notariјs perſonæ hæredes aut legatarie q̄ȝ perſona Petri in hoc
textu deſcripta ac nominata eſt, vt patet colligendo, Symonem
filium Jone, petrum ex interna reuelatiōe commendatum. ¶ Ex
verbis igit̄ ⁊ ex ſenſu verboꝝ clara luce patet ſoli petro dictū eē, ti
Ad ꝑmum bi dabo claues ⁊c. ¶ Ad ꝑmam āt obiectionē in oppoſitū dicitur
ex hoc ꝙ dn̄s interrogauit oēs non cogi reliquum ſermonez dirigi
ad omnes, frequent̄ em̄ diuertitur ſermo a pluribꝰ ad vnū aut ecō
tra. Mater ſiquidē filioꝝ Zebedei petiјt vt ſederet duo filiј ſui,
vnꝰ ad dexterā, alter ad ſiniſtram, dn̄s āt ad filios reſpondēdo,
ſermonē dirigit, poteſtiȝ bibere calicem quem ego bibiturus ſum?
Et ſi diligēt̄ ꝓſpectꝰ fuerit euāgelicꝰ textꝰ ipa cōuerſio ſermōis at-
teſtat̄ ꝙ non omnē ſermonē ad om̄es dirigebat, inquit em̄ Mat-
theus ꝙ primo ⁊ ſcd̄o interrogauit diſcipulos cōiter, deinde ad
petrū ſmonē ꝯtit, ⁊ rurſus ad diſcip̄los ſmonē ꝯuertit, nā ſubdi
tur, tunc præcepit diſcipulis ſuis vt nemini dicerēt, q꜡ ipē eſſet
Jeſus ⁊c. Si em̄ totus iſte ſermo ad oēs fuiſſet directus, nō nar-
raſſet euāgeliſta hmōi variā cōuerſionē ſmōis. Nec officit ꝙ cōis
Petro ⁊ aliјs cā effecta dn̄i interrogatiōe ſit, cum hac em̄ cōitate
ſtat ꝙ appropriata ſit petro, nā in maiori cā cōmunis ſcilicet te-
tatiōis, ſolius petri rō habita ē, vt ipē dn̄s teſtat̄ Luc. xxij. dicēs.
Simō ecce ſathanas expetiuit vos vt cribraret ſicut triticū, ego
āt rogaui ꝓ te vt nō deficiat fides tua, ⁊ tu aliqn̄ ꝯuerſus ꝯfirma
frēs tuos. Ubi patet om̄es expetitos a ſathana, ⁊ tn̄ dn̄m ꝓ ſolo
petro oraſſe, oraui inquit ꝓ te, nō ꝓ vobis, immo alios petro cō-
mendauit. ¶ Ad ſecundā obiectionē ex ꝑſona petri dicitur, ꝙ ge-
Ad ſcd̄m rere ꝑſonā cōmunē ſeu reſpondere ꝓ om̄ibꝰ apl̄is, p̄t intelligi tri
pliciter. Uel ex officio, puta q꜡ habet curā eoꝝ. Uel ꝑ viam cōmiſ-
ſionis, puta q꜡ apoſtoli cōmiſerūt petro vt in ꝑſona oīm pro oī-
bus reſponderet. Uel ꝑ viam ratificatōis, vt q꜡ reſponſio data a
petro grata fuit cōiter apl̄is, vtpote cōgrua ac eximia. Et q̇dem
ꝙ petrꝰ nō gereret ꝑſonā cōem ex officio, ex eo pȝ ꝙ nondū erat cō
ſtitutus paſtor eoꝝ, neqȝ proprie erat caput eoꝝ niſi ſicut primꝰ
inter canonicos p̄t dici caput canonicoꝝ. Similiter ꝙ nō ex com
miſſiōe apoſtoloꝝ reſponderet, non ſolū ex eo patet ꝙ hmōi com
miſſio volūtarie affirmaret̄, qm̄ ex ſcriptura nō habet̄, ſed ex eo cō-
uincit̄ ꝙ dn̄s expſſe teſtat̄ ꝙ caro ⁊ ſanguis nō reuelauit tibi, ſȝ p̄r
meꝰ. Ubi excludit nō ſolū oc humanū ꝯſiliū, ſȝ etiā diſciplinā ex
ſēſibili auditu doctrinę ipiꝰ chr̄i, dū iteriori ſpūali reuelatiōi p̄ris q̄

in cœlis eſt, Petri notitiã q̃ Chr̃m filiũ dei viui ꝯfeſſus eſt attri
buit. Si em̃ ex cõſultatõe cũ alijs apl'is rñſum dediſſet, nõ ſibi di
ctũ fuiſſet, caro ⁊ ſanguis nõ reuelauit tibi, quũ inter eos eẽt con
ſanguinitas ⁊ carnalis ꝓpinq̃tas, ⁊ ſil'r nõ fuiſſet recurſuꝫ ad acto
rem oĩno ſpũalẽ ⁊ deſignatũ tã a remotis ſcꝫ in cœlis. Hec em̃ oĩa
manifeſte teſtant̃ Petri ꝯfeſſionẽ nõ ex aploꝝ cõmiſſiõe, ſed ex ĩte
riori ipi Petro fctã reuelatiõe ꝓceſſiſſe. ¶ Et ꝯfirmat̃ hoc ex conte
xtu euãgelij, nã ꝑpoſita dñi interrogatõe prima diſcipuloꝝ (quem
dicũt hoĩes eſſe filiũ hoĩs) qꝛ rñſio fuit cõis, euãgeliſta dicit, at illi
dixerũt, in ſcd'a ſo interrogatõe eorũ dẽ (vos ãt quẽ me eſſe dici
tis?) qꝛ reſponſio ꝓpria fuit Petro, euãgeliſta dicit, rñdens Si
mon Petrus dixit. ¶ Et cõfirmat̃ rurſus ex Jo. vi. ca. Ubi dr̃ãꝫ
aperte notare poſſumus inter Petrũ in ꝑſona oĩm loquentẽ vel in
ꝑſona ꝓpria, nã ibidẽ loquens petrus in ꝑſona oĩm Chr̃o dño di
centi nunquid ⁊ vos vultis abire? rñdit ei Simon petrus in ꝑſo
na oĩm, dñe ad quẽ ibimus? verba vitę ęternę habes ⁊ nos credi
mus ⁊ cognouimus qꝛ tu es Chriſtꝰ filius dei. Et ſubdit euãgeli
ſta, rñdit eis Jeſus, nonne ego vos. xij. elegi, ⁊ vnus ex vobis dia
bolus eſt? Ubi cõferẽdo textũ Joã. textui Matth. apte apparet,
ꝙ tunc quũ apud Joãnem in ꝑſona oĩm petrus rñdit, locutus eſt
in numero pl'i primę ꝑſonę, dicẽs ad quẽ ibimus? ⁊ nos credimꝰ
⁊ cognouimus ⁊ ſil'r dñs rñdit nõ petro, ſed eis, hic ſo apd' Mat
theũ oĩa ſunt in numero ſingulari cũ ꝓnoĩbꝫ demõſtratiuis ſo
lius petri tã in reſponſiõe petri q̃ꝫ in replicatõe dñi, ⁊ ꝓmiſſiõibꝫ
ac aſſertõibꝫ, tibi inquit dabo nõ vobis, q̃dcũqꝫ ligaueris, nõ q̃d
cunqꝫ ligaueritis, tu es petrus, nõ vos eſtis petrꝰ, vt patet in li
tera. hmõi em̃ differentia manifeſtat ꝙ petrꝰ ex ꝓprijs intus a cœ
leſti pr̃e habitis ſolus rñdet, ſoluſqꝫ a Chr̃o mõſtrat̃. Nec putes
ꝓpterea hãc eãdẽ eẽ lectionẽ apud Mattheũ ⁊ Joãnem, qm̃ iſta
Matthei fuit poſt ea quę referunt̃ a Joãne. Qd' ex multis patꝫ,
illa em̃ Joãnis fuit poſt miraculũ de quinqꝫ panibꝫ, ⁊ in caphar
nauꝫ, vt ibidẽ apparet, qd' ãt refert Mattheus, fuit nõ ſolũ poſt
miraculũ de quinqꝫ panibꝫ, ſed etiã poſt aliud miraculũ de. vij. pa
nibꝫ, vt patet Matth. xvi. ⁊ fuit in ꝑtibꝫ cęſareę philippi. ¶ Dicẽ
dum eſt g̊ ꝙ reſponſio petri tanqꝫ grata ⁊ rata oĩbꝫ, dicit̃ fuiſſe in
ꝑſona oĩm, ſicut frequent̃ contingit, ꝙ collegis pluribꝫ interroga
tis, primo bñ rñdente, ab oĩbꝫ vt rata habet̃ rñſio, ⁊ ꝓ oĩbꝫ reſpon
diſſe primũ frequentiſſimo vſu dicimꝰ. Et ſic ĩtelligẽda ſunt ver
ba Chryſo. ⁊ glo. interli. ⁊ q̃rũcunqꝫ alioꝝ dicẽtiũ ꝙ petrꝰ rñdet ꝓ
oĩbꝫ, erat em̃ os oĩm tanqꝫ ratificatũ ab oĩbꝫ. Un̄ Chryſoſtomꝰ
homeli. lv. ſup Matth. ſubdit, ſolus petrꝰ rñdet, ⁊ ꝯfeſtim ꝓſili
uit ac ꝓueniẽs ait. Tu es Chriſtus ⁊c. Ubi vides nõ ꝯſilio aut cõ

miſſiōe alioꝝ rn̄diſſe ſed ꝓueniſſe. Et Augu. de ꝟbis apl'i ſermone xxxj. ait. rn̄dit Petrus vnus ꝓ oib9 quia vnitas in oib9. Ubi videre potes quare dr̄ petrū rn̄diſſe pro omib9 nō ex cōmiſſiōe oīm nō ex officio ſed ex vnitate oīm, qꝛ ſcꝫ omes erant frēs, ꝛ qd̄ primus eoꝝ optime rn̄dit vnitas omib9 placere fecit. Sicut inter

Ad ꝯfirmationem. frēs vnitos ac vnanimes quod ab vno bn̄ dicit, ab omibus ratum habet ꝛ vt ab omibus dictum ſumit. ¶ Et hinc patet rn̄ſio ad confirmationē ſubiunctā. Ex eo em̄ qd̄ Chriſtus Petri rn̄ſionē approbauit ꝛ cōmendauit, petrūqꝫ beauit, ac illi tot promiſit, vanū apparet expectatiōem ingerere vt audiant alij, quis em̄ aliud dicturus eēt, qꝫ qd̄ diuinus reuelatū, ꝛ ſic remuneratū videt. Un̄ nec rei manſerut nō rn̄dentes alij, quia gratā eis eē petri rn̄ſionē ſufficit. Inſinuat āt petri reſponſionē alijs apl'is gratā fuiſſe, nō ſolū ex hoc ꝙ eſt rōni conſentaneū iuxta humanū morē, ſed ex ſubiunctis ſtatim euāgeliſtę verbis, tunc pręcepit diſcipulis ſuis vt

Ad tertium. nemini dicerēt quia ipe eſſet Jeſus. Hoc ſiquidē pręcepto mōſtratur diſcipulos petri cōfeſſionē tenuiſſe, ideo em̄ ne alijs dicant inhibentur. ¶ Ad tertiū aūt dr̄ ꝙ ſi intēdit argumentū ꝓmiſſas per verba hęc oībus apl'is claues, principiū petit. hoc em̄ eſt qd̄ ꝓbādum erat. Si vero intendit ꝙ per alia verba domin9 apoſtolis alijs claues regni cœloꝝ tradiderit, ad ſequēs ſpectat capitulum,

Ad quartū vbi hoc tractabit. ¶ Ad quartā obiectionē dicit, ꝙ auctoritatem illā qd̄ vni dico, nullibi inuenio in euāgelio. Uerūtn̄ vbicūqꝫ inueniat, dicit ꝙ ad lrāꝫ intelligit de dicere doctrinali, vt Marcus teſtatur in ſimili. ca. xiij. qd̄ vobis dico oībus dico vigilate. Poteſt nihilominꝰ ad proteruos dici ꝙ in hac auctoritate non habet qd̄ vni do, omibus do, aliud eſt em̄ dicere, ꝛ aliud dare, pręſens āt ſermo nō de dicere, ſed de dare eſt, inquit em̄ dn̄s, tibi dabo claues regni cœloꝝ, ꝛ ꝓpterea auctoritas non eſt ad propoſitum. Ex quib9 omib9 patere poteſt ꝙ ex his dn̄i verbis Matth. xvi. ſolus petrꝰ ꝓmiſſionē accepit clauium regni cœloꝝ.

¶ Apoſtolis alijs non eſſe alias collatum quod Petro. Ca. V.

Quamuis fateant multi pręmiſſuꝫ textum euāgelij ad ſolum petrū ꝑtinere, affirmāt tn̄ nonnulli totū id qd̄ petro ꝓmiſſum eſt, datū eē a Chriſto alias reliquis apoſtolis, idqꝫ verum eē

Primo multis affirmāt argumētis ex ſacra ſcriptura. ¶ Primo Matth. xviij. apoſtolis communiter dicit, quęcunqꝫ alligaueritis ſup terram, erunt ligata ꝛ in cœlo, ꝛ quęcūqꝫ ſolueritis ſup terram erūt

Secundo. ſoluta ꝛ in cœlo. Ubi apparet poteſtatē prius Petro promiſſam, ad oīnes extenſam eē. ¶ Secundo Joannis. xx. apoſtolis communiter exhibent claues petro promiſſę, dicēdo quoꝝ remiſeritis

Tertio peccata, remittunt eis, ꝛ quoꝝ retinueritis, retēta ſunt. ¶ Tertio

Joannis xx. apoſtolis communiter dicit Chriſtus, ſicut miſit me
pater, ⁊ ego mitto vos. Et ſimiliter Marci vltimo ⁊ Matth. vl-
timo omnes cõmuniter miſit ad docendũ, pꝛ̨dicandũ ⁊c. ¶ Dein
de manifeſtatur idẽ ex facto, nã actuum. viij. petrus miſſus cum
Joanne legit in Samariã ab apoſtol' qui erãt Hieroſolymis. Et
actuum. xv. in ſynodo de legalium obſeruatiõe pꝛ̨ſente Petro Ja-
cobus dedit ſniam, dum dixit ego iudico nõ inquietari eos ⁊c. Ad
gala. quoqȝ. ij. petrus ⁊ Jacobus ⁊ Joannes qui videbant columnę
eẽ, dextras dederunt paulo ⁊ Barnabæ ſocietatis. Ex quibus ge-
ſtis æqualitas comprobatur petri ⁊ alioꝝ apoſtoloꝝ. ¶ Afferuntur
demũ mille auctoritates ſanctoꝝ ſonantes ęqualitatẽ petri ⁊ alioꝝ
apoſtoloꝝ, vt eſt illa Cypria. ⁊ habet. xxiiij. q. i. loquitur dñs, dicẽ-
tis ꝙ parẽ poteſtatẽ omnibꝫ apoſtolis tribuit, ⁊ hoc vtiqȝ erant cę-
teri apoſtoli quod petrꝰ fuit, pari ꝯſortio pręditi ⁊ honoꝛꝭ ⁊ pote-
ſtatis. Et illa Hierony. contra Jouinianũ lib. i. ca. xiiij. At ſi tu di-
cis ſup petrum fundatur eccleſia, licet idipſum in alio loco ſup
omnes apoſtolos fiat, ⁊ claues regni cęloꝝ cuncti accipiant, ⁊ ex
equo ſup eos eccleſie fortititudo ſolidetur. Et q̃cunqȝ alię ſimiles.
¶ Ad euidentiam hoꝝ ſcito ex euãgelico textu duo inueniri ſingu-
lariter promiſſa petro, quibus Origenes addidit tertium. Pri-
mum eſt, Super hãc petram ędificabo eccleſiam meam, hoc eñ
ſoli petro promiſſum legimus. Secunduȝ eſt, Tibi dabo claues
regni cœloꝝ, quod nulli alij inuenit promiſſum. Tertium ab Ori-
gene notatum eſt quod petro dicit. Quodcunqȝ ligaueris ſuper
terram erit ligatum ⁊ in cœlis, in numero plurali, ⁊ ſimiliter q̃d-
cunqȝ ſolueris ſuper terram, erit ſolutuȝ ⁊ in cœlis, apoſtolis ãt
cõiter dicit, ꝙ erũt ligata aut ſoluta in cœlo, in numero ſingulari.
Et rõnẽ ſubdit, quia nõ ſunt tantę pfectiõis ſicut petrus. ¶ Inter
quatuor ergo promiſſiones petro factas, primę ab alijs differen-
tia clara eſt, nam conſtat aliud ſignificari per foreeccleſiæ funda-
mentum (quod explicat, ſuper hanc petram ędificabo eccleſiam
meam) ⁊ aliud per habiturum claues ⁊ ſoluere ⁊ ligare. Sed diffe-
rentia inter ſecundam (id eſt, inter claues regni cœloꝝ) ⁊ tertiam
ac quartaȝ, hoc eſt ligare ⁊ ſoluere, non eſt vſquequaqȝ nota, appa-
ret ſiquidem iuxta literę ſuperficiem per claues, poteſtatem, per li-
gare autem ⁊ ſoluere explicatos eſſe actus poteſtatis, vt efficacia
clauium declararetur, quo pacto ſcilicet ad cœloꝝ regnum pertin-
gerẽt? Huiuſmodi enim efficacia manifeſtatur dicendo q̃dcunqȝ
ſolueris ſup terrã, erit ſolutũ ⁊ in cœlis, ⁊ quia pluraliter cęloꝝ
regnum pręmiſerat ideo pluraliter dixit in cęlis. Et iuxta hũc ſen-
ſum promiſſio clauiũ a pmiſſione ſoluendi ⁊ ligãdi differt, ſicut p-
miſſio ptãtis a promiſſione actuũ illꝰ explicatiua. ¶ Sȝ hęc verã

quidem,ſed non totā cōtinēt euāgelij ſniam. Qđ vt pleni⁹ intel
ligas,ſcito duplicis gn̄is inueniri actus clauiū,q̄dā em̄ ſunt act⁹
adeq̄ti ip̄is clauib⁹,q̄dā ꝟo minores ip̄is. Illi ſunt velut actus to
tales,iſti actus partiales. Adeq̄ti āt clauib⁹ actus ſunt aperire ⁊
claudere,partiales āt ſunt ligare ⁊ ſoluere. Declaro ſingula. Qđ
aperire ⁊ claudere ſint actus adeq̄ntes claues,⁊ voces ſonāt,⁊ of
ficiū clauiū clariſſime teſtat̄,claues em̄ ſolūmodo ad aperiendū
⁊ claudēdū ſunt. Nec deſunt ſcripturaꝝ teſtimonia tā ex veteri q̄
ex nouo teſtamēto. Iſa. em̄. xxij. quū dictū eēt ⁊ dabo clauē domus
Dauid,ſubdit̄ ⁊ aperiet ⁊ claudet ⁊ ſil̄r apoc. iij. idem repetit̄. Qđ
vero ſoluere ⁊ ligare ſint actus clauiū, doctores oēs teſtant̄. Qđ
aūt ſint actus partiales,⁊ non adeq̄ti clauib⁹,ex hoc patet,ꝙ ſol
uere ⁊ ligare ſe habent ad ap̄ire ⁊ claudere vt p̄tes ad totū,omis
em̄ q̄ ſoluit aliquē,aperit illi regnū cœloꝝ,ſed nō om̄is q̄ aperit ali
cui regnū cœloꝝ,ſoluit illū,⁊ ſil̄r om̄is q̄ ligat claudit, ſed nō oīs
qui claudit ligat. Et ne ꝑ multa diutius vagemur,ſed ſolida rō
ſimul cū ꝟitate pateat,ſoluere ⁊ ligare actus ſunt iudiciales, ſiue
in ſacro pœniæ,ſiue in foro eccl'iaſtico,aperire ⁊ claudere act⁹ ſūt
ſuperiores,cōprehēdentes ſub ſe ⁊ actus iudiciales ⁊ act⁹ nō iudi-
ciales,vtriſq; em̄ claudit̄ ⁊ aperit̄ regnū cœloꝝ. Et q̄dē ꝙ cęloꝝ re-
gnū multi claudāt alijs abſq; vinculo iudiciali,teſtat̄ dn̄s. Luce
xi. dicēs,ve vobis legiſp̄itis,qui tuliſtis clauē ſciæ,ip̄ſi nō intro-
iſtis,⁊ eos qui introibāt ꝓhibuiſtis. Quod ꝟo regnū cœloꝝ ape-
riant abſq; actu iudicij, magiſtra reꝝ experientia mōſtrat,dū pa-
ſtoris ꝓuidentia,gubernatione,ordinatiōe,doctrina diſpēſatiōe,
ꝯmutatione ⁊c. ꝯtinue aperit̄ eccleſiæ regnū cœloꝝ. Differt ḡ pro-
miſſio clauiū(tibi dabo claues regni cœloꝝ) a ſubiūctis duab⁹ reli
quis(⁊ q̄dcūq; ligaueris,⁊ q̄dcūq; ſolueris) ſm̄ rem promiſſam,
non ſolū ſicut p̄tās ab actib⁹, ſed ſicut poteſtas ab actib⁹ inadeq̄-
tis,ſeu minorib⁹ ⁊ partialib⁹,ita ꝙ quū promiſſę ſunt claues Pe-
tro,ꝓmiſſa ē p̄tās aperiendi ⁊ claudendi regnū cœloꝝ,quū āt pro
miſſum eſt eidē ⁊ q̄dcūq; ligaueris,⁊ q̄dcūq; ſolueris, explicata ē
clauiū efficacia in actib⁹ minorib⁹, vt ꝑciperemus ꝙ ſi partialiū
actuū tanta eſt efficacia,multomagis adeq̄toꝝ actuū efficacia ꝑ-
tinget ad cœlos. Quocirca ꝓmittēdo claues, ꝓmittit̄ totū,pro-
mittēdo āt act⁹ ſoluēdi ⁊ ligandi,nō promittit̄ totū,ſed promittū
tur actus partiales. Et propterea ex hoc ꝙ ſoli petro promiſſæ
ſunt claues regni cœloꝝ,fateri oportet ſoli petro promiſſā eē po-
teſtatē ap̄iendi ⁊ claudendi regnū cœloꝝ,nō ꝙ ſolus ap̄ire ⁊ clau
dere poſſit cœloꝝ regnū(nā vt p̄dictū eſt,q̄cunq; ſoluit aliquem,
aperit illi regnū cœloꝝ)ſed ꝙ ſolus p̄t quicq̄d ꝑtinet ad aperien-
dū ⁊ claudendū regnū cœloꝝ,nō iſtis vl' illis,ſed eccl'ię ędificatę

ſup eum a Chriſto. Hūc ſenſum hācq; differentiā ad litterā veri/
ficari ex trib⁹ vltra p̄dicta declarat. Primo ex interpoſita ſemper
ꝯiūctōe copulatiua in textu euāgelico, ait em̄ tu es Petrus, ⁊ ſup
hanc petrā, ⁊ tibi dabo claues, ⁊ quodcūq; ligaueris, ⁊ qdcūq; ſol
ueris, diuerſitatē em̄ ꝓmiſſaꝝ reruꝫ ꝯiūctio copulatiua inſinuat,
Secūdo q2 dn̄s nō dixit, ⁊ cuicūq; aperueris, ⁊ cuicūq; clauſeris
ſed dixit, qdcūq; ſolueris, ⁊ qdcūq; ligaueris, Si em̄ claues expo
nere voluiſſet ꝑ adequatos, ꝓculdubio actꝰ (q̄ ſunt apire ⁊ clau/
dere) exponēde erāt, ſed vbi ad ligandū ⁊ ſoluēdū deſcendit, ma/
nifeſtauit ſe nō exponere claues, ſ3 ad minores actus clauiū trāſi/
re. Tertio ex eo ꝙ nūq; ap̄lis ꝓmiſit aut dedit claues regni cœlo/
rū, vel illarū adeq̄tos actus, ſc3 aperire ⁊ claudere regnū cœloruꝫ
ſed de partialib⁹ actib⁹ clauiū locutꝰ legit̄ cū ap̄lis, ⁊ dicendo q̄cū
q; alligaueris ſup terrā ⁊c. ⁊ dicendo q̄ꝝ remiſeritis pctā ⁊c. ¶ Et
ſi inſtet̄, ꝙ nec etiā Petro dn̄s actus adequatos clauibus dedit Inſtantia.
aut ꝓmiſit, q2 claues q̄dē illi ꝓmiſit, ſ3 nūq; ꝓmiſit ꝙ aperiret et
clauderet, Abſit a diuina ſapientia, vt ſilentio inuoluerit actus
adequatos clauiū, quū em̄ explicauit cuiꝰ eſſent claues, vt aperiē
di ⁊ claudendi, explanauit ꝓculdubio actꝰ adequatos clauiū, q̄
ſunt apire ⁊ claudere. Conſtat aūt ideo appoſuiſſe regni cœlorum
vt exponeret̄ ꝙ claues ſunt regni cœloꝝ vt aperiēdi et claudendi.
Eoipo igit̄ ꝙ ꝓmiſit ſoli Petro claues regni cœloꝝ ꝓmiſit ſoli pe
tro adequatos actꝰ clauiū, ſeu qd idē eſt claues ſm̄ actus adequa/
tos clauib⁹, ⁊ poſt hāc ꝓmiſſionē deſcendit ad actꝰ iudiciarios, ⁊
qdcūq; ligaueris ⁊ qdcūq; ſolueris, vt p̄dictū eſt ¶ Ex euāgelico
igit̄ textu due euidēter reſtant ſoli Petro ꝓmiſſiones, hoc eſt fo/
re fundamentū eccl'ie (ſup hāc petrā edificabo eccl'iam meā) ⁊ dan
das ei claues regni cœloꝝ, ⁊ tibi dabo claues regni cœloꝝ
¶ Nec carēt hec obiectōib⁹. Nā ꝯtra p̄mā ꝓmiſſionē opponitur, Oppō ꝯtra p̄
aut ſolū chriſtū eē fundamentū eccl'ie (iuxta illud p̄me ad Coꝝ. iij. mā ꝓmiſſionē
Fundamentū aliud nemo p̄t ponere p̄ter illud q᷑ poſituꝫ eſt, qd
eſt Chriſtus Jeſus) Aut ſi multiplex fundamentū admittit̄, non
ſolus Petrus eſt eccl'ie fundamentū, ſed etiā alij ap̄l'i, iuxta illud
ad Ephe. ij. Supedificati ſup fundamentuꝫ ap̄l'oꝝ, et Apoc. xxi.
Murus ciuitatis hn̄s fundamenta. xij. et in ipis. xij. nomia. xij.
ap̄l'oꝝ ¶ Contra ſcd̄m ſic opponit̄ p̄mo. Si ꝓmiſſione clauium
ꝓmittit̄ tota poteſtas. cur poſt totū ꝓmittūtur partes? Qd cun Prima
q; ligaueris ⁊ quodcūq; ſolueris, fuiſſent em̄ hec ꝓmiſſa in toto.
¶ Secūdo, Si ſoluere ⁊ ligare ſunt partiales actus clauium,
cur theologi in. xviij. et. xix. diſt. iiij. ſc3 de clauib⁹ tractādo, diffini Secūda
unt eas ꝑ actus iudiciales, qui ſunt ligare ⁊ ſoluere? definitio em̄
ꝑ ꝓprios ⁊ adequatos actus dari debet. ¶ Tertio. Cur claues Tertia

apoſtolice in ordinatōe pſbyterorꝝ dari affirmant, ſi illis nō ꝯfe-
Quarta — runt niſi minores actus clauiū. ¶ Quarto, Cur claues dicunt
claues eccl'ie, ꝛ nō dicūtur claues Petri, ſi ſoli petro pmo date ſtꝫ.
Ad obiecta ꝯ pmā pmiſſionem — ¶ Nō eſt aūt difficile his ſatiſfacere, Et obiectis q̇dē ꝯtra pmā
pmiſſionē Petro factā vt foret fundamentuꝫ eccl'ie, rn̄det, ꝙ eſſe
eccl'ie fundamentū ſimpl'r. i. totaliter ppriū eſt chriſto, eē aūt fun
damentū eccl'ie ſm aliq̄d tempus vel ſm aliquā rōnem particu-
larē, ꝯmunicatū eſt alijs. Et ſcitis q̇dē q̇bꝫ reuelata eſt doctrina fi-
dei p eccl'ia, cōicatū eſt eſſe fundamētū ſub rōnibꝫ apl'orꝝ ꝛ pphe
tarū, Petro aūt vltra p̄dictā rōnem pmiſſum eſt fore fundamen
tū ſm rōnem paſtoris totꝰ eccl'ie Chriſti, ſm quā rōnem nō ꝯue
nit alijs apl'is eſſe fundamentū. Et ppterea diuerſimode dr̄ fun-
damentū de hoc triplici mō, de Chriſto em̄ dr̄ cū excluſione aliorꝫ
(fundamentū aliud nemo pt̄ ponere ꝛc.) de apl'is ꝟo ꝛ pphetis dr̄
cū additōe fundamenti totalis, id eſt Chriſti, dum et ad Ephe. ij.
adiūgit, ipo ſummo angulari lapide Chriſto Jeſu (vbi Augꝰ. dr̄
Ne apl'i vel prophete in quibꝫ fundata eſt ciuitas, ſe tenerent in
ſe, in Chriſto totū innitit pmo fundamento, qd̄ i ſummo eſt, nō in
imo, vt in corporali fabrica.) Et Apoc. xxi. ſubiūgit, ꝛ agni. id eſt
Chriſti. De Petro ꝟo adiūgit ipe Chriſtus, edificabo eccl'iaꝫ me
am, vt oſtendat ex Chriſto pncipal'r pendere eccl'ie edificium
Ad pmum ꝯ ſecūdam — ¶ Ad q̄ſita ꝟo circa pmiſſas claues, reſpondendo dr̄ ideo poſt p-
miſſum totū p claues, pmiſſas q̄qꝫ eē ptes p quodcūqꝫ ligaueris
et quodcūqꝫ ſolueris, vt monſtraret diuerſitas rerū pmiſſarum.
Si em̄ ſub vnica pmiſſione om̄ia ꝯprehenſa eēnt abſqꝫ ꝯiūctio-
nibꝫ copulatiuis, aut ſole claues promiſſe fuiſſent, adequatas pu
taſſes ꝛ exhauſtas claues p hec duo, qd̄cūqꝫ ligaueris, ꝛ quodcū
qꝫ ſolueris. Nūc aūt qꝛ tam aperte promiſſaruꝫ rerum diuerſitas
monſtrata eſt, exprimendo ſingula cum ꝯiūctionibꝫ copulatiuis,
clare intelligimus nō totū qd̄ pmiſſum eſt Petro pmitti aut ex
hiberi, cuicūqꝫ alteri p hoc qd̄ pmittit aut datur, qd̄cūqꝫ alliga-
ueris ꝛ qd̄cūqꝫ ſolueris ꝛc. Sed p hoc pmitti aut dari tm̄ qd̄ ter
tio ꝛ quarto loco pmiſſum ē ꝛ Petro) Et inde videres remanere
pmas pmiſſiones apud Petrū ſolū. ¶ Ad ſecūdū ꝟo q̄ſitū reſpon
Ad ſcd̄m — det ideo claues a theologis p actus iudicij definitas, qꝛ de clauī-
bus ordinis tractabant, vt pꝫ in textu magiſtri ſententiarꝫ, tā in
pncipio, diſt. xviij. (vbi affert Ambro. dicens. Jus em̄ hoc ſolis
pmiſſum eſt ſacerdotibꝫ) q̄ꝫ in pncipio diſt. xix. vbi dr̄, dantur he
claues p miniſteriū epi in pmotōe ſacerdotij, quū em̄ ſacerdota-
Ad tertiū — lē recipit ordinē, ſimul ꝛ has claues recipit. ¶ Et p hoc ſoluit ter
Ad quartū — tiū q̄ſitum ¶ Ad quartū aūt qd̄ nō de re, ſed de noīe eſt, ꝛ ppte-
rea extraneū quodāmodo eſt, reſpondet, ꝙ claues dicuntur ꝛ ec-

cleſię ꝛ Petri, ſolūs em̄ Petrus clauiger d̄r regni cœloꝝ. Et Pe-
tri q̇dem ſunt vt capitis vtentis, ꝛ vt ꝑ quē ad eccl'iam deriuant
eccl'ię aūt ſunt ꝛ vt finis (q꜠ ꝓpter eccl'iam Petrus hꜫ claues) et
vt vtentis in ſuis ep̄is ꝛ ſacerdotibꝫ, ita tn̄ ꝙ ſm̄ earū totalitatē
eccl'ia vtit̄ illis in ſuo capite, ſm̄ aūt partiales vſus vtit̄ in epiſ-
copis ꝛ alijs miniſtris. Remanet ergo ſolida ſentētia dicta.

¶ Ad p̄mū aūt argumentoꝝ in p̄ncipio allatoꝝ, dicit̄ dominuꝫ — Ad p̄mū arg.
per illa verba, quęcūꜫ alligaueritis ſuꝑ terrā ꝛc. nō adequaſſe ꝓ — p̄ncipale
miſſiones quatuor factas Petro, ſed ſolas duas vltimas, vt lit-
tera ip̄a teſtatur. Et ꝓpterea nō dixit dn̄s, dabo vobis aut eccl'ię
claues regni cœloꝝ, quū tn̄ dixiſſet Petro corā eiſdē, tibi dabo cla-
ues regni cœloꝝ. Unde ex hoc ip̄o ꝙ alijs ap̄l'is dn̄s dixit, q̄cūꜫ
alligaueritis ꝛc. nō facta mentōe de clauibꝫ, manifeſte habet̄ ꝙ nō
totū qd̄ ꝓmiſerat Petro repetijt in poteſtate alioꝝ, tanqꜫ Petro
totū, alijs ſ̓o partes ꝓmiſſurus. ¶ Ad 2^m ſ̓o d̄r, ꝙ poſt reſurrec- — Ad ſcd̄m
tionē dicendo, quoꝝ remiſeritis peccata ꝛc. date ſunt q̇dem ap̄l'is
claues, ſed nō in ſua totalitate, q̄m date ſunt tm̄ claues ordinis.
vt cōiter doctores dicūt ꝛ bene. Un̄ ad l'ram cū d̄r, quoꝝ remiſeritꜫ
ꝯſtituit̄ iudex eccl'iaſticus in ſacramento penitētię, q̄tū eſt ex ꝑte
ordinis, quū ſ̓o Matth. xviij. dictū fuit eiſdē, q̄cūꜫ alligaueritis
ſuꝑ terrā, ſermo erat de iudicio eccl'iaſtico in foro iudiciali. Un̄ ꝛ
cōiter d̄r ꝛ bn̄, ꝙ tūc ſermo fuit de actibꝫ clauiū iuriſdictōis, poſt-
ea aūt de actibꝫ clauiū ordinis. Et q̄m (vt declaratū eſt) neutrū iu-
diciū etiā ſil' ſumptū adequat claues Petro ꝓmiſſas, ſed ſoluere
et ligare in vtroꜫ foro, partiales ſunt actus clauiū Petro ꝓmiſ-
ſaꝝ, ideo ꝑ vtrāꜫ poteſtatē ſimul, non adequat̄ poteſtas Petro
ꝓmiſſa, Un̄ diſputatōibꝫ vacantes caueāt a ſophiſtis, opponen-
tibꝫ claues ordinis ꝛ claues iuriſdictōis adequare claues eccl'ię.
Uenenū latet hic, q̄m ꝓprie ꝛ formal'r loquēdo claues Petro ꝓ-
miſſę. ſuperiores ſunt ꝛ clauibꝫ ordinis ꝛ clauibꝫ iuriſdictōis, ꝛ ꝓ-
pterea dn̄s nō ꝑ act⁹ ordinis aut iuriſdictōnis eas expoſuit, ſꝫ ꝑ
regnū cœloꝝ ꝓculdubio ap̄iendū vl' claudēdū. Ita ꝙ pſpicati⁹ in-
tuēdo (vt p̄dictū eſt) dn̄i v̄ba, tibi dabo claues regni cęloꝝ, ꝑ illā
ꝑticulā regni celoꝝ, expoſuit claues ꝑ actū adeq̄tum. ſcꝫ ap̄ire vel
claudere, regnū em̄ cœloꝝ aperiendū vel claudendū, actū aperiē-
di vel claudendi ſecū fert, cōſtat aūt ꝙ aperire ꝛ claudere regnū
cœloꝝ act⁹ ſunt longe ſuperiores oībꝫ actibꝫ iudicialibꝫ, tā clauiū
iuriſdictōis qꜫ clauiū ordinis. ¶ Importune deniꜫ inſtantibꝫ no-
uas nūc inferri eccl'ię claues, hacten⁹ em̄ nō ſunt audite niſi cla-
ues ordinis ꝛ claues iuridictōis Un̄ nūc tertię claues in Chriſti
eccl'ia? Rn̄det̄ me nō īueniſſe, aut fingere nouas claues re aut noīe
ſꝫ ſi eq̄ lāce librare fas ē, hęc cū obiectis, inuenient̄ obijciētes ſeipſos

arguere,nā neq̈ claues ordinis neq̈ claues iuriſdictōis tradidit
ſacra ſcriptura,ſꝫ doctores explicarūt,claues aūt regni cœloꝝ chri/
ſtus dn̄s ore ꝓprio ꝯſecrauit.Ego de clauib⁹ regni cœloꝝ loquor
nō nouitates introduco,ex ip̄is dn̄i ꝟbis iuxta lr̄alē ꝑſpicatiꝰ in
tellectū manifeſto q̄ dico. Oportꝫ aūt arguētes ꝯſiderare ſubtili/
us doctoꝝ ſenſum,ꝛ vel ex hoc ip̄o ꝙ doctores diſtinguūt regni ce
loꝝ claues in claues ordinis ꝛ claues iuriſdictōis,intelligere ſupe
riores eſſe claues regni cœloꝝ vtriſq̈.ꝛ vtraſq̈ ꝟcare partes cla/
uiū regni cœloꝝ,ac ꝓ hoc claues regni cœloꝝ ꝟcare totū maius ꝛ
ſuperius ſuis partib⁹,quū ſimplr̄ ꝛ abſolute dicuntur,vt Petro
ꝓmiſſe ſunt,qn̄ ꝟo ad partes applicātur,ꝟcare tā claues ordinis
q̈ claues iuriſdictōis,vtreq̈ em̄ claues regni cœloꝝ appellātur.
Unde acuti lectoris officiū erit diſcernere qn̄ doctores de clauib⁹
regni cœloꝝ abſolute,ꝛ qn̄ de clauib⁹ regni cœloꝝ applicatis ad or
Ad tertiū dinē vel iuriſdictōem loquūtur. ¶Ad tertiū dr̄,ꝙ ip̄a domini
verba teſtātur,ꝙ de apoſtolatus auctoritate ſermo eſt,quū dicit.
Sicut miſit me pr̄ ꝛ ego mitto vos,Mittere em̄ ꝛ mitti ad apoſto
latū ſpectat,iuxta illud Jo.xiij.Nō eſt ſeruꝰ maior dn̄o ſuo,neq̈
apl'us maior eſt eo qui miſit illū,et propterea hinc nō habet,niſi
paritas apoſtolatus. Et ſil'iter per alios textus quib⁹ miſſi ſūt pa/
riter ad docendū ꝛ predicandū ⁊c̄.nō habetur niſi paritas quo ad
hmōi ꝯmiſſiones. Petro aūt ſup hec om̄ia ꝓmiſſum eſt,ꝛ ꝙ foret
eccl'ie fundamentū,ꝛ ꝙ ſibi darent claues regni cœloꝝ. ¶His
autē q̄ ex geſtis apl'oꝝ adducūtur,facillime ſatiſfit. Docent ſiq̈/
Ad auctoritatē Act. viij. dem ꝯcorditer theologi in p̄mo ſen. non oportere miſſum mino/
rem eſſe mittente,neq̈ etiā eſſe ab illo,nam filius miſſus eſt a ſpi
ritu ſancto,quo non eſt minor,ꝛ a quo non eſt. ¶Ad litteraꝫ ta/
men dicitur,ꝙ Petrus erat tante humilitatis,vt inter apoſto/
los ſe gereret vt vnus ex illis,ꝛ nō volebat vti poteſtate quā ha/
bebat,ꝛ ꝓpterea tanq̈ vnus ex apoſtolis ab eiſdem cuꝫ Joanne
miſſus eſt. Patet aūt manifeſte hmōi Petri humilitas Actu.xi.
quū aduerſus illum diſceptabāt alij fideles ex circūciſione,qđ et
Gre. et habet.ij.q.vij.ca.Petrus.notauit dicēs,Petrꝰ poteſtateꝫ
regni acceperat,ꝛ tn̄ idē apl'orū p̄mus querimonie ꝯtra eū a fide
lib⁹ facte cur ad gentes intraſſꝫ,nō ex ptāte officij q̄ poſſꝫ dicere
oues paſtorē ſuū nō accuſent nec rephēdāt,ſed ex auctoritate di/
uine virtutis,qua gentiles acceperant ſpiritumſanctuꝫ reſpōdit.
¶Et per hec poſſet ſimiliter dici in ſynodo de obſeruatiōe legalium
Petrū ſe habuiſſe vt vnū apoſtoluꝫ. Uerūtamen ſi res geſta recte
notetur,nō fuit Petrꝰ conſultatus nec ſoli apl'i ſꝫ apl'i et preſ by
teri in hieruſalem.ꝛ propterea cōcluſio nec a Petro nec a Jacobo
facta eſt,ſed ab apoſtolis ꝛ ſeniorib⁹ cuꝫ om̄i eccleſia ſcribentibus

tñ noīe apl'oꝝ ꝛ ſenioꝝ Uñ falſum ē, ꝙ Jacobus ſnīam ꝓtulerit,
qm̄ ſnīa cōcluſio eſt, quā cōſtat ab oībꝫ factā, ſed dum Jacobꝫ dixit
ego iudico, perinde eſt ac ſi dixiſſet hoc eſt iudiciū meum. Unde
non introducit͛ Jacobus iudicās, ſed rn̄dens, ſic em̄ legimus. Et
poſtq̄ꝫ tacuerūt rn̄dit Jacobꝫ. Jmmo Petrus paſtoris pſonā in
pncipio geſſiſſe videt͛, qm̄ ipſe pmus ſurgens allegās diuinam
grām, rephendit eos qui libertatē a legalibꝫ vertebāt in dubium.
Legimus em̄ ſic quū āt cōquiſitio fieret ſurgēs Petrus dixit ꝛc.
Ubi mōſtrat͛ Petri auctoritas. ¶ Qđ dexteras dedit ſocietatis pe
tr⁹ cū alijs dederit, h̄ fecit ꝙ vt q̄tidie pōtifex fac oēs epos. nō ſolū
ſocios ſed vt frēs habēs. ¶ Ad auctoritates deniq̄ꝫ doctoꝝ ſctōꝝ,
ſonātes equalitatē petri ꝛ alioꝝ apl'oꝝ, dicit͛ verificari de parita
te eoꝝ ſm apl'atū, fuerūt em̄ equales omēs in auctoritate apl'ica.

Ad auctorita
tes ſctōꝝ iſtā/
tia.

¶ Et ſi inſtet͛ ſub ptāte apoſtolica cōprehēdi poſſe oīa q̄ petr⁹ pote
rat, in prōptu rn̄ſio eſt ſatisfactiua, ꝙ dato ꝙ vera eſſet hmōi cō/
phenſio, ex ea tn̄ nō ſeq̄ret͛ omnimoda æqualitas ad petrū, eēnt eī
eoꝝ ptātes equales q̄ ad res quas facere poſſent, ſꝫ nō eēnt eq̄les
extēſiue, neq̄ꝫ quo ad modū. Apoſtoli ſiquidē ptātē a Chrō accepe
runt vt apoſtoli, hoc ē vt ligati, Petro āt ſupra apoſtolatū pmiſ/
ſa eſt (vt infra manifeſtabit͛) ptās vt ordinario paſtori eccl'ie. Et
hinc patet tā ſupioꝛ grad⁹ atq̄ꝫ vnitas ptātis Petri q̄ꝫ maioꝛ ex/
tēſio qm̄ extēdebat ſe ad ipos etiā apl'os, vtpote chri oues. ¶ Nec
puifacias drn̄am penes modū habēdi, magni ſiquidē lapſus picu
lū ē ſi cōfundant͛. Aliud quippe ē habere claues vt apl'os, ꝛ aliud
habere claues vt caput ꝛ paſtorē etiā ipoꝝ apl'oꝝ, illud nō derogat
petri ſingulari excellētie, hoc āt ipm Petrū ſup oēs ſtatuit, oībꝫq̄ꝫ
pficit apl'is ac toti eccl'ie. Ad hoꝝ drn̄am modoꝝ ſpectat, ꝙ dn̄s
ſoli petro claues ꝓmittit, alijs āt nō dat claues, ſꝫ ea q̄ ſunt clau
um legat aut tribuit, ſiue Matth. xviij. ſiue Joā. xx. ſiue Matth.
ꝛ Mar. vltimo ſiue Lucæ. xxij. ego diſpono vobis ſicut diſpoſuit
mihi pr̄ meus regnū. Et vt allatę pmū auctoritates manifeſtent͛
patet Cypria. ita pares fateri apl'os, vt tn̄ ſup vnū Petrū edifica
ri dicat eccl'iam (ex v̄bis dn̄i ſup hāc petrā) ꝛ auctoritate ſua dn̄m
diſpoſuiſſe dicat vnitatē eccl'iaſticā ab vno Petro originē habe/
re. Hieron̄. quoq̄ꝫ v̄ba Chri apud Mattheū tu es Petrus ꝛc. ſoli
Petro relinquēs, ad aliū ſe trāsfert locū. vbi ſilia apl'is data nar
rant͛, tria numerās. Prio fundari eccleſiā ſup apl'os oēs, hoc em̄
fieri pmulgatū eſt ad ephe. ij. ſupedificati ſup fundamētū apl'oꝝ.
Scdm v̄o ꝙ ſcꝫ cuncti apl'i claues regni cœloꝝ accipiāt, Matth.
xviij. q̄cunq̄ꝫ alligaueritis, ꝛ Joā. xx. quoꝝ remiſeritis, habet͛. Ter
tium āt ꝛ ex equo ſup eos eccl'iæ foꝛtitudo ſolidet͛, ex relatis textī
bus, ſcꝫ Matth. ꝛ Mar. vltimo, ꝛ Luc. xxij. ꝛ Joā. xx. aut etiā ex

alijs ſimilibus textibus ſumptũ eſt vnde patet ex iã dictis æquali-
tatem aploꝝ quatenus apoſtoli ſunt ⁊ in fundando eccleſiam ⁊ in
clauibꝫ iuriſdictiõis ⁊ ordinis ⁊ in robore doctrinę, miraculoꝝ ⁊ vi-
tæ, eccleſiæ fortitudinẽ ſolidantiũ (quam Hierony. affirmat) nihil
officere Petri ſingulari auctoritati qua ſolus cuncte ꝑponiť eccle
ſiæ. Unde ⁊ Hiero. ibi ſubiungit ſtatim, ꝑpterea tñ vnus inter. xij
eligiť, vt capite cõſtituto ſciſmatis tollať occaſio. Ubi manifeſte vi
des ita ex quo apoſtolatus pares dixiſſe aplos, vt tñ Petrus ele-
ctus ⁊ conſtitutus a Chr̃o ſit caput oĩm, hoc ſiquidem eſt qđ tue-
mur. Hoc ad differentiã modi habẽdi ſpectat, qm̃ hinc habes oẽs
hæc habuiſſe vt apoſtolos, præter hũc aũt modũ Petrum ſingula
riter habuiſſe vt caput oĩm. Ex duabꝫ autem his auctoritatibꝫ de-
claratis facile eẽ putamus reliquas recte interpretandas iuxta ſen-
ſum prędictaꝝ. ¶ Manifeſtať ãt hunc eſſe veꝝ ſenſum doctrinæ ſan
ctoꝝ tripliciter Primo ex eo ꝙ pares dicunt apoſtolos, nõ ſolum
poteſtate, ſed honore, quod niſi ad apoſtolatum referať, conſtat eſſe
falſum, quum Petrus primatam honoris manifeſte habuerit ſecun
dum omnes. Secundo ex textibus euangelicis, quos ſancti affe-
runt ad probandam huiuſmodi æqualitatem, afferunt enim iſtos
quos nunc diſcuſſimus, ex quibus conſtat non plus haberi quam
æqualitatem ſcđm apoſtolatum. Tertio ex ratione qua vtuntur
quia ſcilicet petrus in perſona eccleſiæ vnus accepit claues, ⁊c. vt
vnitas eccleſiæ hinc probareť. ¶ Ubi propter ſciſmaticos ſiſte pedẽ
⁊ ſcito dupliciter poſſe intelligi vnitatẽ eccleſiæ ꝑ petri vnitatem
commendatam. Primo vt ſignificata ſit eccleſiæ vnitas in Chriſto
capite vno, vnitateqꝫ articuloꝝ fidei, ſacramẽtoꝝ eccleſiæ ⁊ ſpei ac
charitatis. Scđo vt ſignificata ſit eccleſiæ vnitas ſimpliciter ⁊ ab
ſolute in capite vnite in capite vno Chriſti in terris vicario, petro
.ſ. Primũ ſenſum eligunt ſciſmatici ex ſctõꝝ vera ac ſancta doctrĩa
ſæpe vnitatẽ eccleſiæ ꝑ ea q̃ in ꝓmo numeranť ſenſu explicante, vere
quidẽ, ſed nõ totaľr, niſi ſub vnitate capitis ſcꝫ Chr̃i intelligať ipſe
Chriſt⁹ in ſe ⁊ in ſuo in terris vicario, ipſe Chriſt⁹ vt caput Petrus
aũt vt vice caput. Qđ propterea q̃nqꝫ tacitũ eſt, qꝛ acceptato capi-
te, intelligi conſuetũ eſt acceptari ip̃m in ſe ⁊ in ſuo vicario duꝫ ab-
ſens fuerit ¶ Scđs aũt ſẽſus (in q̃ clauditť ꝓmus adiũcta vnitate ca
pitꝫ in terra) catholicis oĩbꝫ cõis eſt, cõprobaťqꝫ quadrupľr. Pri-
mo, qꝛ ad deſignandã vnitatẽ eccľiæ in ſuo capite cęleſti Jeſu Chr̃o
nõ cõgruit vnitas petri, ſꝫ ⁊ ſufficiebat ⁊ decẽtiſſime cõgruebat vni
tas ipſius chr̃i, quã dñs hic nõ tacuit, ſꝫ exp̃ſſit dicẽs ego dico tibi,
⁊ rurſus ædificabo eccleſiam ⁊ iteꝝ, dabo claues. Diuinã autẽ ſapiẽ
tiã (q̃ eſt Chr̃s) diſponentẽ oĩa ſuauiter, cõuenientiſſime per vnitatẽ
petri vnitatẽ eccľiæ in capite terreſtri loco chr̃i ſ̃care, nullam habe-

difficultatem. ¶ Sc̄do ex eo ꝙ hiſtorię fides ꝑiclitaret̄, nā quaſi ſi-
milis eēt petrꝰ in his ꝑuulo, quē Mat. xviij. aduocans ad ſe dn̄s
ſtatuit medio diſcipuloꝝ dicens, niſi cōuerſi fueritis ⁊ efficia-
mini ſicut paruulus ⁊c̄. Sicut em̄ ꝑuulus ille aſſumptꝰ eſt ad exē-
plum ſeu ſimilitudinē humilitatis, ita petrꝰ nominatus eſſet ad
exemplum ſeu ſimilitudinem vnitatis, ac ꝑ hoc ſicut ad fidem hi-
ſtorię curę nō eſt quis fuerit paruulus ille, ita nihil aut paꝝ curā-
dum eccleſię eſſet an fuerit Simon petrꝰ cui dictum eſt, tibi dabo
claues regni cœloꝝ ⁊c̄. quod tn̄ doctoꝝ omnium ⁊ totius eccleſiæ
aures offendit. Sanctoꝝ propterea ſenſus eſt, ꝙ ſm̄ hiſtoriæ fidē
res ita geſta ē ꝙ vni Symōi petro claues ſunt ꝓmiſſę, vt res rē
ſ̄caret vt vnus petrꝰ p̄mo accepturus claues vnitatē ſignificaret
eccleſię. ¶ Tertio ex eo ꝙ oportet ſaluare non ſolum ſ̄cationē, ſed
etiā deriuatiōem, hoc eſt nō ſolum vt vnitas eccl'ię ſignificet̄ per
vnitatē petri, ſ; etiā vt vnitas eccl'ię ꝓficiſcat̄ ab vnitate petri, vt
Cypri. i auctoritate allata dicit. Loquit̄ dn̄s ad petrū, ego dico
tibi ꝙ tu es petrꝰ, ⁊ ſup̄ hāc petrā ędificabo eccleſiā meā, ſup̄ vnū
ædificat eccleſiā. Et q̄uis ap̄lis oībꝫ poſt reſurrectionē ſuā parem
ꝑtātē tribuat, dicēs, ſicut miſit me pater ⁊ ego mitto vos, accipi-
te ſpm̄ ſctm̄, tn̄ vt vnitatē manifeſtaret, vnitat̄ eiuſdē originē ab
vno incipiētē auctoritate ſua diſpoſuit. Ubi manifeſte vides ex h̄
ꝙ dn̄s auctoritate ſua diſpoſuit originem vnitatis eccl'iaſtice ab
vno icipiētē nō ſolā ſ̄cationē vnitat̄ ab vno, ſ; deriuationē vnita-
t̄ ab vno aſſertā. Nā ad ſignificādū auctoritate nō erat opꝰ, ſed
ad h̄ ꝙ initiū habeat eccl'ię vnitas ab vno petro, auctoritate chr̄i
opus fuit, poterat em̄ ſi voluiſſet īſtituere vnitatē eccl'ię a multi-
tudine ap̄loꝝ ꝓficiſci. ¶ Quarto quia vnitas eccl'ię catholicę nō
ſolū opponit̄ hereſi, ſ; ſciſmati. Si vero vnitas eccl'ię attēderet̄
ſolū penes vnitatē cœleſt̄ capitis, illiuſq; ſacroꝝ ac rei ſperatę, cre-
ditę, ⁊ amatę, vnitas eccl'ię nō opponeret̄ ſciſmati. nā cum hm̄ōi
vnitate ſtat ſciſma, vt pꝫ ex eo ꝙ ſciſmatici habentur qui ab vnita-
te ap̄licę ſedis ſeparati ſunt. Ex hoc igit̄ ꝙ vnitas eccl'ię ꝑ petrum
vnū ſ̄cat̄, nō excludit̄, immo magis ex modo quo ꝑ petrū ſ̄cat̄ in-
cludit̄ ꝙ petrus vnus claues accepit, vt eccl'ię vanitatē nō ſolū
ſignificaret, ſed etiam inchoaret, ac conſeruaret. Et ſi ꝓſpectum
acutiꝰ fuerit hoc quod eſt eccl'ię vnitatem accipere claues, verius
ꝑfectiuſq; ⁊ fit ⁊ ſ̄catur accipiendo claues in ſuo vno capite petro
q̄ ſi nō ī petro, ſ; abſolute eccl'ia illas acciperet, qm̄ vnitas capit̄
claues accipiēs, vnitatē eccl'iæ nō ſolū ſ̄cat ſed cōſtruit, ſicut ⁊ cō-
ſeruat, q̄bꝫ oībꝫ careret eccl'ia ſi de vno nō fuiſſet illi capite ꝓuiſū
a Chriſto dn̄o. Et hinc habes vnde innumeras ſanctoꝝ auctorita-
tes recte intelligere queas.

¶ Solum Petrum accepiſſe claues, conſonat ei q̃d eſt eccleſiam accepiſſe claues. Ca. VI.

OCcurrit poſt p̃miſſa ſatisfaciẽdũ his qui q̃runt quonã pa/
cto ſtãt hæc duo ſimul, ſolus Petr⁹ accepit claues, ⁊ eccl'ia
Oppõ vnica. accepit claues. ¶ Apparet em̃ q̄ ſi ſolus Petr⁹, ergo nõ eccl'ia, ⁊ ſi ec
Cõfirmatio. cleſia, ergo nõ ſolus Petr⁹. Augetq; q̃ſtio ex Augu. v̄bis ſup Joã.
recitatis. xxiiij. q. i. q̃dcũq;. Quodcũq; ligaueris ſup terrã, erit liga
tũ ⁊ in cœlis, ſi hoc Petro tm̃ dictũ eſt, nõ hoc facit eccl'ia, ſi ãt ⁊
in eccl'ia fit, Petr⁹ qñ claues accepit eccleſiã ſctãm ſ̄ꝑcauit. ¶ Huic
em̃ q̃ſtiõi ſatisfieri facile p̄t ab exercitatis in ſacris l̄ris, ac ſcieti/
bus has duas v̄itates ſic ɔnexas q̄ ſc̄da nõ ſolũ cõſentit p̄mę, ſed
p̄ſupponit ⁊ depẽdet a p̄ma, ſ̄m ſctõꝝ doctrinã. Cõſiderãdũ ſiqui
dẽ ẽ eccleſiã catholicã dupl'r referri ad Petrum, ſcʒ vt ſ̄ꝑcatã ⁊ vt
inchoatã, petr⁹ em̃ ⁊ ſ̄ꝑcauit eccl'iã v̄l'em, ⁊ inchoauit eandẽ, quẽad
modũ caput principiũ eſt corpis. Inter has ãt duas relatões du
plex ad ꝓpoſitũ eſt dr̃ia, prima eſt q̄ ſ̄ꝑcatio ꝑtinet ad ſenſum my
ſticũ, quo Petr⁹ ſ̄ꝑcat eccleſiã, inchoatio ãt ꝑtinet ad ſenſum l̄ra/
lem quo inſtitutus eſt Petr⁹ paſtor toti⁹ eccleſię. Sc̄da ẽ q̄ penes
ſ̄ꝑcationẽ nõ attẽdit̃ depẽdẽtia rei a re, ſʒ deponẽtia ſ̄ꝑcatõis a ſ̄ꝑcãte
penes ĩchoationẽ ãt attẽdit̃ depẽdẽtia rei a re, h̄ ẽ corpis a capite.
Unde eccleſia dupliciter accepit claues in Petro, ⁊ accepit eas
vt ſignificata in Petro, ⁊ accepit eas vt inchoata in Petro, ⁊ ſe
cundum vtrunq; accipiẽdi modũ oportet præſupponere hãc ꝓo/
rem veritatem ad literã, ſolus Petrus accepit claues. Ad ſignifi
cationẽ ſiquidẽ ſpectãdo, quum ſignificatio iſta nõ ſit ꝑ modum
ꝑabole, ſed ꝑ modum rei geſtæ (q2 non Petr⁹ ꝑabolicus ſeu ꝑabo/
licé accipiẽs claues, ſed Petrus ſc̄d̄m rem geſtã ſignificat vniuer
ſã eccleſiã) oportet fateri vnum ſolum petrũ ſc̄d̄m hiſtoriã accepiſ
ſe claues, vt ex re geſta ſignificet̃ vnã ſolã eccleſiã catholicã habere
claues, iuxta illd̄ Ambro. certum eſt q̄ eccleſiæ vtrũq; ius ſcʒ ſol/
uendi ⁊ ligãdi licet, hereſis vtrũq; nõ habet. Si em̃ ſolus Petrus
ſecundum hiſtorã nõ accepiſſet claues, neq; ꝑ modum rei geſtæ
figurã gereret vnius ac ſolius eccleſię vniuerſalis. Dependet ergo
catholicę eccleſię ſ̄ꝑcatio figurata in petro ex veritate rei geſtę q̄
ſolus petrus acceperit claues, ⁊ non ɔtrariat̃ illi. Si ad inchoa/
tionem quoq; ſpectetur, nulla eſt opus declaratione, qm̃ manife/
ſtum valde eſt corpus dependere a capite, ⁊ quod conuenit capiti
conuenire quoq; corpori in ſuo capite, ⁊ ideo ſolũ petrũ accepiſſe
claues, eſt ſolã eccleſiã cuius Petrus eſt caput accepiſſe claues in
ſuo capite. Quocirca ſolum Petrum accepiſſe claues, non exclu/
dit ſed infert v̄l'em eccleſiã illas accepiſſe, vt ſ̄ꝑcatã ⁊ inchoatã in

Petro. Eſſe aūt hāc ſanctoꝝ doctrinā pſpicere potes ex Cypriani
verbis, in p̄cedenti caplo declaratis, vbi vtrūqꝫ modū, ſcꝫ ꝟcati-
onis ꝑ modū rei geſte, ⁊ originis eccl'ie a Petro docuit, dū dixit,
ſuꝑ vnū edificat eccl'iam, ⁊ ſubdit. vnitatis eiuſdē originē ab vno
incipientē auctoritate ſua diſpoſuit. Et rurſus exordiū ab vnita
te pficiſcit, vt eccl'ia Chriſti vna mōſtret, vt p̄declaratū eſt,
¶ Aug⁹. aūt ꝟba inducta eūdem ꝯfirmare ſenſum pꝫ ex duobus. Ad ꝟba aug.
Primo ex eo q̄ aduerbio tm̄ vtit, ad excludendū extenſionē Pe
tri ad eccl'iam, dixit em̄ ſi Petro tm̄, ꝑinde acſi dixiſſet ſi Petro
ꝟm ſeip̄m tm̄, ⁊ nō ꝟm q̄ ſe extendit ad eccl'iaꝫ ꝟcādā vl' figurate
vel ꝯnotatiue, vt caput ꝟcat corpus cuius eſt caput. Vn̄ nō in-
tulit Aug. ex ſcd'a veritate, ſcꝫ eccl'ia hꝫ claues, negatiōem prime
ſcꝫ ſolus Petr⁹ accepit claues, ſed expoſitōem ipius, ſcꝫ q̄ petr⁹
accipiens claues ꝟcauit eccl'iaꝫ, ꝑinde acſi dixiſſet q̄ non accepit
ꝟm ſeip̄m tm̄, ſꝫ vt extendit ad eccl'iam vniuerſam ꝟcando illam
Hic em̄ planus eſt ſenſus verboꝝ Aug Scd'o ex eo q̄ ſubiūgit, Si
ergo in pſona Petri ꝟcati ſunt in eccl'ia boni, ⁊ in Jude pſona ſig-
nificati ſunt mali in eccl'ia. Hinc em̄ ptꝫ q̄ de ꝟcatōne ꝑ modū rei
geſte loq̄tur, nam Judā inter apl'os ꝟcare ꝑ modum rei geſte ma
los in eccl'ia dubiū nō eſt. Intendit ergo Aug. Petrū ꝟm rē geſtā
accipientē claues. inferre eccl'iam quoqꝫ ꝑ ip̄m ꝟcatā accipere cla
ues. ¶ Modus aūt quo eccl'ia ꝑ petrū vſqꝫ ad ꝯſummatiōem ſe-
culi accepit claues, eſt ſuauiſſime diſpoſitus a diuina ſapientia,
Nam vniuerſalis eccl'ia ſicut diſtribuit in caput ⁊ mēbra. ita di-
ſtribuit in ſuaui acceptōe clauiū, vt in capite q̇dem accipiat per
ſucceſſionē, in mēbris aūt ꝑ participatōem. In capite nāqꝫ habet
claues regni cœloꝝ ꝟm act⁹ clauib⁹ adequatos. in mēbris autē h̄
eſt partialib⁹ eccl'ijs claues hꝫ ꝟm actus ordinis ⁊ partialis iu-
riſdictōnis. ¶ Vn̄ pꝫ oppoſitū eſſe eius quod apparebat ꝓponen Ad obiectōeꝫ
do queſtionē, quū em̄ dicimus ſolus petrus accepit claues regni
cœloꝝ, ſocij compares excludūtur, nō illius corpus eccl'ia nō illi-
us ſucceſſoꝝ excluditur, imo tam eccl'ia q̄ꝫ ſucceſſoꝝ in ſolo Petro
includit. qꝛ ex hoc q̄ ſolus Petrus accepit claues regni cœloruꝫ.
infertur eaſdē accepiſſe eccl'iam inchoatā ac ꝟcatam in ſuo capi-
te, ac ꝓpterea eādem ſemꝑ claues habere, in capite q̇dem ꝑ ſucceſ-
ſionē, in membris aūt ꝑ participatiōeꝫ, vt ſic vere vnū ſit corpus
tota eccl'ia ſub vno capite. ¶ Nec fallaris antiqua ſciſmaticoꝝ in-
uectōne in catholicos tanqꝫ monſtra fingentes, dum eccl'ie ca-
put petrū dicimus, quādo q̇dem Chriſtus eſt caput corporis ec-
cleſie (vt dr̄ ad Colo. p̄.) et ſi Petrus quoqꝫ caput eccl'ie ponitur
duo capita vni corpori nō ſine monſtro iūgūtur. Friuola ſunt hec
qm̄ Petrus alia rōne caput eccl'ie dr̄, ab ea rōne qua Chriſtus eſt

caput eccl'ie, Chriſtus em̄ eſt caput rōne ſui ꝑ ſe, Petrꝰ autem
rōne Chriſti. Un̄ Chriſtus eſt ſimpliciter ⁊ abſolute caput Petrꝰ
aūt ideo caput, q2 eſt vice caput, eſt em̄ loco Chriſti in cœlis reſi
dentis, caput in terris. Unde totiꝰ eccl'iaſti corporis vnū tm̄ po
nitur caput ſimpl'r ⁊ abſolute, id eſt Chriſtꝰ, loco cuiꝰ in terris pe
trus nō aliud caput, ſ3 vice caput ꝯſtitutus eſt. Un̄ nulla interue
nit monſtruoſitas in eccl'iaſtico corpore, niſi apud nolētes intelli
gere eccl'iaſtica noīa in ſenſu in quo dicūt omnibꝫ fere manifeſto
¶ Libet aūt intueri hoc in loco om̄ibꝫ hmōi obuiatōibꝫ cōe eē vnū
errādi iter, inter oēs ſiq̄dez diſcuſſas poſitōes, ꝑma ex affirmata
iuſticię q̄litate, negauit ſubē pſonā, Scd̄a ex affirmata eccl'ia ꝑca/
ta, negauit pſonā Petri ꝑcātē. Tertia ex affirmata Petri ꝑncipa
litate negauit eiꝰ ſingularitatē. Quarta ex affirmato cōi pariq3
apoſtolatu, negauit vnitatez paſtoralis officij in Petro. Quinta
ex affirmatis eccl'ię clauibꝫ, negauit ſolū petrū accepiſſe claues,
Sexta ex affirmato vnico eccl'ię capite Chriſto, negauit Petꝝ eē
caput loco chriſti. Et ſil'r inuenies inferiꝰ, quū ex affirmata chari
tate Petri paſtoris negabit pſona paſtoris ſine charitate, ⁊ ex af
firmato paſcēdi ope, negabat paſtoris auctoritas. Aperiant ita/
q3 lectoꝝ oculi, ⁊ laqueos deprehendant.

¶ Promiſſum eſſe Petro totius eccl'ie pontifi catū in an̄dictis ꝓmiſſionibus Ca. VII.

QUatuor ꝓmiſſa eſſe Petro a dn̄o Mattheꝰ euāgeliſta in ſu
pra allatis refert ꝟbis, quoꝝ duo vltima, q̄dcūq3 ligaueris et
q̄dcūq3 ſolueris, cōicata q̄q3 a dn̄o alijs apl'is idē teſtat. ꝑma ꝟo
duo. ſup hāc petrā edificabo eccl'iam meā, ⁊ tibi dabo claues reg/
ni cœloꝝ, ꝓpria Petro pſeuerāt. In q̄bꝫ ꝓmitti Petro totiꝰ ec/
cleſię pontificatū declarandū eſt, poſtq3 ambe ꝓmiſſiones ampli
us dilucidate fuerint. Quocirca in ꝑma ꝓmiſſione notāda ſunt
ſex, Significātiꝰ em̄ vide ꝑmo eccl'im meā, nō eccl'ias meas, Se
cūdo eccl'iam meā, nō aliquā eccl'iam meā, Tertio eccl'iam meaȝ,
nō omnē eccl'iam meā. Quarto eccl'iam meā, nō indefinite. Quin
te eccl'iam meā, ſingulariter ſeu vnicaȝ. Sexto eccl'iam meā, ſine
additione aliq̄. Attende ſigillatim, nō dixit eccl'ias meas, ſed ec
cleſiā meā, vt vna eccl'ia ꝑcaret, q̄ q3uis multas ꝯphendat ptia/
les eccl'ias, nō ꝓpterea ſcindit, diuidit, aut multiplicat eccl'ia, ſ3
vnitate numerali retēta multas h3 ptes, ſicut vnuȝ corpus multa
h3 mēbra, iuxta ꝟbū apl'i ad Colo. j. ipē eſt caput corporis eccl'ie,
et Can. vj. Una eſt colūba mea. Dixit nō aliquā eccl'iam meā. ſed
eccl'iam meā, vt nō de parte eccleſię, nō de particulari aliq̄ eccl'ia,
ſed de integra ⁊ ſeu tota eccl'ia intelligeres, Neq3 em̄ decebat diui/
nā ſapientiā aliquā eccl'iam edificare ſup vnū Petrū, ⁊ aliquā nō.

dei ſiquidem ꝑfecta ſunt opa. Nō dixit omnē eccl'iam meam, tñ qꝛ
multitudinē eccl'iaꝝ ſupponeret diſtributiuū ſignū, ꝯtra dñi ſen-
tentiā Jo. x. Alias oues habeo q̄ nō ſunt ex hoc ouili, ꝛ illas oꝑtet
me adducere, ꝛ fiet vnū ouile ꝛ vnꝰ paſtor. Tum, qꝛ ſingulare di-
ſtribui vl'iter, implicat ꝯtradictoria, niſi vl'itas referat ad ꝑtes
integrātes ipm, qđ eſt extra ꝓpoſitū, ꝛ inferius nihilominꝰ decla-
rabit, quō partes eccl'ię edificatę ſunt ſuꝑ hanc petrā Dixit eccleſi-
am meā, nō indefinite, vagū relinquendo intellectū ad querēduꝫ
quę eſſet eccl'ia Chriſti edificanda ſuꝑ hanc petrā, ſicut dubiū re-
liquit intellectū, quū in cena dixit, vnus veſtꝝ me traditurus eſt
certificati eſm ſumꝰ ꝑ hęc ꝟba, ꝙ vnica tota Chriſti eccl'ia edifica-
ta eſt ſuꝑ hāc petrā, ꝛ nō ſumꝰ ſuſpenſi relicti. Dixit ergo eccl'iam
meā, vt ſingularē vnicā ſolāqꝫ ſuā eccl'iam integrā (de qua in ſym-
bolo dr̄. ꝙ eſt vna eccl'ia catholica) intelligeres. Vñ ꝑ ſolum pno-
men meā determinauit illā, vt perciperemus ꝙ de illa vna eccl'ia
loquit, quę eſt Chriſti eccl'ia ſine additōe aliqua (quęlibet nāqꝫ par-
tialis eccl'ia vocat Chriſti eccl'ia cū aliqua additōe,) puta roma-
na, antiochena, ꝯſtātinopolitana ꝛc. Et hoc nō ſolū ſm̄ modernū
vſum, ſꝫ ſm̄ ſacras ſcripturas, vt ptꝫ in ꝑncipio vtriuſqꝫ epl'e ad
Coꝛ. vbi dr̄ eccl'ię q̄ ē Corinthi, ꝛ in ꝑncipio ad Gala. eccleſijs ga-
latię, et ad Theſſa. eccl'ię theſſalonicenſiū ꝛc. Habes igit q̇d intel-
ligere debeas ꝑ eccl'iam meā, idē ſcꝫ qđ intelligis ꝑ vnā eccl'iam ca-
tholicā. ¶ Nō deſunt tñ ſophiſtice importunitates, ex eo ꝙ q̄libet
particularis eccl'ia vere eſt Chriſti eccl'ia arguentes. De illa eccle- Obiectio
ſia Chriſtꝰ loq̇tur, de q̄ verificat ꝙ eſt eccl'ia mea .i. Chriſti, ſed de
q̄libet ꝑticulari eccl'ia verificat ꝙ eſt eccl'ia mea, ergo de qualibet
ꝑticulari eccl'ia Chriſtꝰ loquit, quū dixit ſuꝑ hanc petrā edifica-
bo eccl'iam meā. ¶ Poteſt ſiq̇dē facile detegi fallacia argumenti,
ad rem ſpectādo, ꝛ dicendo ꝙ quęlibet particularis eccl'ia eſt q̇dē Solō
eccl'ia Chriſti, ſed nō tota, nec ſine additōne aliq̄, ſed talis, puta
mediolanenſis, nec ita eſt eccl'ia, q̇n ſit pars eccl'ię. Chriſtꝰ autē
loq̇tur de eccl'ia integra, q̄ nō eſt eccl'ia talis, nec eccl'ia aliq̄, ſꝫ eſt
abſolute ipiꝰ eccl'ia. Nihilominꝰ dicēdū eſt ꝙ eo mō q̄ q̄libet eccl'ia
eſt eccl'ia mea. i. Chriſti, illo eodē mō verificat de ea ꝙ eſt edificata
ſuꝑ hanc petrā. ¶ Qđ vt plenius intelligas, ꝑſpice differētiā in
mō q̄ eccl'ia catholica eſt Chri, ꝛ q̄ q̄libet ꝑticularis eccl'ia ē chri.
ꝯueniūt ſiq̇dē oēs ꝑtiales eccl'ię cuꝫ eccl'ia catholica in hoc ꝙ ſūt
chri, (nā q̄libet ꝑtial' eſt chri eccl'ia, ꝛ eccl'ia catholica ē chri eccl'ia)
ſꝫ dr̄nt i mō, qꝛ eccl'ia catholica ē chri vt totū, q̄libet aūt eccl'ia eſt
chri vt ps, ꝛ ꝓpterea eccl'a catholica ē edificata vt totū ſuꝑ hāc pe-
trā, q̄libet āt eccl'ia ꝑticularꝭ eſt edificata ſuꝑ hāc petrā vt ps. Il-
lo igit modo quo verificat de eccl'ia particulari, ꝙ eſt eccleſia mea

eodē met modo verificat̄ de illa q̄ eſt edificata ſup̄ hanc petram
et ꝑpterea q̄ʒ eſt eccl'ia mea vt ps, eſt quoqʒ edificata vt pars ſu/
per hanc petrā, eccl'ia v̄o catholica, q̄ʒ eſt eccl'ia mea vt tota eſt q̄/
qʒ edificata vt tota ſup̄ hanc petrā. Et q̄ʒ totū ꝯp̄hendit quālibet
p̄tē ⁊ ad p̄tes ſe h̄ʒ, vt pfectuʒ ad impfecta, ⁊ vnitas ⁊ integritas
eccl'ię pari paſſu currūt, ideo v̄bū Chr̄i ad lr̄aʒ intelligit̄ de eccl'ia
vna catholica, rōne cuius intelligit̄ quęlibet particularis eccl'ia
vt pars vnius eccl'ię catholicę edificata ſup Petrū, ſicut ratōne
vnius eccl'ię catholice quęlibet partialis eccl'ia vocari p̄t a Chri/
ſto eccl'ia mea, tanq̄ʒ pars eccl'ię catholicę, nec aliter verificaret̄,
q̄m ſi ab vnitate eccl'ię diuiſa eſſet nō eſſet eccl'ia Chriſti. Nec pu/
tes aduerſari hęc ſacris canonibꝫ aut ſanctoꝝ dictis, quę ſonare
videntur eccleſiā Romanā edificatam eſſe a chriſto ſup hanc pe/
trā, Appellatione ſiquideʒ romanę eccleſię (vt multi putāt ex ver/
bis ꝯcilij Cōſtantien. in ꝯdemnatōe articuloꝝ Joānis wiclef, in/
telligit̄ q̄nq̄ʒ eccl'ia catholica, ⁊ ſm hūc ſenſum nulla eſſet in ꝓpo
ſito q̄ſtio niſi de noīe. Sed q̄m ſenſus hic nō ꝯſonat intentōi ſcri
bentiū de Romana eccl'ia, intelligentiū ip̄ius noīe quādā particu
larem eccl'iam diſtinctā ꝯtra alias particulares eccl'ias, ideo ſali
ter dicendū eſt Ro. eccl'iam edificatā eſſe a Chriſto, ſup hanc pe
trā, verificari nō ꝑ ꝓprietatē, ſed ꝑ appropriatōnem. Q̄d ex ꝯue
nientia, ⁊ differentia inter eccl'iam Romanā ⁊ alias manifeſtatur
ꝯmune ſiq̄dem eſt cuilibet particulari eccl'ię eſſe patrē Et hinc fit
q̄ nō ꝓpter ꝓprietatē verificatur de quacūq̄ʒ particulari eccl'ia, ſʒ
tātūmodo de eccl'ia catholica, q̄ eſt edificata ſup hanc petraʒ, de
ip̄a em̄ ſola ad litterā loquit̄ Chriſtus, dicens ſup hanc petrā edi/
ficabꝫ eccl'iam meā, in qua tn̄ om̄es partiales Chriſti eccl'ię clau
dūtur vt partes in toto. Differt aūt Romana eccl'ia ab alijs par
tialibꝫ eccleſijs ꝓpinquitate ad caput eccl'ię catholicę, nā eccl'ia
Romana in ſuo ꝓprio capite, nō ſolū ꝓxima, ſed eadē facta eſt cū
capite eccl'ię catholicę, ex facto em̄ Petri vn⁹ atq̄ʒ idē factus eſt
pontifex Romanus ⁊ pontifex eccl'ię catholicę, ſm ſeip̄am v̄o im
mediate heret pontifici eccl'ię catholicę Alia aūt quecūq̄ʒ partia
lis eccl'ia nec ſm ſeip̄am imediate iūgitur paſtori eccl'ię catholicę
nec ſm ſuū caput coincidit cum capite eccl'ię catholicę, Ob hanc
igit̄ ꝓximitatē ⁊ ꝯiūctōem eccl'ię Ro. ad paſtorē eccl'ię catholicę,
appropriant̄ verba Chriſti ad Ro. eccl'iaʒ potius q̄ʒ ad alias, nō
q̄ illi ſint ꝓpria, ſed eccl'ię catholicę, vt dictū eſt. Promiſit igitur
dn̄s Petro hac p̄ma ꝓmiſſione, ſup hanc petrā edificabꝫ eccl'iam
meā, futurū ip̄m fundamentum eccl'ię catholicę. ¶ Per ſecūdam
aūt ꝓmiſſionem (tibi dabo claues regni coelorum) plenitudineʒ
poteſtatis eccleſiaſticę eidem promiſit, Q̄d tripl'r manifeſtatur.

Primo ex ipa re ſcata p claues regni cœloꝝ, poteſtate ſcʒ aperien
di ⁊ claudendi cœloꝝ regnū, nō his vel illis, ſed abſolute, vt ꝯpre
hendant omēs viatores, qb9 claudi vel aperiri regnū cœloꝝ po/
teſt Hmōi ſiqdem poteſtas, quadruplex poteſtatis genus ſub ſe
ꝯprehendit. hoc eſt iudiciariā tam in foro penitentię q̄ʒ in foro ec
cleſię. qm̄ omnis eccl'iaſticus iudex vtriuſqʒ fori, ſoluendo vel li/
gando aperit vel claudit regnū cœloꝝ illi qui ſoluitur vel ligatur
Poteſtatē quoqʒ gubernatiuā eccl'ię catholicę. nam puidēdo, gu/
bernando, inſtituendo, diſponendo ⁊c. eiuſmodi faciendo, nihil
aliud fit q̄ʒ aperit vel claudit regnū cœlorum. Poteſtatē etiā ad
purgatoriū extenſam ꝯphendit. Ubi nota, q licʒ Chriſt9 nō cōcede
rit Petro iudiciariā poteſtatē ſup purgatoriū. cōcedit tn̄ illi claues
regni cœloꝝ, aperiendi etiā vel claudendi his q̄ ſunt in purgato/
rio. Et pp terea de ptāte iudiciaria loquēs appoſuit locū ſcʒ ſuper
terrā, dicēs, qđ cūqʒ ſolueris ſup terrā, ⁊ quodcūqʒ ligaueris ſup
terrā, eximēs p hoc eos q̄ ſup terrā amplius nō ſunt, a iudiciali
ptāte Petri. Loquēs aūt de clauib9 regni cœloꝝ, nullū exemit vi
atorē cui p eccl'iam p̄t apiri vel claudi regnū cœloꝝ, ſʒ abſolute ⁊
illimitate dixit, tibi dabo claues regni cœloꝝ, vt poſſʒ Petr9 cui
cūqʒ viatori regnū cœloꝝ apire poſitiue claudere vo ſaltē negatiue
¶Hec aūt dicentes nequaq̄ʒ Aug. ſacroſqʒ canones poteſtatē pe
tri ad excōicādū etiā defunctos tuētes oppugnam9, imo hinc qđ
dixim9 ꝯfirmam9. Nā eccl'iaſtica cenſura in defunctos q̄tenus
ſoluit aut ligat, ad id reſpicit qđ ſup terrā eſt, hoc eſt viuos, q̄ li/
gant ne ꝯmunicēt, aut ſoluūtur vt ꝯmunicent defuncto, q̄tenus
vo aperit aut claudit regnū cœloꝝ. ad defunctoꝝ aīas reſpicit, qb9
vere hinc aperit aut clauditur regnū cœloꝝ, Terminat ergo iu/
diciaria poteſtas ſup terrā, claues aūt regni cœloꝝ ad omēs via/
tores ſe extendūt. Poteſtatem demū imperatiuā vniuerſis ad ec/
cleſiā quomodolibet ſpectantib9, in ordine tn̄ ad regnū cœlorum,
exigit ſiquidem recta rō vt poteſtas quę ſupremū ſortita eſt finem
reliquis omib9 imperet in ordine ad ſupremū finē, vt facile ma
nifeſtetur inducendo tam in artib9 q̄ʒ in rectorib9, ducib9, ⁊ pnci
pib9. Quilibet nempe artifex, rector, dux, pnceps, ſuperiorē ſorti/
tus finem, ordinat alios artifices, rectores, duces, principes ad
ſuū finem, ac per hoc illis quaten9 ad ſuū dirigūtur finem, preci/
pit. Conſtat aūt regnum cœlorum ſupremum eſſe finē, poteſtati/
qʒ clauiū Petro promiſſarū reſpondere, reliqua vo omnia tem/
poralia ad hunc finem quādoqʒ oportere diſponi. Sub hac igit
Petri poteſtate ꝯprehenditur poſſe imperare regnis ⁊ pncipib9
omnib9 in ordine ad regnū cœlorum, nec em̄ hmōi imperium ali/
ud eſt q̄ʒ aperire ⁊ claudere regnū cœlorū. vt de ſe patʒ. Ex re igit

promiſſa ꝑ claues regni cœloꝝ,pꝫ ꝓmo ꝙ plenitudo poteſtatꝭ ec
cleſiaſticę Petro ꝓmiſſa eſt a chriſto dicente,tibi dabo claues re
gni cœloꝝ.¶ Declaratur deinde idem ex modo loquendi ſacrę ſcriptu
rę,Eſa.ꝗdem.xxij.de Eliachim ſummi ſacerdotis plena ptāte
dr,et dabo clauem domus Dauid ſup humerū eius,⁊ aperiet et
nō erit qui claudat,⁊ claudet,⁊ nō erit qui aperiat In nouo quoqꝫ
testamēto Apoc.iij.de Chriſti poteſtate dr,ꝗ hꝫ clauē Dauid,ape
rit ⁊ nemo claudit.claudit ⁊ nemo aperit¶ Nec obſtat ſi obijciatur
in textu euāgelij nō haberi ꝙ ſi petrꝰ apiat nemo claudit,⁊ ſi clau
dat nemo aperit,qꝛ etſi nō habentur hęc ṽba,habetur tn̄ idē ſenſus.Ex
eo ſiquidē ꝙ de minoribꝰ actibꝰ clauiū in euangelio habetur,qḋcūqꝫ li
gaueris ſup terrā erit ligatū ⁊ in cœlis,⁊ qḋcūqꝫ ſolueris ſup ter
ram,erit ſolutū ⁊ in cœlis,maīfeſte habetur ꝙ ita Petrꝰ ligat ꝙ ne
mo ſoluit,⁊ ita ſoluit ꝙ nemo ligat,qḋ em̄ in terra ligatū,in cœ
lo quoqꝫ ligatū eſt.ꝯſtat ita eſſe ligatū ꝙ nemo ſoluit,⁊ ſilr̄iter qḋ
in terra ſolutū,in cœlis quoqꝫ ſolutū eſt,ꝯſtat ita eſſe ſolutuꝫ ꝙ
nemo ligat.Ex hoc aūt ſufficienter habetur,ꝙ ita petrus aperit reg
nū cœlorū ꝙ nemo claudit,⁊ ita claudit ꝙ nemo aperit,equuꝫ eſt
em̄ vt nō minus,ſed potiori modo poſſint claues Petri adequa
tos ſibi actus qꝫ actus minores exercere. ¶ Et aduerte,ꝙ verba
illa Eſa.xxij.dicta ſunt de Eliachim in pſona Chriſti,vt glo.ibi
dt.In cuius ſignū Joannes euangeliſta eadē repetit de Chriſto,
tanqꝫ monſtans illum eſſe in Eliachim ſignificatū ⁊ ipſemet Eſa
ias.ix.ca.de chriſto ſcripſerat,⁊ factus eſt ꝓncipatus ſup humerū
eius,vt oſtendatur clauis ſuper humerū eius ꝓncipatus ſup hu
merū eius,ac ꝑ hoc vndiqꝫ ꝑcipiamus ꝑ claues regni cœloꝝ ple
nitudinē poteſtatis ſignificatā Accedit aūt ad hoc teſtimoniuꝫ a
ꝯſuetudine,in ſignū em̄ ſumme ptātis claues regni regi offeruntur.
Quo circa iungendo ambas promiſſiones,quū ex ꝓma Petrus
futurus ſit fundamentum eccleſię catholicę(vbi in petro officium
ſuſtinendi eccleſiam catholicā in fidei ſoliditate ſtatuitur,⁊ pari
ter ecclīę catholicę neceſſitas inherendi Petro vt fundamēto im
ponitur,edificatōis em̄ rō expoſcit,vt edificiū neceſſitateꝫ habeat
inherendi petre ſup quā fundatū eſt)ex altera ṽo petro ecclīę po
teſtatis plenitudo pollicita ſit,manifeſte liquet ꝓmiſſum hmōi
ṽbis petro ecclīę catholicę pontificatū eē,hęc em̄ duo ꝑcipua eſſe
in totiꝰ chriſtianę ecclīę pōtificę ꝯſtat.Ex Matthei euangeliſtę
igitur ṽbis tu es petrꝰ ⁊c̄,collatꝭ cū alijs euāgelijs ac diſcuſſis mani
feſtatū credimꝰ ſoli Petro pontificatū ecclīę catholicę eſſe pro
miſſum a Chriſto.

Excluſio obie
ctionis.

¶ Perſonę Petri cōzuis charitate qlificate dic
tum eſſe paſce oues meas. Ca.VIII.

EXpedito tractatu de ꝓmiſſionib⁹ ſoli Petro factis a domīo apud Mattheū, tractāda occurrit ꝯmiſſio quam ſaluator petro fecit apud Joannem, quū toties ei dixit, paſce oues meas, Ubi ſicut in antedictis q̄tuor dilucidāda occurrūt, hoc ē ꝙ ꝑſone petri, ꝙ ſoli dicta hec intelligūt, ita ꝙ nuſq̄ꝫ alias ceteris ſilia dic ta ſunt ꝙ tota eccl'ia paſcenda ꝯmiſſa eſt Petro, ⁊ ꝙ ꝑ hec pontifi catus eccl'ie catholice dat⁹ eſt Petro ¶ Qm̄ aūt ſoluere neſcit qui nodū ignorat, q̄ rem dubiā reddere pn̄t, in hoꝛ ſingulis afferen da ſunt. Ex duob⁹ in ꝑmis apparet, ꝙ non ꝑſone, ſed qualificate ꝑſone dictū eſt paſce oues meas. ¶ Primo ex cognominatōe petri dū appellatus eſt Simon ioannis, hoc eſt obediens grē, neq̄ꝫ em̄ fruſtra (vt Beda hic dīt) ſic eu̅ dn̄s appellauit, ſed ad hoc myſte riū inſinuandū. ¶ Deinde ex trina interrogatōne diligis me, vbi manifeſte amāti dixit paſce oues meas. Ex his em̄ apparet ꝙ nō ꝑſone, ſed ꝑſone qualificate obedientia diuine gratie ⁊ amore ipſi us Chriſti, dictū eſt paſce oues meas. ¶ Hoc in loco obſeruanduꝫ eſt ne in extremos declinemus errores, ſed media incedam⁹ via quū em̄ de qualificate ꝑſone officio agit̄, quatuoꝛ occurrūt, ſcꝫ ꝑſ ona, qualitas eius, vſus officij, ⁊ rectitudo eius. Que om̄ia licꝫ di uerſa ſint, heretici tn̄ nolentes diſcernere inter poteſtatis vſum ⁊ rectitudinē vſus, totum qualitati tribuūt, malos Chriſti mini ſtros cognoſcere refutantes, q̄ꝛ qualificati Chriſti charitate non ſunt, tanq̄ꝫ poteſtas, ⁊ rectus poteſtatis vſus ſint, vel ſaltē vtrūq̄ꝫ qualitati hoc ē charitati ꝯmiſſum ſit, vñ lati⁹ aberrātes cuilibet iuſto eccl'iaſticā arrogāt poteſtatē. Stulti aūt (q̄ꝝ infinit⁹ eſt nu merus) rectitudinē vſus paruipēdētes, ſi ꝑſone eccl'iaſticā tribu unt poteſtatē, q̄cq̄d ſit de charitatis q̄litate, feciſſe putant ſatis. Recta vō ac catholica rō mediā amplectit̄ viā, ꝑſone q̄lificate da taꝫ ⁊ dari debere eccl'iaſticā poteſtatē cenſens, ea tn̄ rōne, vt ꝑſone poteſtas ſeu poteſtatis vſus, q̄litati vō rectitudo vſus reſpōdeat Sic em̄ vterq̄ꝫ vitat̄ erroꝛ, dū ſapiēter q̄lificate ꝑſone ꝯmittitur vt recte vtat̄ eccl'iaſtico miniſterio, ⁊ ſi ꝯtingit malos eſſe mini ſtros eccl'ia ambiguitati aut fallacie pericl'o nō ſubſit, ſꝫ ꝑ malos etiā bona ſuſcipiat. Et ſi ſapiēs q̄cūq̄ꝫ q̄lificate dꝫ ꝑſone ꝯmittere rectū vſum officij, hoc maxime decuit ſapientiā incarnatā, ⁊ ꝓpte rea tertio a Petro exigit q̄litatē charitatꝭ, ꝯmittēdo ei actū opti mū, ita ꝙ exacta charitas bonitatē act⁹ reſpicit, ⁊ ipſa rectitudo ſeu bonitas actus charitati tribuit̄, vt om̄es ꝯmuniter doctores ſonant. Patꝫ aūt actū optimū a ſaluatore Petro ꝯmitti dicendo paſce oues meas, ex ſingulis triū dictionū, paſcere em̄ eſt cōferre nutrimentum, quo oues nutriūtur, augent̄, multiplicāt̄, ⁊ viuūt. Oues dixit, non hedos, non boues, non lupos ⁊ id genus homi

Primo

Secūdo

nes, luxurioſos, ſupbos, rapaces, inuidos, maledicos ⁊c. Meas
addidit, vt ꝓprio amore ſubtracto, amor Chriſti, ratio paſcendi
oues ſcdm̄ eas explicet. Ex quib⸫ trib⸫ ſimul iunctis perſpicuū ſit ꝙ
actū optimū ↄmittebat petro dicēs, paſce oues meas, ⁊ qꝛ (vt di
ctū eſt) actus optim⁹ nō p̄t niſi a charitate Chriſti ꝓdire, ideo ꝑ
ſone qualificate charitate a dn̄o ↄmiſſus eſt. Ex hoc aūt nō ſeqͦtur
(vt heretici fingūt) ꝙ qualitati ↄmiſſuꝫ eſt paſtorale officiū, ſꝫ cha
ritati q̇dem ↄmiſſa intelligitur bonitas ſeu rectitudo vſus officiꝫ
paſtoralis, ip̄e aūt vſus ꝑſone ↄmiſſus intelligit᷑. Vn̄ ⁊ dn̄s hoc
in loco ter exacta charitate non dixit, charitas tua paſcat oues
meas, ſed ꝑſonā ter alloq̇tur dicens, paſce tu agnos ſeu oues me-
as. Et ſicut apud Mattheū ꝑſona Petri deſcripta eſt noīe ꝓprio
et noīe ꝓprio patris carnalis q̇ ad corp⁹, ⁊ interne reuelatōnis
gr̄a q̇ ad aīam, vt ex his ſingulariter petro ↄuenientib⸫ ꝑſonā ei⁹
intelligerem⁹, ita q̇qꝫ hoc in loco nō ſemel, ſꝫ ter eodeꝫ noīe ꝓprio
et patris carnal' ꝑſona Petri ſcdm̄ carnē deſcribit᷑ Simon ioānis
ſeu ione (vt correctiores codices hn̄t) ⁊ ſcdm̄ aīam ex ꝓpria humilia
tione q̄ cor Chriſti ſcie ſubmittit, ter repetens, dn̄e ſcis qꝛ amo te,
et ex ꝓpria ↄtriſtatōe, ↄtriſtat⁹ eſt Petr⁹ ⁊c. vt ex his ſibi ꝓprijs
Petri ꝑſonā apte intelligerem⁹ eſſe illā cui Chriſtus dixit, paſce
oues meas, ac ꝓinde nō dono charitatꝭ ſꝫ ꝑſone ↄmiſſum officiū
paſtorale ꝑciperem⁹, ex exacta aūt charitate intelligerem⁹ chari
tati ↄmitti rectitudinē vſus officiꝫ paſtoral', nemo em̄ ſine chari-
tate p̄t officio paſtorali recte vti. Et hec ſcdm̄ lrālē euāgeliꝫ ſenſum
ſunt, ad myſticū ƀo ſenſum (vn̄ efficax nō p̄t argumētū trahi) ſpec

Exclusio obiectionum

tat ꝙ Simon ioānis interp̄tat᷑ obediēs gr̄e. Vn̄ pꝫ ꝙ chr̄s nō q̄li
tati, ſꝫ ꝑſone Petri q̄lificate charitate dixit, paſce oues meas, ac
ꝓinde ſi decidiſſꝫ Petr⁹ a charitate, nō amiſiſſet paſtorale officiū
ſꝫ rectū vſum illi⁹, qm̄ a charitate pendet nō officiuꝫ ſꝫ rectitudo
vſus, vt planū eſt apud quilibet catholicū doctorem, ⁊ ſolos habet
hereticos ↄtradictores.

Soli Petro ita ꝙ nō alijs ap̄lis dictū eſſe paſce oues meas. Ca. IX.

Quod aūt ſoli Petro dictū ſit a Chriſto paſce oues meas, tex
tus ip̄e clare manifeſtat, tum ex noīe ꝓprio ſuo ⁊ patris car
nalis tertio repetito, tū ex ↄpatōe appoſita ad alios, diligis me
plus his? ↄparatiuū em̄ diuerſitatē monſtrat ip̄ius ad alios apo
ſtolos p̄ſentes quib⸫ ↄparat᷑, tum ex ꝓpria Petri paſſione, q̄ con
triſtatus deſcribitur ex tertia interrogatōe memor negatōis chr̄i
ꝓdicte ſibi olim ip̄o parato mori, ita vt loc⁹ dubitatōni nō relin-
quat᷑. Et qm̄ hec fuerūt Petro data poſt reſurrectōem dn̄i, ⁊ alijs

aplis nec antea nec poſtea inuenit̃ ſil'e quid dictũ reſtat vt omino ſoli petro dictũ ſit paſce oues meas. Nec obſtat ꝙ eccl'ia apoſtolos oẽs vocat paſtores dñici gregis in ꝑfatiõe (q̃s opis tui vicarios eidẽ cõtul iſti pͤeſſe paſtores) qm̃ hoc ad apoſtolatũ manifeſte refert̃, ꝛ ꝓpterea eo mõ dicunt̃ paſtores dñici gregis, q̃a d apoſtolatũ ſpectat paſtoralis cura, vt ãt apl'i nomen teſtat̃, paſtorale exercitiũ ad apl'os ſpectat vt ad legatos Chr̃i, ꝛ ſic hoc eſt vt legati Chr̃i dicunt̃ paſtores dñici gregis. Petrus aũt (vt ex ſupra dictis ꝛ dicẽdis patebit) cõſtitut⁹ eſt vt ordinari⁹ paſtor etiã ipoꝝ apl'oꝝ, ꝛ hoc ſ̃cant Chriſti verba paſceoues mes.

¶ Petro ſoli vniuerſam cõmitti eccl'iam ꝑ hæc verba Chriſti paſce oues meas. Ca. X.

Vniuerſam ãt cõmitti eccleſiã petro ꝑ hæc ṽba paſce oues meas ſophiſtice in dubiũ ṽtit̃ ex ſex. ¶ Primo q2 nõ dicit̃ paſce Primo
oues meas oẽs. ſi em̃ tota eccl'ia cõprehẽſa eẽt, dici debuiſſet oẽs oues meas, ſicut dictũ ẽ docete oẽs gẽtes, Mat. vlti. ¶ Scd̃o q2
nihil impoſſibile cõmiſſuꝫ ẽ a Chr̃o, vniuerſam ãt ꝑ orbẽ eccl'iam Scd̃o
paſci ab vno eſt impoſſibile. Et ſi dicat̃ ꝙ vnus ꝑ alios poſſet paſcere totum orbẽ, Cõtra, q2 dñs dixit paſce, ꝛ nõ dixit fac paſcere oues meas, hoc em̃ etiã ethnic⁹ poſſet facere cõmittere .ſ. alijs vt paſcerẽt oues Chriſti. ¶ Tertio, q2 peccaſſet petr⁹ ſi nõ oẽs ſol⁹ pa
uiſſet, ſi oẽs ſoli ꝯmiſiſſe ſunt. ¶ Quarto, q2 petr⁹ nullũ apl'm miſit, Tertio
ꝛ quilibet apl's ordiauit ep̃os abſq3 pr̃i auctoritate. ¶ Quinto, q2 Quarto
ꝯfitemur apl'os in diuerſas mundi ꝑtes tanq̃3 ſuas portiões di Quintu
ſtributos. ¶ Sexto, q2 Petr⁹ circũciſiõis tm̃ oues ſortit⁹ eſt, vt Sexto
patet ad gala. ij. Ubi dicit paul⁹, quũ3 vidiſſent ꝙ creditũ ẽ mihi euãgeliũ ꝑputij, ſicut ꝛ petro circũciſiõis, qui em̃ opat⁹ eſt petro ĩ apoſtolatu circũciſiõis opat⁹ eſt mihi inter gẽtes. ¶ Qd̃ manifeſte ãt exorbitẽt hæc a vero euãgelij ſenſu, nõ eſt difficile apire. Dicẽdo ſiquidẽ paſce oues meas, oportet aut oẽs, aut iſtas, aut nullas, vl' vage oues ꝯmitti paſcẽdas. Et quidẽ ꝙ nõ has vl' illas determinate ꝯmiſerit, ṽba ipa teſtant̃, ꝙ ṽo nullas, veritati aduerſatur, ꝙ ãt vage reliquerit, ꝛ Chr̃i ſapiẽ derogat, ꝛ ṽitati ꝓnois adiuncti ꝯtrariat̃, ſapiẽtꝫ em̃ gubernatorꝫ ꝛ potẽtꝫ definite ꝓuidere, nõ eſt vagã relinq̃re ꝓuiſionẽ ſuã. Et ꝯſtat ꝙ ex hoc ipo ꝙ ſolo ꝓnoĩe meas demõſtrãs oues nõ vage ſeu ĩdefinite loquit̃, ſꝫ ex hoc ĩpo ꝙ nullas ſuas eximit, oẽs ſuas ꝯprehẽdit dicẽdo paſce oues meas. Et obſerua ꝑuerſitatẽ exponẽdi, qm̃ apd̃ Matth. dr̃ ſuper hãc petrã ędificabo eccleſiã meã, de oĩ eccleſia Chr̃i ĩtelligẽdũ putãt, ne vnã ſolã eccleſiã ſup petrã ędificatã fateãtur, qñ ṽo apd̃ Joannẽ petro dr̃ paſce oues meas ĩdefinite exponũt ne oues chr̃i ſub

vno paſtore ꝯphendāt, Ibi rē ſingularē vnā ſ. eccleſiā catholicā ꝯtra oēm rōnem diſtribuunt vniuerſaliter, hic res diuerſas, multas. ſ. oues diſtribuere vniuerſalit̄ recuſant, vt hinc videas falſos eſſe eoꝝ ſenſus, falſum eñ etiā a ſeipo diſſonat. Et per oppoſitum qꝛ vero omnia ꝯſonāt, Eccleſiaſticꝰ ſenſus ſicut habet ꝙ ibi ita vnica intelligitur eccleſia catholica, vt ꝯprehendātur omnes Chriſti pticulares eccleſię in ea tanq̄ꝫ partes in toto, ita hic oues Chriſti

Ad ꝓmum ita intelligunt̄ explicate ꝑ ꝓnomē meas, vt nulla relinquat̄ q̄ ſub ꝓnoīe meas ꝯprehēditur. Et ꝓpterea nō oportuit apponere oēs qꝛ quęcunq̄ꝫ oues ad q̄s extenditur ꝓnomen meas, ꝯprehenduntur quum dr̄ paſce oues meas, ſicut Ioa. x. omnes ꝯprehenſæ ſunt Chr̄i oues quum dixit dn̄s, animā meā pono ꝓ ouibꝰ meis, ⁊ rurſus oues meæ vocē meā audiūt ⁊c. Unde li meas vniuerſalis ſigni ſupplere effectum altiori rōne neceſſario appoſitū patet, ⁊ propterea nō eē ſile iudiciū de hoc tex. ⁊ illo docete omnes gētes, ibi cū tā ſuas q̄ꝫ nō ſuas ꝑ electionē gētes docēdas mādauit, h̄ ꝟo oues ſuas paſcēdas ꝯmiſit ſufficient̄, ꝑ li meas ꝯphēdēs oēs, vt rōne, ⁊ teſtimonio ſcripturæ monſtratum eſt clariſſime ꝯſtare ex eodeꝫ euāgeliſta, ¶ Et hinc ꝯfirmat̄ ſenſus catholicꝰ, qm̄ qđ ibi Chriſtꝰ ꝓmiſit, hic exhibuit, ⁊ ꝓpterea qꝛ ibi totā eccleſiā ꝓmiſit, hic om̄es oues ꝯmiſit. Et ꝯfirmat̄ rurſus ex verbis dn̄i Ioā. x. alias oues habeo q̄ non ſunt ex hoc ouili, ⁊ alias oportet me adducere, ⁊ fiet vnū ouile ⁊ vnꝰ paſtor, ſi eñ ex ouibꝰ omnibꝰ ouile vnū ꝯſtare debet ſub vno paſtore, ꝯſequens eſt vt quum vnꝰ paſtor inſtituit̄ ⁊ dicit̄ paſce oues meas, illiꝰ vniꝰ ouilis cura ꝯmittat̄. Dubitādū eñ forte fuiſſet ſi plura haberet Chriſtꝰ ouilia, de quibꝰ ſuis ouibꝰ loqueret̄ quū āt vnū tm̄ ouile ſe habere teſtet̄, dubitari nō p̄t quas ſuas oues ꝯmittat, niſi quis adeo deſipiat, vt de parte tm̄ ouilis curā ꝯmittat. Et ꝯfirmat̄ rurſus hic ſenſus ex ſctoꝝ expoſitione, quoꝝ auctoritates latiꝰ inferiꝰ afferentur. Unde Theophilus hic dicit finito prādio ꝯmiſſionē ouiū mundi Petro ꝯmendat, non

Ad ſcđm alij. ¶ Ad ſcđam vero obiectionē dicit̄, ꝙ nō ēſt impoſſibile. ſed neceſſariū atq̄ꝫ vtile omnes Chriſti oues paſci ab vno vt catholicæ eccleſiæ capite. In hoc āt paſcendi modo. ſ. vt a capite catholicę eccleſię, claudit̄ ꝙ Chriſti oues diuerſis coadiuuātibꝰ membris paſcunt̄ a capite, ſicut totum corpꝰ a capite regit̄ coadiuuātibꝰ alijs membris. Unde non eſt dicendū ꝙ Petrꝰ paſcit, id eſt, facit paſcere, ſed quod ip̄e vt caput ꝑ alia commēbra coadiuuantia paſcit omnes Chriſti oues, quod non poſſe ꝑ principem laicū aut quẽcunq̄ꝫ aliū qui nō eſt caput eccleſię, fieri ꝯſtat. Tātoq̄ꝫ poſſibilius eſt a Petro paſci oēs Chr̄i oues, q̄to Petrꝰ vicariꝰ ē Chr̄i viuēt̄, regnantis, ⁊ aſſiſtentis ad dirigendū, inſpirādū atq̄ꝫ adiuuādū.

¶ Unde patet ſolutio tertię obiectiōis, cōmiſſum ē eīm Petro ſoli Ad tertium.
nō vt ſol⁹ omī mō, ſed vt ſol⁹ tanq̄ꝫ caput catholicę eccl'ię paſcat
oēs Chr̄i oues, ⁊ pptereanō peccat ſi p cōmembra adiuuaẗ ad pa/
ſcēdū Chr̄i oues, ſꝫ peccaret ſi ꝯcaput eccl'ię catholicę ſuſtineret.
¶ Ad q̄rtā d̄r petrū nullū miſiſſe apl'm, q2 p̄uent⁹ eſt a Chr̄o dn̄o, Ad quartum
q̄ miſit apl'os Jo. xx. ſicut miſit me p̄r ⁊ ego mitto vos. Et pptereа
poterāt auctoritate apoſtolat⁹ ep̄os ordinare abſq̄ꝫ habita a Petro
facultate. ¶ Ad q̄ntā d̄r q̄ diſtributio apl'oꝝ ad apl'at⁹ exequutio Ad quintum.
nē ſpectat, ⁊ nihil penit⁹ obſtat paſtorali officio Petri, ſicut ī nul
lo ei⁹ auctoritas īminuta ē ex hoc q̄ Chr̄s apl'os miſit. hoc eīm ad
legationē, illō ṽbo ad exequutionē ptinet. ¶ Et p h̄ etiā ſexta ſoluiẗ Ad ſextum
obiectio, nā q̄ꝫtū ad exequutionē apl'at⁹ paul⁹ loq̄ẗ, vt ipa ṽba cla
re teſtanẗ. q̄ opat⁹ eſt in apoſtolatu. Cū his eīm diuerſis exequutio
nib⁹ euidēter ſtat vnitas paſtoralis cure apud Petrum,

¶ Petro p hæc ṽba paſce oues meas, cōmiſſum a Chr̄o pōtificatū totius eccl'iæ eſſe. Ca. XI.

Eccleſię toti⁹ pōtificatū petro p hęc ṽba collatū īficianẗ aliq̄
¶ Primo, q2 paſcere nō ē t pncipari aut eē pmum. ¶ Sc̄do, Primo
q2 verbū Chriſti eſt vel exhortatoriū v'l pceptoriū ad paſcendū, Sc̄do
non ad ſubijciendum oues. ¶ Et ſi dicatur, paſcere non poteſt ni Replica.
ſi ſuperior, quid ad me? querere locum vbi verba ſunt conferentia
Petro poteſtatem ſuper eccleſiam, hic ſolummodo paſcere com/
mittitur. ¶ Uerum difficile non eſt pontificatum monſtrare ſub
his verbis datum. Paſcere ſiquidē Chriſti oues, act⁹ eſt auctori
tatis in paſcente, vtilitatꝫ in ouib⁹, finis in Chr̄o. Eo nāq̄ꝫ ipo q̄
Chriſt⁹ ſuos vt oues paſcēdas Petro cōmiſit meridiana luce cla
ri⁹ patet q̄ ipm pfecit alijs vt paſtorē ouib⁹. ¶ Non oportet ergo
aliū querere locum vbi Petro poteſtas data eſt ſup eccleſiam,
q̄m hic locus eā atteſtatur datam, niſi quis vſq̄ꝫadeo deſipiat, vt
Petro dictū putet paſce oues meas nō officio paſtoꝝ, ſed officio
mercenarij. Quę etiā inſipientia ꝯfutaẗ ex trina exactiōe charita
tis Chr̄i a Petro, cui eīm amore Chr̄i paſcēdę oues cōmittunẗ, p/
cul abeſt amor mercenarius. ¶ Unde etſi paſcere nō ē cat principa
ri, ē cat tm̄ actū eccleſiaſtici principis, ⁊ rurſus ſi non ē cat princi/ Ad primum
pari, pręſupponit tamen principatū, q2 pręſupponit paſtorē. Un
de ⁊ bene reſpondebatur, q̄ paſcere nō poteſt niſi ſupior. ¶ Et quū
diciẗ quid ad me? reſpondeẗ multum pfecto ex ipa rōne connexo/ Ad reliq̄m
rum, habent eīm hoc vt altero collato reliquū tributū intelligaẗ.
Quo fit vt paſcere non p̄t niſi ſuperior, cui datū eſt paſcere, datū
quoq̄ꝫ ē eſſe ſuperiorē, vnde ex hoc etiā capite liq̄t q̄ non eſt alius
quærēdus locus ſcripturę, vbi Petr⁹ factus eſt ſup eccl'iam, q̄m

Ad ſcdm

hic clare habetur. ¶ Affirmamus aũt Chriſti ꝟbũ ꝑceptoriũ ẽẽ, nã ſi
aplõ Paulo ve eſt ſi non euãgelizauerit, multomagis Petro ve ẽ
ſi non pauerit oues Chriſti. Sed nõ ꝑceptoriũ ſulummõ eſt Chri
verbũ, ſi inſtitutoriũ, nã ſi in ꝯditione prime partꝫ vniuerſi ꝟbũ
dei inſtituit creaturas ꝑcipuas, ⁊ ſimul ꝓprium eaꝝ opꝰ precepit
iuxta illꝺ ſtatuit ea ĩ ęternũ ⁊ in ſeculũ ſecli, ꝑceptum poſuit ⁊ nõ
preteribit) par eſt vt in creatione Chrãnę ecclię ꝑmũ eiꝰ membrũ
eodem ꝟbo ꝑfecerit, ꝑcipiendo ſummũ pontificatꝰ opꝰ ⁊ inſtituẽ
do ipm pontificatũ. Eo ꝟo ipo quo Petro vt paſcat Chriſti oues
ꝯmittit, Chrianus populꝰ vt oues iubeť ſe habere ad Petrũ, fru-
ſtra eñi ꝯmitterenť vt oues paſcẽdæ a Petro, niſi vt oues exhibe-
rentur eidẽ a ꝯmuni dño. Unde neceſſitas nõ ſolum paſtꝰ ſed ſbie
ctõis in verbꝭ dñi ꝑcatur quum dr paſce oues meas. Atteſtãte eti
am hꝰ Au. h exponẽte paſcere, nõ ſolũ docere, ſꝫ regere, dũ dr oues
ipas paſcẽdas hꝫ eſt docẽdas regẽdaſqꝫ ꝯmittit ⁊ Chryſoſt. paſce
oues meas, fratrum curã ſuſcipe, ⁊ glo. ex alchui. paſcere oues eſt
credentes in Chriſto ne a fide deficiãt ꝯfortare, terrena ſubſidia
ſi neceſſe eſt ſubditꝭ ꝓuidere, ⁊ exempla virtutꝭ cum ꝟbo predica
tiõis impendere, aduerſarijs obſiſtere, errãtes ſubditos corrigere.
Quocirca etſi paſcere non ꝑcat principari, ꝑcat tñ Chriſti oues re
gere, in quo clauditur pricipari, etſi non ꝑcat principari, trahit
tñ ſecum principari, ſicut trahit ſecum requirere, reducere, alli-
gare, ꝯſolidare, cuſtodire, ⁊ ſanare, quorum meminit dñs Ezech.
xxxiiij. vnde ⁊ Petrus princeps apoſtoloꝝ ⁊ princeps ſuꝑ plebem
Chriſti ꝯſtitutus dr, ⁊ iuxta Gre. ꝟba ad Mauri. cura ei totiꝰ eccle
ſię ⁊ principatꝰ ꝯmittiť ¶ Et ſi q̃ratur, q̃re dñs ꝯmiſit põtificatũ
Petro nõ ſub vocabulo ꝑlationis ſeu auctoritis vl' dignitatꝭ, ſed
actus paſcendi ſuas oues? In promptu rõ eſt, ⁊ ex pte rei, quia
prelatio ſeu auctoritas eſt propter paſcere oues Chriſti, ⁊ nõ ecõ
tra. Et ex parte appetitus regulãdi, qꝛ nõ locꝰ ſuperior, non digni-
tas aut auctoritas ambienda eſt, ſed paſtus ouium Chriſti appe
tendus in põtificatu iuxta quod apoſtolꝰ poſtea dixit, qui epatũ
deſiderat bonum opꝰ deſiderat. Et ex pte ſcripturę adimplendę, di
xerat eñi añ paſſionẽ Lu. xxij. reges gẽtiũ dñanť eoꝝ, ⁊ q̃ ptãtẽ ex-
ercent in eos benefici vocanť, vos aũt nõ ſic, ſed qui maior eſt in vo
bis fiat ſicut minor. Hinc eñi a miſteriali actu pacẽdi Chri oues
ꝑcauit pontificatũ tacitũ, tanqꝫ annexum quid ⁊ nõ eſtimãdũ niſi
ꝓpter vtilitatẽ ouiũ Chri, cuius oppoſitũ cõtingit in regibꝰ et
dñis gẽtiũ, qui ad hoc vt regnent, ⁊ dñi ſint oĩa ordinanť.
¶ Porro ꝯmiſſuꝫ inter actus põtificios opus precipuũ, petri mõ
ſtrat põtificatũ, paſcere ſiquidẽ electos ꝑcipuus ẽ pontificꝭ actꝰ
Nã ſicut ad ſupremã diuinę ꝓuidẽtię ptẽ ſpectat cura electoꝝ (ad

q̄ꝝ fœlicitatē nō ſolū cęli motū ordinauit, teſtāte Joāne i Apoc.
ca. vj. dictū eſt illis vt reqeſcerent adhuc modicū tēpus donec im
pleat̄ numer⁹ ꝯſeruoꝝ eoꝝ, ſed etiam ipſemet deſcendit de cœlis, ⁊
hō factus, crucifixus, mortuus, ſepultus, ⁊ cętera om̄ia ſuſtinu
it ꝓpter electos) ita ad ſummā eccl'iaſticam curā, quā pontifica
tum vocamus, ſpectare oportet paſcere electos. Cōſtat aūt ſolos
electos ſignificari quū dr̄, paſce oues meas, teſtāte hoc ipō domi
no Jo. x. dicente, Oues mee vocē meam audiūt, ⁊ ego cognoſco
eas, ⁊ ſequūtur me, ⁊ ego vitā eternam do eis, ⁊ nō peribūt in eter
nū, ⁊ nō rapiet eas quiſq̄ꝫ de manu mea. ¶ Nec ꝓpterea Petri pō
tificatus quaſi ad ſolos electos ſe extendat, reſtrictus eſt, ſꝫ ſub
ordinatus electoꝝ paſtui, hinc eſt om̄is circa alios pontificatus
actus. Sicut em̄ ſcḋm vniuerſi ordinē vnicus cœli motus ꝓpter
implendū numerū eſt electoꝝ, ⁊ idē tn̄ etiā ad ꝓpagandos nō ele
ctos ſe extendit, ⁊ ſcḋm ordinem gratie ſumme bon⁹ paſtor Chri
ſtus aīam ſuā poſuit ꝓ ouib⁹ ſuis, hoc eſt electis, ⁊ tn̄ eadē mors
ꝓ totius mūdi vita fuit, ita in ſacris myſterijs ſummus ponti
ficatus ꝓpter paſcendos eſt electos, ⁊ idem nō electos ꝯprehendit.
Nec imerito, qm̄ eiuſdē eſt cura finis ⁊ diſpoſitio eoꝝ q̄ ſunt ad
finē, vita aūt electoꝝ finis eſt gubernatōis alioꝝ. Om̄ia inq̄t apo
ſtol⁹. ij. ad Thi. ij. ſuſtineo ꝓpter electos, et ad Ro. viij. Om̄ia elec
tis donata teſtat̄, ⁊ ſup om̄ia bona dn̄i ꝯſtituendi affirmant̄ electi
Math. xxiiij. Nec ſilētio inuolutos ꝓpterea dixerim p̄ſcitos, qm̄
ſub agnoꝝ nomie ꝯprehendi aliquos p̄ſcitoꝝ nō inconuenit, ſunt
em̄ Chriſtiani multi impfecti ſemp diſcentes ⁊ nūq̄ꝫ ad pfectio
nem ouis ꝑuenientes, quos dn̄s paſcendos ſiml' cū ouib⁹ hoc eſt
electis ꝯmiſit Petro. Un̄ bis ꝯmiſit agnos, ⁊ tertio oues, nō ſolū
q2 impfecti maiore egent cura, ſed vt ipō numero diuerſitatē in
ſinuaret agnoꝝ ſuoꝝ, hoc eſt chriſtianoꝝ ꝯmunē vitā ducentium
dum alij reprobi, alij electi ſunt, oues aūt ſemel ⁊ vltimo ꝯmittū
tur, q2 om̄es Chriſti oues inter electos ſunt, ⁊ creſcens oratio ad
ſummū terminat̄. Et quū om̄es paſtorali Petri cure ꝯmittātur
ſoli agni ⁊ oues paſcende ꝯmittūtur, lupi ſiq̄dem, leones, ⁊ vrſi
ꝯmiſſi intelligūtur cauendi, fugandi, aut exterminādi. Un̄ null⁹
a Petri pontificatu exemptus relinquit̄, etiā ſi ſolū fuiſſet illi cō
miſſum, paſce oues meas, ꝓpter quas fiunt om̄ia, vtpote quib⁹
om̄ia cooperant̄ in bonū. vt Apl's ad Ro. viij. teſtat̄. ¶ Fit aūt rur
ſum huius excellentia ꝯmiſſi operis manifeſtior, diſcurrendo ꝑ
paſtoralia pontificiaq̄ꝫ opa, Nam ſex illos act⁹ paſtorales Ezech.
xxxiiij. poſitos (ſcꝫ requirere quod perierat, reducere qḋ abiectū
erat, alligare qḋ ꝯfractū fuerat, ꝯſolidare qḋ erat infirmū, ſana
re qḋ erat egrotū, cuſtodire qḋ pingue ⁊ forte) ad paſtū ouiū or

dinari teſtat̃ dñs, arguens de his paſtores dicens, Ve paſtoribꝯ
Iſrael, qui paſcebant ſemetipſos, nõne greges a paſtoribꝯ paſcunt̃
lac cõedebatis ⁊ lanis operiebamini ⁊c. Vbi rõnẽ omiſſionis ma
nifeſte reddit, ex eo ꝙ nõ oues ſ; ſemetipſos paſtores mali paſcũt
tanq; omniũ hoꝝ operũ rõ ſit vacare ad paſcendum ipſas oues.
¶ Actus quoq; iudiciales qui in eccl'ia fiunt tam in foro peniten-
tie q; in foro ꝯtentioſo, ad paſcendas Chriſti oues ordinare nõ eſt
dubiũ, Apire demũ ⁊ claudere regnũ cœloꝝ ad paſtũ ouiũ ſic ſpe
ctãt, ꝙ aperire regnũ celoꝝ eſt paſcere oues chriſti, claudere autẽ
illud ad paſtũ earũdẽ ordinat̃, qñ q̇dem ad bonũ refert̃ electoꝝ,
quibꝯ oĩa cooperant̃ in bonũ. Conſtat igit̃ ſi colligant̃ cũcta ſig-
nificata p hanc ꝓmiſſionẽ, paſce oues meas, ꝯmiſſum Petro eẽ
totius eccl'ie pontificatũ. Nec vt noua hec cudimus, ſed a patri-
bus q̃ didicimus ꝓferimus, eorũdẽ atteſtatione petri pontifica-
tum firmantes, vt in vltimo patebit capitulo.

¶ Petrꝫ habere ex Chriſti inſtitutõe ſucceſſo
rẽ in pontificatu eccl'ie catholice. Ca. XII.

Firmato Petri pontificatu eccl'ie catholice, oportet de ſuc-
ceſſore eius tractare. Et vt intelligat̃ manifeſte differẽtia in
ter catholicos ⁊ ſciſmaticos, ꝑnotandũ eſt in q̃ ꝯuenimus ⁊ in q̃
diſſentimus, cõcorditer ſiq̇dem fatemur Petrũ apoſtoloꝝ pnci-
pem ⁊c. fuiſſe Romanũ pontificẽ, ſicut Iacobꝯ apl's fuit pontifex
Hieroſolymitanus, ⁊ ꝑpterea quẽlibet Romanũ epiſcopum ſuc-
ceſſorẽ eſſe Petri in pontificatu Ro. eccl'ie, ſicut q̇libet Hieroſoly
mitanus eps ſucceſſor eſt Iacobi in pontificatu hieroſolymitane
eccl'ie, Concorditer quoq; affirmamus Hieroſolymitanũ epm nõ
ſuccedere iacobo niſi i Hieroſolymitane eccl'ie epatu, nõ eñ ſucce
dit Iacobo in auctoritate apoſtolatus, Sed ſtatim diſſentimus
quũ inferre conant̃ Romanũ pontificem nõ ſuccedere Petro niſi
in epatu Ro. eccl'ie, fatemur eñ catholici Ro. pontificem ſuccede
re Petro nõ ſolũ in epatu Ro. eccl'ie, ſed etiã in pontificatu eccle
ſie catholice, Vbi ſi ꝑſpicaciter ſcrutati fuerimus, videbimꝰ duo
ſupeſſe tractanda, an ſc; Petrus habeat diuino iure ſucceſſorẽ in
pontificatu eccl'ie catholice, ⁊ an hmõi ſucceſſor ſit Romanꝰ pon
tifex. Sciſmatici eñ negãt Ro. pontificẽ epm eſſe eccl'ie catholi
ce, ⁊ preneg ant oportere inſtitutõe diuina aliquẽ vnũ ſuccedere pe
tro in regimine totiꝰ eccleſie, et ante oĩa negant petrum inſtitu
tum a Chriſto pontificem eccl'ie catholice, Quũ aũt iam declara
uerimus hmõi Petri pontificatum, ſupeſt vt ꝑmo an habeat ali
quẽ ſucceſſorem, ⁊ demũ an ille ſit romanꝰ pontifex tractemus.

¶Et iuxta p̄fixū modū afferenda cenſui argumenta, quibꝫ contra
vnicū Petri ſucceſſorē in pontificatu eccl'ie catholice inſurgitur,
¶Arguitur ergo p̄mo ex ꝯiūctis, Si hec v̄ba Chriſti ad Petrū, tibi Primo
dabo claues regni celoꝝ Matth. xvi. et paſce oues meas Jo. vlti.
extendūtur ad ſucceſſorē, par eſt vt v̄ba ancedētia ꝯcomitantia et
ſubſequentia dicta petro a chriſto intelligātur q̄ꝫ dicta nō ſoli pe-
tro, ſꝫ ſucceſſori, ſed hoc ꝯſtat eſſe falſum, vt pꝫ ſigillatim diſcur
rendo. Nā apud Matt. dn̄s p̄mittit tu es petrꝰ, ꝛ poſt ſubiūgit
rep̄hēdendo petꝝ, vade poſt me ſathana, qꝛ nō ſapis q̄ dei ſūt, ſil'r
apud Jo. p̄mittitur, diligis me plus his? ꝛ ſil'ia ꝯcomitāter inter-
ponūtur cū Petri r̄nſionibꝫ, ꝛ poſtea ſubiūgitur, quū eēs iunior cin
gebas te ꝛc. nihil aūt hoꝝ ſpectat ad ſucceſſorē ſm litteralē ſenſuꝫ
ergo nec illa v̄ba, tibi dabo, ꝛ paſce oues meas, ſunt ad litterā di
cta Petro ꝛ ſucceſſori, ſed ſicut reliqua myſtice applicantur ad ſuc-
ceſſores, ita ꝛ hec ¶Secūdo ex ſil'ibꝫ, Uerba Chriſti Luce. xxij. Scd̄o.
ego rogaui p̄ te ꝛc, nō ſunt ad litterā dicta petro ꝛ ſucceſſori, ergo
nec iſta, tibi dabo claues, ꝛ paſce oues meas ꝛc, ſunt dicta petro
p̄ ſe ꝛ ſucceſſore. Cōſequentia tenet a ſil'i, p̄ſertim quū iſte textꝰ a
ſacris doctoribꝫ afferatur p̄ ſoliditate ſucceſſionis Petri in fide. An
tecedens v̄o manifeſtatur ex eo q̄ ibi dicitur, ꝛ tu aliquā do conuerſus
confirma fratres tuos, ſi em̄ de quolibet ſucceſſore hec dicta ſint
oporteret ſucceſſorē quēlibet auerſum quandoqꝫ eſſe vel fuiſſe, vt
de ipſo poſſit verificari, ꝛ tu aliquando ꝯuerſus, ſicut Petrꝰ auer
ſus fuit negando chriſtum cum periurio, ꝛ poſtea conuerſus con
firmauit fratres ſuos. ¶Tertio ex alijs eiſdē Petro a domino Tertio
dictis, puta antequā gallus cantet, ter me negabis, Matt. xxvi
et vade ad mare, ꝛ mitte hamuꝫ ꝛc. Matth. xxvij. Cur em̄ hm̄ōi
ſoli perſoni petri, ita q̄ non ſucceſſori dicta exponūtur, illa aūt tibi
dabo, ꝛ paſce ad ſucceſſorem referuntur. voluntarie em̄ hoc fieri
videtur. ¶Quarto ex omiſſis. Nullibi ſiquidem dixit Chriſtus Quarto
ſeloq̄ in illis verbis Petro p̄ ſe ꝛ ſucceſſore, quū tn̄ debuiſſet hoc do
cere, quū hoc vt vnuꝫ de neceſſario credibilibꝫ proponatur eccl'ie,
et ip̄e Eſa. v. dixerit, Quid eſt qd̄ debui vltra facere vinee mee, et
nō feci ei? ſi em̄ totū qd̄ debitū erat effecit ſinagoge iudeoꝝ, multo
magis totum effecit eccl'ie chriſtiane. ¶Et augetur hoc argumen- Cōfirmatio
tum ex hoc q̄ dominus Matth. vlti. dt, Ecce ego vobiſcum ſum
omnibꝫ diebꝫ vſqꝫ ad ꝯſummatōem ſeculi Ubi quia ſe fore in toto
hoc tempore cuꝫ eccleſia nos certificare voluit, dicendo, ecce ego
vobiſcū ſum vſqꝫ ad ꝯſummatōem ſeculi, manifeſtauit q̄ ad di-
ſcipulos p̄ ſe ꝛ ſucceſſoribꝫ eoꝝ loquebatur. Hinc em̄ arguitur, q̄
ſi Petro ꝛ ſucceſſori intendiſſet hec dicere, explicaſſet aut inſinu-
aſſet ſucceſſorem ſicut inſinuauit ibi ſucceſſores diſcipulorum,

¶Quinto ex coapoſtolis, Quenā rō eſt, vt null⁹ alioꝝ aplorum
Quinto habeat ſucceſſorē in apoſtolatu, ⁊ ſolus Petrus habeat? Et rurſus
q̄ rō eſt vt aplorꝝ ſucceſſores ſint ⁊ dicant epi (quos ꝯſtat eſſe equa
les, vn̄ ⁊ fratres vocant) ⁊ vn⁹ tm̄ eps ſucceſſor ſit Petri ſup totā
ecclīaz? Et rurſus vt ptactū ē, q̄ rō ſuffert vt eps hieroſolymi-
tanus ſuccedat Jacobo in epiſcopatu illius eccleſie, ⁊ non in apo-
ſtolatu, ſucceſſor aūt Petri ſuccedat ei in apoſtolatu ac pontifi-
catu totius ecclīe? hoc em̄ non niſi humana rōne aut volūtate fa
ctum videtur, quū ſcripture deſit auctoritas. ¶Deinde arguitur
ducendo ad incōuenientia multa. Et pmo. Si ad ſolum Petrū
Primo refertur Chriſti verbū, ergo nō ad ſucceſſorē, ⁊ iterū ergo cū Pe-
tro claues venerūt ⁊ abierunt. Et pbantur ſequele, qꝛ nō poteſt ad
plures pertinere qd ad vnū tantū dr. ¶Secūdo, qꝛ ſi ad ſucceſ-
Secdo. ſorem extenditur, ergo neceſſaria ratōne ⁊ ad alios apoſtolos, qꝛ
Tertio tunc erant pſentes, ſucceſſores autē Petri nōdum erant. ¶Tertio
quia ridiculū eſſet ꝙ omniū eccleſiarum idem baptiſma, eadez eu
chariſtia, eadem ꝯfirmatio, idem verbū dei, idem ſacerdotiū, ea-
dem penitentie vnctionis matrimonij, ⁊ reliqua ſacramenta, ea-
dem fides, ſpes, charitas, gratia, mors, vita, gloria eſſet, vna hec
temporalis potentia vni tributa eſſet ſucceſſori Petri per verbuz
dei, qd ꝯmune eſt omnib⁹. ¶Quarto. Si vnus epiſcopus iure
Quarto diuino ceteris pfertur, manifeſte Hieronym⁹ in epiſtola ad Euā-
drum, que habetur. xciij. diſt. ca. legimus. hereſim docet, non ſolū
ipſe, ſed Petrus, Paulus, Joannes, Lucas, quos inducit irre-
fragabiles auctores. Patet em̄ ibi epiſcopos eoſdem eſſe cuz preſ-
byteris, ⁊ epiſcopos equales eſſe. ¶Quinto, qꝛ idem Hiero. ſup
epiſtolā ad Ti. et habetur. xcv. diſt. ca. olim, dr. Sicut ergo pſby
teri ſciūt ſe ex ecclīe ꝯſuetudine ei qui ſibi ppoſitus fuerit eſſe ſub
Quinto iectos, ita epi nouerint ſe magis ꝯſuetudine ꝙ diſpenſatiōis do-
minice veritate preſbyteris eſſe maiores, ⁊ in ꝯmuni debere eccle
ſiam regere. Nō ergo diuino iure vnus Petri ſucceſſor epiſcopus
maior eſt alijs ¶Ad huius rei euidētiā ꝯſiderandū ē triplici via
manifeſtū fieri hec Chriſti verba toties repetita, Petro nō ſolum
pro ſe, ſed pro ſucceſſore ſuo dicta eſſe. Prima via ex ipſis verbis
domini quū dixit paſce oues meas. procedit. Nam dicendo paſ
ce oues meas, vnum ouium ſuarum paſtorē inſtituit, vt ipſa ver
ba teſtantur, abſq; vlteriori probatione, paſtor autem ſignificat
ordinariū rectorem ouiū, vtpꝫ tuz ex ipis noibus paſtoris ⁊ ouiū
tum ex ipa rōne paſcendi. Tum quia oportet eum qui ordinarie
gerit curam ouiū, vel mercenariū vel paſtorem eſſe, ſed mercena-
rius nō eſt, qꝛ quū videt lupum venientē fugit, ⁊ nō ptinet ad eū
de ouib⁹, qꝛ mercenari⁹ eſt, vt dr Jo. x. relinqtur ergo ꝙ is qui o-

dinarie curã ouium gerit, paſtor ē. Coſtat ãt paſtorē vtpote ordi
nariũ officialē nõ finiri morte illiꝰ q̄ paſtorale officiũ exercebat, ſꝫ
ꝑ ſucceſſionē oportere durare. Et hinc fit vt īſtitutio paſtorꝫ ſit in
ſtitutio ꝑpetui officij, ac ꝑ hꝫ qđ in ꝑma īſtitutōe paſtori tribuit̃,
ꝓ q̄libꝫ ſucceſſore eidē dat̃. Vñ ex hoc ipo ꝙ dñs dicēdo paſce oues
meas paſtorē totiꝰ eccl'ie īſtituit, paſtorale officiũ totiꝰ eccl'ie ſta
tuit ex tũc ⁊ in ſeculũ ſecl'i, ⁊ ꝯſeq̄nter qđ dedit tũc petro, ꝑcauit ſe
dare cuilibet petri ſucceſſori ī petro. Rurſus dđo paſce oues meas,
ꝑpetuitatē paſtorꝫ ītelligēdã ex alio capite mõſtrauit, nã oues ſu
as duraturas ſciebat ⁊ dixit vſqꝫ ad ꝯſũmationē ſecl'i ī ꝑñtꝫ miſe
rie ouili vno, ⁊ ꝓpterea eo ipo q̄ ouibꝰ in vno ouili duraturis vſqꝫ
ad ꝯſummationē ſecl'i ꝓuidit de paſtore vno dđo petro paſce oues
meas, ꝑcauit ſe ꝓuidere de vno paſtore vſqꝫ ad ꝯſũmationē ſecl'i.
Habemꝰ ergo dupl'r ex ipis euãgelij v̄bis a dño īſtitutũ eē quelī
bet petri ſucceſſorē paſtorē totiꝰ eccl'ie in ipo btō petro. ¶ Scđa via
ex rõnibꝰ fundatꝫ ſup ſacra ſcptura ꝓcedit, tũ qꝛ deſpiētꝫ eſt puta
re Chrm̃ ꝓuidiſſe de paſtore ſuaꝝ ouiũ ꝓ ꝑte tpis ⁊ ea mĩma, q̄. ſ.
vixit petrꝰ ⁊ nõ ꝓ toto ⁊ tã ꝓlixo tpe vſqꝫ ad ꝯſummationē ſecl'i, q̄
durãt ſue oues. Tũ qꝛ rõnabile ē vt vl'itas tpis coītelligat̃ vl'ita
ti locoꝝ, ꝓide qꝛ dđo paſce oues meas, oues ſuas vbiqꝫ t'raꝝ ꝯp
hēdit, ꝯſeq̄ns ē vt eaſdē ꝓ q̄cũqꝫ futuro tpe cõphēdat. Tũ qꝛ chrs
ſynagoge dicēs, q̄d vltra debui facere vinee mee ⁊ nõ feci? īſufficiē
ter ꝓuidiſſet chrianę eccl'ie ꝯſtituēs eã vnũ ouile ſine vno paſtore
coeuo ouili, ꝯuerſante cũ ouibꝰ ſuauit̃, hoc eſt, ſenſibiliter ſcđm mo
dum ipaꝝ ouiũ, vtpote q̄ viuũt nõ ſola ſpũali ſꝫ ſenſitiua natura
quũ tñ de ipo ſcptũ ſit, attingit a fine ad finē fortit̃ ⁊ diſponit oīa
ſuauit̃ ſapie. viij. ¶ Tertia ãt ⁊ ea optĩa parit̃ ⁊ certiſſima via ꝓce
dit ex expſſa diuia reuelatōe facta eccl'ae ſue ſancte. Ut eñ īferiꝰ
de v̄bo ad v̄bũ afferant̃ auctoritates, manifeſte habet̃ ꝙ ī hoc ſenſu
a ſctis innumerꝫ ⁊ a ſacris cõcilijs vl'ibꝰ ītellecta ē inſtitutio põtifi
catꝰ petri ſup totã eccleſiã a Chro facta. Certo ãt certiꝰ eſt illũ eſſe
veꝝ ſcripture ſenſuꝫ quē cõcorditer tradētibꝰ ſanctis, vl'is ſynodi
diffinitōe accedēte habemꝰ. Fatemur igit̃ abſqꝫ oī heſitatōe quelī
bet petri ſucceſſorē, īſtitutũ a btō petro eē paſtorē totiꝰ eccl'ie. ¶ Ad
ꝑmũ ergo argumētũ in oppoſitũ de ꝯcomitãtibꝰ, dꝛ ꝑcedētia con
comitãtia ⁊ ſubſeq̄ntia īueniri duplicia, vl' ꝑtinētia ad paſtorale
officiũ vl' nõ ꝑtinētia ad hoc. Et de īꝑtinētibꝰ q̄dē ad paſtorale offi
ciũ (q̄le ē illđ, vade poſt me ſathana, vt patet ī ipo euãgelij textu)
nõ oportet eē ſollicitũ an ſpectēt ad ſucceſſorē, de ꝑtinētibꝰ ãt dꝛ ꝙ
eo mõ q̄ ꝑtinēt ad officiũ paſtorale, eodē mõ ꝑtinēt ad ſucceſſorē.
Unde vt ad ſingula deſcēdat̃, qꝛ v̄ba p̄miſſa apud Matth. beatꝰ
es Simon bariona ⁊c. nõ ſpectãt ad põtificatũ, ſed ad cõfeſſionē

Ad primum

quam fecerat Petr⁹ (vt declaratum eſt) nec ad ſucceſſorē ptinent
¶ Quod vero dicit̃ tu es Petrus, ⁊ ſup hāc petrā ⁊c. q̃ ad ponti-
ficatum totius eccleſiæ neceſſario ptinet, ad ſucceſſorem quoq̃
ptinere oportet. neceſſe eſt em̄ ſucceſſorē Petri eē Petrū .i. in fide
ſolidū, vt ſup hāc petrā Chriſtus ędificet eccleſiā ſuā. Difficulta
tes āt quę circa hoc ſunt, in ſequēti tractabunt̃ capitulo. ¶ Quod
aūt dicit̃ apud Joānem diligis me ⁊ amas me? quodāmodo ad
paſtorale officium ſpectat ⁊ quodāmodo nō. Nam rectitudo paſto
ralis officij amorem Chriſti exigit, ipm̄ aūt paſtorale officiū ſine
Chriſti amore pt̄ ⁊ haberi ⁊ exerceri, ⁊ ppterea amor Chriſti ad ſuc
ceſſorem quoq̃ ſpectat quantum ad rectitudinē vtendi paſtorali
officio, nō aūt quantū ad habendū vł exercendū ipm̄ paſtorale offi
cium. ¶ Et ſil'r qđ adiungit̃ quū eſſes iunior, licet cū Petro fini-
tū ſit quantū ad ꝓphetiæ ꝯſummationē, quātū tum ad inſinua
tam p̄parationē animi paſtoralis ad ponēdū animā ꝓ ouib⁹ chri
ſti ⁊ frequentē euentū pſequutionū aut mortis ꝓ Chriſti ouibus
bono paſtori, ad ſucceſſoris rectitudinē atq̃ fortitudinem ptinet
¶ Ad ſcđm dicit̃, q̃ verba illa dn̄i iuxta regulā de pertinentib⁹ vel
Ad ſcđm impertinentib⁹ ad officiū paſtorale, q̃ ad paſtorale ſpectat officiū
ꝯfirmare fratres Petro ꝓ ſe ⁊ ſucceſſore dicta intelligunt̃. Unde
Theo. hic đt. Hoc āt petro dixit, eo q̃ ſuperbire poterat in his
q̄ promiſſa erāt a Chro. Et rurſus poſtq̃ me negato ploraueris ac
pœnitueris corrobora cęteros, quū te principem apl'oꝝ deputaue
rim, hoc em̄ decet te, qui mecū robur es ⁊ petra eccl'ię. Cirillus q̄
quoq̃ hic dicit, omiſſis cæteris venit ad Petrū cæteris prelatū.
¶ Nec ppterea oportet quēlibet Petri ſucceſſorē cadere a Chriſti
charitate hęc em̄ dn̄i v̄ba nō neceſſitatē ſ; poſſibilitatē auerſionis
a charitate cū indeficientia fidei ſignificāt, ſic vt ſi auerti con-
tingat, conuerſus ꝯfirmet fratres ſuos. Indeficiētia itaq̃ fidei
in Petro ⁊ ipius ſucceſſione impetrata aſſeritur, ꝯfirmatio fra-
trū imponit̃, auerſio poſſibilis v̄catur, ꝯuerſioq̃ prędicit̃. Et hoc
inſiuat aduerbium aliquando, ex hoc em̄ q̃ non ſemp ſed aliquā-
do ꝯuerſus prędicitur, auerſio quoq̃ q̃ quādoq̃ futura ſit inſinu
Ad tertium. atur. Ad qđ verificandū nō oportet quemlibet ſucceſſorem auerti
ſed ſat eſt ⁊ nimis etiā q̃ quandoq̃ ſucceſſor aliquis auertatur a
Chr̄i charitate. ¶ Ad tertiū patere pōt iā ſolutio nā ſola ea quę
dicta ſunt Petro ptinentia ad paſtorale officiū, dicta ſunt ſibi ꝓ
Ad quartum ſe ⁊ ſucceſſore ad literā) reliq̄ āt ad literā dicta ſt̃ ſibi ſoli. ¶ Ad q̄r
tum (qđ maxime vrgebat) iā pȝ rn̄ſio v̄cauit em̄ Chr̄s ipe in Pe
tro cuilibet ei⁹ ſucceſſori ſe loq̄, eo ipo q̃ iſtituit eū paſtorē ouium
ſuarum, tum ex parte officij paſtoralis, tum ex perpetuitate oui
um ſuarum, vt prędeclaratum eſt. Unde non minus aperuit hic
in Petro eius ſucceſſorem q̃ aperuit apud Mattheū in diſci-

pulis ſuis eorum ſucceſſores, ibi enim ex vno tantum capite ſcili/
cet diuturnitate ſucceſſionē ſignificauit. hic vero ex duobus ſcili
cet ex officio paſtorali ⁊ ex perpetuitate ouium ſuarum, vt p̄decla Ad quintum
ratum eſt. ¶ Ad quintum dicitur, ꝙ non eſt eadem ratio de ſucceſſi
one in apoſtolatu ⁊ de ſucceſſione in pontificatu. apoſtolus enim
vt ip̄m nomen teſtatur, ſonat ab alio miſſum ſeu legatum (iuxta
illud apoſtoli. ij. ad coꝛ. v. legatione pro Chriſto fungimur, ⁊ ad
Epheſios ſexto legatione fungoꝛ in cathena iſta) non eſt autem
legatorum vendicare ſibi ſucceſſores, ſed finitur legatio cū lega/
to, niſi a domino alius mittatur. Paſtoꝛ aūt oꝛdinarium officium
ſonat, cuius eſt habere ſucceſſorem ⁊ ꝑpterea eccleſia nō habet apo
ſtolos qui ſucceſſerint in apoſtolatu, Chr̄i ap̄lis, ſed habet ep̄os
ſuccedētes ap̄lis, nō quoad apoſtolatus auctoꝛitatē, ſed quantū
ad ep̄alem tā dignitatē, q̄ꝫ auctoꝛitatē. Unde ſi foꝛmaliter ⁊ exa/
ctiſſime loq̄ndū eſt, nec petrꝰ habet ſucceſſorē in ap̄l'atu, tū q2 apo
ſtolatū cōem habebat cum reliquis apoſtolis, pareſqꝫ in ap̄l'atu,
oēs fuerūt, ac per hoc par eſt rō in apoſtolatus ſucceſſione de oīb9
tum q2 experientia teſtat᷑ nullius Petri ſucceſſoris libellos quātū
cūqꝫ lctōs inter ſacras eē ſcripturas, vſqꝫ adeo vt ep̄l'a Pauli ad
philomonē quāuis cōmendaticia vniꝰ ſeruuli, inter ſacras ꝯpute
tur ſcripturas. Uerūtn̄ q2 ſucceſſoꝛ Petri ſuccedēs ei in paſtoꝛali
officio ouium Chr̄i (qđ eſt pōtificatꝰ mūdi) ex hoc ip̄o ſuccedit in
p̄cipuo ap̄latus officio, qđ vt diuꝰ Tho. dicit, erat gubernare ca/
catholicā eccleſiā, hoc em̄ cōiter ap̄lis omnib9 a Chro delegatum
fuit, hoc Petro ſingulariter paſtoꝛali officio datū ē, hoc ſolus Pe
tri ſucceſſoꝛ hereditat, ex hoc ip̄o ꝙ ſuccedit Petro in pontificatu
eccleſię catholicę. Hinc igit᷑ ſola ſucceſſoris Petri ſedes vocatur
⁊ eſt ſedes apoſtolica, vtpote ea in qua ſola auctoꝛitas gubernan
di eccleſiā catholicā (quę inter facultates legatas ap̄lis ſummum
tenet locum) reſidet, hinc ſucceſſoꝛ Petri apoſtolicus, hinc eiꝰ di/
gnitas ſeu officium apoſtolatus, hinc eius auctoꝛitas apoſtolica
vocat᷑, vtpote ꝯplectens ſupremā oīb9 ap̄lis tributā auctoꝛitatē.
¶ Unde ſolutio patet omnium q̄ſitoꝝ, ⁊ cur ſolus Petrus int᷑ apo
ſtolos habet ſucceſſorem in apoſtolica auctoꝛitate, quia ſcilicet ſo/ Solutio quę/
lus iſtitutꝰ ē a Chriſto paſtoꝛ ouiū ſuaꝝ. Et quo pacto cū hoc ſtat ſitorum
ep̄os oēs ſuccedere apoſtolis in ep̄ali dignitate, ⁊ auctoꝛitate, et
q̄tenus ep̄os eē omnes pares. hoc em̄ nihil omnino obſtat verita
ti declarate. Et q̄re ep̄s Hieroſolymitanꝰ nō ſuccedit Jacobo in au
ctoꝛitate ap̄l'ica, ep̄s āt romanꝰ ſuccedit petro ī ap̄l'ica auctoꝛitate
q2. ſ. petrus auctoꝛitatē ap̄l'icam habuit etiā vt oꝛdinariꝰ paſtoꝛ
a chro īſtitutꝰ ſuꝑ vniūſo ouili ſuo iacob9 āt eā habuit tm̄, vt ap̄l's
Et h̄ nō rōe aut volūtate hūana factū, ſꝫ chr̄i ſpi deiūſtitutōe oꝛdi/

natū eē mōſtratū ē, dū petrū ſolū paſtorē īſtituit ſuaꝝ ouiū īſtitu
it dicēs paſce oues meas. ¶ Ad argumēta deīde allata ducēdo ad
Ad p̄mū vlti mo allatoꝝ
īcōueniēs, rn̄dēdo ad p̄mū dr ſeq̄las nihil valere. Ad ꝓbationē āt
(qꝛ nō pt ad plēs ptinere qd̄ ad vnū tm̄ dr) rn̄r ad īnueros ſucceſ
ſores poſſe ptīere qd̄ ad vnū tm̄ officialē īſtituēdo dr, qm̄ qd̄ ſibi
dr, cuilibꝫ ſuccedēti itelligit̄ dictū, ⁊ ꝓpterea dictū petro p̄mo pa/
ſtori chr̄i ouiū īſtituto, cuilibꝫ ei ſuccedēti ī hmōi officio paſtorali
dictū ē. Et eadē ē rō de ꝓmiſſiōibꝫ eidē factis. ¶ Ad ſcd̄m ſilr̄ di
Ad ſcd̄m
cit̄ ſequelā nihil valere, nec eē maiorē aut parē rōnē ꝙ extēdant̄ hec
verba ad alios apl̄os qui erāt p̄ntes q̄ȝ ad ſucceſſorē Petri, qm̄ q̄/
libet ſucceſſor licet in ſeipo tunc nō eſſet, erat tn̄ in ipo Petro ſub
eadē officij forma, q̄ cōſtat mō nō fuiſſe alios apl̄os in petro, qm̄
nullus ſub eadē officij forma fuit aut futur⁹ fuit. ¶ Ad tertiū dr ꝙ
Ad tertium.
nō ridiculū ſed diuinę rōni ꝯſentaneum eſt vt oīm eccl̄iaꝝ cōicā
tium in eiſdē ſacramētis ⁊c. ſicut eſt vnū numero ouile inſtitutū a
verbo dei cōi oībꝫ, ita ſit vnus numero paſtor illius vnius oui/
lis inſtitutus ab eodē verbo dei cōi oībꝫ. Hoc ſiquidē diligenter
ꝓſpectū, nō eſt vni ꝑticulari eccl̄ie aut ꝑſonę cōſulere, ſed vnitati
ouil̄ ꝓuidere, ac ꝑ h̄ ſicut vnitas ouil̄ cōis ē eccl̄ijs oībꝫ ꝑticl̄aribꝫ,
ita vnitas paſtoꝝ ad oīm eſt vtilitatē eccl̄iaꝝ. Et ſic optime ad/
implet̄ qd̄ apl̄s dixit .i. ad Cor. iij. oīa veſtra ſunt, ſiue Paulus
Ad quartum ⁊ quintum.
ſiue Apollo ſiue Cephas. ¶ Ad q̄rtū dicit̄ ſimul ⁊ ad q̄ntū, ꝯſeq̄n/
tias nihil valere, vtpote ex impertinētibꝫ ad ꝓpoſitū deductas. Di
cta ſiquidē ab Hiero. in vtroq̄ȝ loco, imꝑtinētia ſunt ad ꝓpoſitū,
vtpote q̄ de ep̄is ⁊ p̄ſbyterꝭ q̄tenus ep̄i ⁊ p̄ſbyteri ſunt dicunt̄, eq̄/
litas nanq̄ȝ ſeu identitas diuino iure inter epos ⁊ p̄ſbyteros ſiue
ſit ſiue nō ſit, nihil refert ad vnitatē paſtoris toti⁹ eccl̄ię, nō enim
ideo ē vn⁹ paſtor toti⁹ eccleſię qꝛ ep̄s maior eſt p̄ſbytero, ſed ideo
qꝛ vnus eſt ſucceſſor Petri, ſiue preſbyteratus ſiue ep̄atus ſit ma
ximus in eccleſia dei ordo. Aequalitas āt diuino iure epoꝝ inter ſe
quatenus ep̄i ſunt, non eget probatiōe, quoniā illā aſſerimus, īȝ
imꝑtinens eſt propoſito, quoniā non ideo vnus eſt paſtor totius
eccleſie quia vnus ep̄s eſt ſacratior altero (omnes em̄ ep̄i ſunt eq̄
les in epiſcopatus ordine, ⁊ non eſt magis aut plus ep̄s ſucceſſor
Petri q̄ȝ quicūq̄ȝ alius ep̄s, ſicut nō eſt magis p̄ſbyter q̄ȝ quicūq̄ȝ
alius p̄ſbyter) ſed ideo vnus eſt paſtor toti⁹ eccl̄ię ⁊ reliq̄s p̄lat⁹
ep̄is atq̄ȝ p̄ſbyteris, qꝛ vnus ē ſucceſſor Petri. Vn̄ patet ex hoc, ſꝙ
diuino iure a Chriſto inſtituto vn⁹ preſbyter ſiue ep̄s petri ſucceſ
ſor ceteris ep̄is ⁊ p̄ſbr̄is immo toti eccl̄ię p̄fert̄, nō ſequi Hieron̄. ⁊
allatos a Hier. Petrū, Paulū, Joānē, Lucā, hereſim docere, vt ar
guentes audēt inferre, ſed prudēs lector itelligit dicta hoꝝ imꝑti
nenter deducta ad propoſitum.

¶ Romanum pontificem ſuccedere Petro in pon tificatu totius eccleſiæ. Ca. XIII.

SUppoſita Petri ſucceſſiõe oportet mõſtrare q̃s ſit ille ſucceſ
ſor Petri in paſtorali cura toti⁹ eccl'iæ, hʒ em̃ ꝓprias diffi- Primo.
cultates an is ſit roman⁹ eps. ¶ Obijcit igit̃ pmo in pmis ex pte
tpis, qꝛ roman⁹ pōtifex nat⁹ eſt p m'ltos annos poſt Petri pōtifi-
catũ, quũ pus petr⁹ ſederit antiochię, p m'ltos annos añ abſqʒ pti- Confirmatio
culari aliq ſede fuerit. ¶ Et ↄfirmatur hęc rõ arguẽdo ſicut arguit
apl's ad rom. iiij. vbi ꝓbat ex circũſtãtia tpis ꝛ facti Abraã nõ ex
circũciſiõe ſed ex fide inſtificatũ, nulla alia rõne vſus q̃ʒ ꝙ Abraã
añ circũciſionẽ fuerit iuſt⁹ apd̃ deũ p fidẽ. Si hoc ei⁹ argumẽtum
valet, neceſſe ẽ valere ꝛ hoc. ſ. Petr⁹ qñ claues accepit a Chr̃o, nõ-
dũ erat eps vrbis romæ, ſʒ erat vn⁹ int̃ apl'os, g̃ claues nõ ſunt ei
datę ſcd̃m ꝙ poſtea vl' factus vl' mutatus eſt loco vl' officio (ſicut
Abraę nõ ẽ iuſtitia reputata q̃liſcũqʒ poſt fidẽ fact⁹ fuerit) ſʒ put Scd̃o
fuit apl's tm̃. ¶ Scd̃o. Si ro. pōtifex eẽt petri ſucceſſor i cura to-
ti⁹ eccl'ię (de hac em̃ ſucceſſiõe ne ↄtingat idẽ ſepi⁹ replicari, ſp lo-
quimur, niſi q̃nqʒ explicem⁹ de ſola ſucceſſiõe i ep̃atu romano nos
loq̃) oporteret de q̃libet romano pōtifice verificari ỽba Chr̃i, ſpe-
ctãtia neceſſario ad ſucceſſorẽ Petri, ſʒ nõ de q̃libet ro. pōtifice hęc
verificari oportet, ergo ro. pōtifex nõ eſt ſucceſſor Petri. Probat̃
aũt deſtructio ↄſeq̃ntis, ex eo ꝙ ro. pōtifex pt labi in hereſim, ꝛ ſic
nõ verificabunt̃ de eo ỽba Chr̃i tu es Petr⁹ .i. in fide ſolid⁹, neqʒ
ſup hãc petrã ędificabo eccleſiã meã, qm̃ ſoliditas fidei in ipo ſup
quã ędificãda ẽ eccl'ia, nõ iueniret̃, nec ego rogaui p te, vt nõ defi-
ciat fides tua, q̃ oĩa ad ſucceſſorẽ petri dicta eẽ mõſtratũ eſt. ¶ Ter- Tertio
tio, qꝛ nõ ois ro. pōtifex hʒ Chr̃i charitatẽ, quã tñ tertio Chriſt⁹
exegit in iſtitutiõe officij paſtoralis, nõ eſt ergo Petri ſucceſſor q̃
exacte a Chr̃o, tũc in petro charitati nõ ſuccedit. ¶ Quarto, qꝛ nõ Quarto
ois ro. pōtifex paſcit oues Chr̃i, ſʒ m'lti eoꝝ paſcũt oues ſuas, dũ
ad ꝓpriã gl'iã, auctoritatẽ, vtilitatẽ ꝛ alia hmõi pōtificatũ exer-
cẽt. Dicere aũt dño paſce oues meas, ſ caũit Petri ſucceſſores, aut
paſtores eẽ debere ouiũ Chr̃i, ipm amãtes, ꝛ illas paſcẽtes doctri-
na, iuſtitia ꝛ alijs hmõi, aut ſi nõ amãt ꝛ docẽt, nihil hoc ỽbũ ad Quinto
eos ptinere, ac p hoc nõ eẽ petri ſucceſſores. ¶ Quinto, qꝛ priſci ro.
pōtifices recuſauerũt ſe vl'es appellari. Gre. em̃ ſenis epl'is hoc
rep̃hẽdit, ꝛ narrat p̃deceſſores ſuos hoc renuiſſe. Si em̃ Gre. cũ
alijs noluit vocari eps vl'is, ↄſeq̃ns ẽ ꝙ nõ erat aut nõ ſe credebat
vl'em epm, idẽ aũt ſonat pōtifex vl'is ꝛ pōtifex toti⁹ eccl'iæ. Nõ ſuc- Sexto
cedit g̃ ro. pōtifex petro in pōtificatu toti⁹ eccl'ię. ¶ Sexto, Cõci-
liũ nicenũ (vt ſcribit̃ li. x. ca. vi. hiſt. eccl'iaſtice) ſtatuit ſic. Et apd̃

Alexandriã vl' in vrbe roma, vetuſta cõſuetudo ſeruet, vt vel ille
Aegypti vl' hic ſuburbanarũ eccl'iarũ ſollicitudinẽ gerat. Si n. ro.
põtifex ſucceſſor eẽt petri ĩ põtificatu toti⁹ eccl'ie, nõ p̄ſumpſiſſet
nice. cõciliũ fines ſue ſollicitudini decernere in ſburbanis eccl'iis.
Septimo. ¶ Septio. Si ro. põtifex Chr̄i iſtitutõe p̄eẽſt toti eccl'ie vt Chr̄i vi
cari⁹ gñalis, ſequit̄ peccaſſe ⁊ peccare oẽs q̇ nõ fuerũt ⁊ q̇ nõ ſunt
Pria illatio. ſub ro. põtificis obediẽtia. Et hinc ſequit̄ p̄mo p̄mitiuã eccleſiã to-
Scda tã erraſſe, quũ adhuc nõ eẽt ro. põtifex. Sequit̄ deĩde tot ſctõs ⁊
Tertia martyres vſq; ad q̄drigẽtos ãnos p⁹ chr̄m erraſſe quũ tũc nõ reco
gnoſceret ro. põtifex vt paſtor totius eccl'ie. Sequit̄ poſtea Aſiã,
Africã atq; Greciã in dãnatõe fuiſſe, vtpote nõ recognoſcẽtes ro.
Quarta põtificẽ vt oĩm caput. Sequit̄ demũ chriſtianos qui hodie ſunt ĩ
Perſide, India, Scytia totoq; oriente dãnari, eo q nõ ſubſunt ro
mano põtifici. Maĩfeſtat̄ ãt hos nõ r̄cognouiſſe ro. põtificẽ, eo q
nõ ab ip̄o ſeu eius auctoritate corũ epi ſunt inſtituti, eorũ concilia
Octauo ſunt celabrata. ¶ Octauo. Hierony. de viris illuſt. ſcribit. q A. ha
tius ep̄s Ceſariẽſis diſcipulus Euſebij Pãphili imp̄ante Conſtã
tio liberiũ papã depoſuerit, ⁊ foelicẽ cõſtituerit. Cõſtat ãt hoc repu
Nono gnare primatui romani põtificis, ſi toti⁹ eccl'ie antiſtes eẽt. ¶ No
no, Si vlla eccleſia eſt prima ⁊ mater oĩm eccleſiarũ ⁊ a Chriſto
dño imediate fũdata, nõ ẽ alia niſi eccl'ia hieroſolymitana, q̄ p mlt
tos annos fuit ante romanã, vnde exierunt omnes apoſtoli ⁊ epi
ad vniuerſum orbẽ terrarũ. In cuius ſignũ ab omnibus eccleſijs eti
am romana collecte ſoluebant̄ eccleſie Hieroſolymitanae. ¶ Ad hu
ius rei euidentiã cõſideranda ſunt duo, p̄mum vnde cõſt, ſcdm vn
de ſcitur romanum põtificẽ ſuccedere Petro. Circa p̄mum au-
tem diſtinguendũ eſt de rõne ſuccedendi ⁊ rõne ſuccedentis, nam
ratio ſuccedendi eſt nõ euãgelica inſtitutio, ſed ſubſequutum fa-
cum Petri, quo eccleſia romana appropriata eſt Petro, appropri
atione firmata. Declaro ſingula, cautum reddendo lectorẽ in pri
mis q aliud eſt ſuccedere Petro, ⁊ aliud eſt ſuccedere petro hũc
.ſ. romanum pontificem. Ratio enim q Petrus habeat ſucceſſo-
rem inſtitutio ẽ euãgelica, q̄ dñs in Petro paſtorale totius mun
di inſtituit officium, vt in precedentibus manifeſtatum eſt. Ra-
tio vero q Petro ſuccedat hic, hoc eſt, romanus põtifex, nõ ẽ inſti
tutio euãgelica, tũ q2 euãgelica voce nõ ẽ eccl'ia ro. approp̄ata Pe
tro, ſ3 tota eccl'ia cõmiſſa ſibi dũ dr̄ paſce oues meas, ⁊ p̄pterea ſi
Petr⁹ p̄ſeueraſſet vſq; ad finẽ vt ĩcepit abſq; approp̄atiõe alicui⁹
p̄ticularis eccl'ie, nec ro. põtifex nec aliq̄s ali⁹ p̄ticularis ep̄s eẽt
Petri ſucceſſor, ſ3 migrãte ad coelũ Petro fuiſſet vn⁹ elect⁹ in ep̄m
catholice eccl'ie, q̄ ſucceſſor fuiſſet petri. Tũ q2 ſi petr⁹ in ſede antio
chena quã ſibi p̄us approp̄auit p̄ſeueraſſet vſq; ad mortẽ, nõ Ro-

pōtifex ſ; Antiochen⁹ ſucceſſor eēt Petri. Tū q̄rō ſi petr⁹ diſceſ
ſiſſet ex ro. nō tm̄ loco ſ; ſede, ita ꝙ alibi ſedē elegiſſet, nō ſucceſſiſ
ſet Ro. pōtifex Petro, ſicut nec mō ſuccedit Petro Antiochen⁹,
q̄ꝛ inde diſceſſit mutādo nō ſolū locū, ſ; ſedē. Ex his em̄ patet nō
ex euāgelica iſtitutōe ortū habere ꝙ Ro. pōtifex ſuccedat Petro
euāgelica ſiq̄dē iſtitutio de his mutatōib; nō ſe īpedit, ſ; ſbſeq̄nti
b⁹ fact; diſponēdū h̄ reliq̄t. Quocirca ex eo ꝙ approbatōe firmata
romana eccl'ia Petri pōtificatui addicta ē, inde ortū ē vt ro. pōti
fex petro ſuccedat. Approbationē āt firmatā dicim⁹ q̄ꝛ petri mor
te firmata ē, ꝛ q̄ꝛ Chr̄i auctoritate robur firmitat; obtinuit. Nā
(vt eccl'ia cātat, ꝛ Ambroſi⁹ in oratione ꝯtra Auxētiū, de baſilicis
tradēdis, quā habes in li. v. epl'arū Ambr. poſt trigeſimā ſcd̄am
epl'am aſſerit, ꝛ an̄ ipm in lib. iij. de excidio Hieroſolymitano. ca.
ij. Egiſipp⁹ affirmat) volēti Petro ex vrbe roma diſcedere obuiās
Chr̄s iuſſit vt romę mortē patereť, eidē dn̄o venio romā iterū cru/
cifigi, vt nō nuda petri mors romę ſ; mors iuſſa a Chr̄o in vrbe ro
ma firmaret romanā ſedē in Petri ſucceſſiōe. Si ad ortū itaq; at
q; initiū ſucceſſiōis romani pōtific; petrū ſpectes rōnē ſuccedēdi
īuenies fuiſſe eccl'ię romanę approbationē ad pōtificatū petri fir/
matā ꝛ petri morte ꝛ Chr̄i mādato. Quū āt dicim⁹ petrū ꝛ ro pō
tificē ꝛ pōtificem eccl'ię catholicę, nō duos ītelligas pōtificat⁹,
nō ei ſūt duo ī actu, ſ; ī potētia tm̄, h̄ ē, q̄ꝛ potuiſſent eē duo vt pat;
ex dict;. Vn̄ nō ſe h̄nt ſicut duo epat⁹ vniti, nō erat ſiq̄dē in Ro. ec
cleſia epat⁹ an̄ petrū, ſ; ipe petr⁹ ro. eccleſiā euexit in pōtificatū nō
aliū, q̄ ſuum quē ſecum vehebat, ita ꝙ pōtificat⁹ Petri quē a Chr̄o
habuit relatū ad eccl'iam catholicā, retulit ipe Petr⁹ ad eccl'iam
ro. appropriādo ſibi illā. Cōfert āt nō nihil hęc pōtificat⁹ vnitas,
ad hoc vt idē ſit Ro. pōtifex ꝛ pōtifex eccl'ię catholicę, nō ſolum
vnitate pſonę, ſed idēditate pōtificat⁹. In cuius ſignū nō dantur
ro. pōtifici duo pallia, ſed vnū tm̄q;, nū tn̄ plura dari ꝯſtet haben/
ti plures pōtificatus quib; debenť pallia. ¶ Si āt de ratione ſucce
dentis eſt ſermo euāgelica inſtitutio ratio inueniť ſuccedentis ro/
manus ſiquidē pōtifex Petro ſuccedens auctoritatē habet apoſto
licā ab euāgelica Chriſti voce, paſce oues meas, nam cuilibet Pe
tri ſucceſſori in petro dixit Chr̄s paſce oues meas. Lic; itaq; apo
ſtolicam ſedē romani eē pōtific;, initiū habuerit ex approbatione
eccl'ię ro. ad petrū, ex q̄ tn̄ firmatū ſic ē, eo ipo q̄ aliq̄s ver⁹ eſt ro. pō
tifex ver⁹ eſt pōtifex eccl'ię catholicę a chr̄o in btō petro īſtitutus.
Manifeſtū ē igiť vn̄ ro. pōtifex ē petri ſucceſſor, ac toti⁹ eccl'ię pa
ſtor. ¶ Sciť āt hoc diuina reuelatōe facta, tum vſ̄i eccl'ię tum ſctis
doctorib; innumer;, tū ſacris cōcilijs. Nullus ſiquidē chr̄ian⁹ dubi
tare ꝑmittiť ex diuina ꝓdire reuelatōe q̄cq̄d ad fidei chr̄ianę ra

tionē ſpectās(de q̄ꝝ numero hoc ꝯſtat ꝑ decre. vnā ſctām,eē) cōte/
ſtatū īuenit a ꝑfatis. Cōis chꝛianoꝝ ⁊ olim ⁊ nūc ⁊ ſemꝑ ꝯfeſſio
fuit eſt ⁊ erit. Romani pōti. ſedē ſolā eē ſedē ap̄l'icā. hoc āt nihil ali
ud eſt q̄ȝ fateri Ro. pōtificē petri ſucceſſorē eē rectorē) catholicē ec
cleſie,nā in ap̄l'ica ſede(niſi q̄s ꝓpriā ignoret vocē claudit ap̄l'ica
auctoritas,in ap̄l'ica āt auctoritate facultatē regēdi totā eccleſiā
ĩcludi ĩtelligūt exercitati in ſacris l'ris. Et h̄ vſq̄ȝ adeo ē claꝝ, vt cō
corditer dicat ap̄l'ice auctoritati a Chꝛo orbē ꝯmiſſum terraꝝ,ſic
vt qlibet ap̄l's vbicūq̄ȝ ꝯtigeret ip̄m fore, īſtituebat eccl'ias, īſtitu
ebat ep̄os,⁊ id gen⁹ reliq̄ faciebat, vt eoꝝ geſta teſtant. Vn̄ quū
i. ad coꝛ. xij. dr̄ poſuit de' in eccl'ia p̄mū ap̄l'os,dr̄ glo. īterli. oīm
ordīatores ⁊ iudices,manifeſtās ap̄l'icā auctoritatē eē oīm ordia
tricē ⁊ iudicē. Cōfitēdo igit ap̄l'icē auctoritatꝫ ſedē,cōfitemur veli
m⁹ nolim⁹ ſedē ordinatricē ⁊ iudicē oīm. Hāc āt eē ītētionē ꝯfitēti
um,ex eo etiā aperit q̄ ſolā ſucceſſoris petri ſedē ap̄l'icā ꝯfitemur.
Extat ſiq̄dē hieroſolymitana ſedes, ī q̄ iacob⁹ ap̄l's ſedit,cui⁹ ſuc
ceſſor ē ep̄s hieroſolymitan⁹,cur ſedes illa in q̄ iacob⁹ ap̄l's ſedit(q̄
p̄us tp̄e fuit q̄ȝ q̄cūq̄ȝ alia ꝑtialis ſedes)nō ē ip̄a q̄q̄ȝ ſedes ap̄l'i
ca,niſi q̄ȝ in illa nō ē auctoritas ap̄l'ica,⁊ in iſta ē. Nā ſi ex ſola ſuc
ceſſiōe ad ꝑſonā ap̄l'i affirmaret a Chꝛi fidelib⁹ ſedes ap̄l'ica,du
biū nō ē q̄ m l'tę eēnt ſedes ap̄l'icę,⁊ hieroſolymitana ſedes eēt ap̄l'i
ca,⁊ romana ſedes eēt ap̄l'ica, mō āt q̄ȝ vnicā tm̄ nouit chꝛianus
pp̄l's ſedē ap̄l'icā,eā q̄ȝ romani pōt. ſedē eē plena voce ꝯfitet, claꝝ
relinquit ꝑ ſedē ap̄l'icā ītelligi ſedē auctoritatꝫ ap̄l'ice. Et ꝯfirma
tur,q̄ȝ ſicut in ep̄ali ſede claudit pōtificia auctoritas ⁊ in archiep̄a
li ſede auctoritas archiep̄alis,⁊ in ſede p̄tiarchali auctoritas pa/
triarchalis,ita in ſede ap̄l'ica claudit auctoritas ap̄l'ica, ac ꝑ h̄
q̄uēadmodū chꝛian⁹ pp̄l's ad hm̄ōi ſedes recurrēs ad dictas au/
ctoritates recurrere ītēdit,ita ad ap̄l'icā ſedem recurrēs aut ip̄am
quōlibet venerās auctoritatē ap̄l'icā ꝯfitet. Porro in ꝓfeſſiōe ſe/
dis ap̄l'icę claudit ei⁹ diuinę īſtitutōis ꝯfeſſio,nā q̄ȝ ſcd̄m ꝟitatem
ap̄l'ica tā ſedes q̄ȝ auctoritas a ſolo chꝛo ē ⁊ eē p̄t,a q̄ ſolo p̄nt ap̄l'i
fieri(neq̄ȝ eīm min⁹ ē ap̄l'icā ſedē ac auctoritatē q̄ȝ ap̄l'm īſtituere,
ſicut nō min⁹ ē ep̄alē auctoritatē ac ſedē facere q̄ȝ ep̄m) neceſſe ē vt
q̄ ap̄l'icā ꝓfitent ſedē,a Jeſu Chꝛo īmediate illi⁹ eē auctoritatē fa
teant,diuinoq̄ȝ ꝓinde iure īſtitutā illā eē ꝓfiteant. Et hinc habes q̄
doctores ꝯfitētes romani pōtificꝫ ſedē ap̄l'icā aut ap̄l'atū aut au/
ctoritatē ap̄l'icā,fatent romanū pōtificē eē toti⁹ eccl'ię rectorē q̄d
notādū valde ē,⁊ ſcd̄m ſe,⁊ ne oporteat ſępe repeti in auctoritatib⁹
Ad p̄mū
ſctōꝝ ⁊c. ¶ Anq̄ȝ āt auctoritates afferant,ad obiecta r̄ndendū eſt.
Ad p̄mū q̄ dr̄ nihil obſtare ſucceſſiōi ro. pōtificꝫ petrū q̄ten⁹ ro. pō
tifex fuit,natū eē poſt acceptas claues. ſufficit. n. ſucceſſori natū

eſſe ante mortem eius cui ſuccedit. ¶ Ad argumentū aūt formatū Ad ꝯfirmationem.
ad ſilitudinē argumenti Pauli apl'i de iuſtificatōe abrahe, rñdet
militare illud nō ꝯtra noſtrā ſententiā, ſed potius ꝯtra arguentes
Manifeſtat aūt hoc diſtinguendo ſicut in abrahā reputatōez iu/
ſticię a iuſticia reputata, ita ꝓportional'r in Petro acceptōez cla/
uiū a clauib⁹ acceptis. Nam quēadmodū reputatio ad iuſticiam
abrahe ꝯuenit ex fide ⁊ nō ex circūciſione poſtea ſubſecuta, ita Pe
tro acceptio clauiū ꝯuenit ex pontificatu eccl'ię catholicę (tūc eñ
date ſunt ei claues qñ fact⁹ eſt paſtor chriſtiani ouilis) ⁊ nō ex ec
cleſia Ro. ſeu pontificatu romano poſtea ſubſecuto Et ſil'iter quē
admodū iuſticia reputata abrahe, nō eſt reſtricta ad ſtatū ꝓputiȷ.
ſed eſt extenſa ad ſubſequutū ſtatū circūciſionis (dicēte apl'o ibi/
dē, ideo ex fide, vt ſm grām firma ſit ꝓmiſſio omī ſemini, nō ei q̄
ex lege ē ī ſolū ⁊c̄.) ita accepte claues extēſe ſunt ad ſubſecutū, poſt/
ea Petr pontificatū ro. Rurſus quēadmodū abrahe iuſticia re/
putata appropriata ē ſubſecute circūciſioni. ſeu ipi abrahe vt poſt/
ea pater fact⁹ eſt circūciſionis, ſic vt eius ſemen ex circūciſione
ꝓlatū ſit oīb⁹ ī ꝯſummatōe iuſticię ꝓmiſſionū ⁊ bñdictionū abra/
he (dicēte apl'o ad Gala. iiȷ. abrahe dicte ſunt ꝓmiſſiones ⁊ ſemini
eius q̄ eſt chr̄s, quē ꝯſtat ex circūciſione natū) ita accepte claues
approꝑate ſunt eccl'ię Ro. ſeu petro vt factus poſtea eſt pontifex
ro. ſic vt ꝑ ipām aperiat regnū celoꝝ oīb⁹ cognatōib⁹ terrę Vñ pꝫ
q̄ ex hmōi argumēto etſi habet q̄ acceptio clauiū nō ꝑtinet ad pe
trū niſi ſm q̄ erat tūc quū accepit claues (erat aūt nō ſolū apl'us
ſed paſtor ouiū chriſti) nō tñ habet q̄ accepte claues reſtricte ſint
et ꝯcluſe ad ſtatū illū ꝑciſe, ſꝫ ſubſequēdo ſil'itudinē abrahe habet
q̄ claues accepte ⁊ extenſe ⁊ appropriate ſunt ad pontificatū ro/
manū, ſm mutatōem qua ⁊ loco ⁊ officio appropriata eſt petro ec
cleſia romana. ¶ Ad ſecūdū dr̄ poſſe dupl'r intelligi ſucceſſorē pe Ad ſecūdam.
tri ſeu ro. pontificem nō poſſe eſſe infidelē ſeu hereticū. Vel de ip/
ſius pſona in ordine ad eccl'iam catholicā, vel de ipius pſona ſm
ſeipām. Et vtroqꝫ mō verificat, ⁊ vtrūqꝫ expreſſit dñs in euange/
lio. Fidē eñ ſolidā in Petro ⁊ ſucceſſorib⁹ ſuis ſm ꝓprias perſo/
nas, ſignificauit domin⁹ ⁊ dicens, tu es petrus, in preſenti, et di
cens, ego rogaui pro te vt nō deficiat fides tua in futuro. Fidez
ṗo eiuſdem in ordine ad eccl'iam, ſignificauit dñs ⁊ dicens, ſuꝑ
hanc petrā edificabo eccl'iāꝫ meā. ⁊ dicens ꝯfirma fratres tuos.
Nec obſtat pſone romani pontificis fidei ſm ꝓpriā pſonam, q̄ il
la pſona pt̄ eſſe heretica, qm̄ q̄ꝫprimū deſinit eſſe fidelis, deſinit eti
am eſſe petri ſucceſſor ſm rei veritatem ⁊ apud deū, apud cui⁹ tri
bunal qui non credit iam iudicatus eſt, vt dicit Jo. iiȷ. Quicq̇d
ſit ſm forum eccleſiaſticatum. Ex quo tñ idē habet, nā ex hoc ipſo

ꝙ ille hõ qui vocať Petri ſucceſſoꝛ ex caſu a fide iudicio etiã in/
uitus ſubycit eccľię, manifeſtať ipm nõ eſſe amplius Petri ſucceſ
ſoꝛẽ ſm veritatez, nam ſi vere eſſet Petri ſucceſſoꝛ, iudex eſſz to/
tius eccľię, ⁊ nõ eſſet illi ſubiectus inuitus. Ex ſoliditate aũt in fi
de pſone romani pontificis in oꝛdine ad eccľiam, ꝓuenit vt erra
re nõ poſſit ſententialiter diffiniendo de fide chꝛiſtiana, qm̃ in hu
iuſmodi defintõe ↄſtruiť fides vľis eccľię, ⁊ p eaz edificať eccľia
Chſtiſti ab ipſo Chꝛiſto ſup petrã ſedis apľicę. Impoſſibile autẽ
eſſe conſtat vniuerſalem eccleſiam errare in fide. Libet autem in
tueri qꝫ ſuauiter ↄmendata ſit hmõi fidei definitio voce euange/
lica, fide ſiqdem ↄſtrui eccľiam ↄſtat, quũ ſit (vt ad Hebꝛ. xi dꝛ)
ſperandũ ſubſtantia rerũ, ⁊ ideo edificandi ⁊ ↄfirmandi actui re
ſpondet, vterqꝫ em̃ ſubſtantiã edificij reſpicit. Sed qm̃ fides do/
num dei eſt, idcirco Chꝛiſtus ſibi ꝑi attribuit edificatõem eccľię
ſup ſedẽ apľicaz, dicẽs, ⁊ ſup hãc petrã edificabo eccľiam meã, fir
mare ꝟo fideles fluctuãtes in ambiguitatib ⁊ q̃ſtionib q̃ circa
fidẽ emergũt, qꝛ miniſteriale opus eſt Petri ⁊ ſucceſſoꝛis, ideo dꝛ
Petro ⁊ ſucceſſoꝛi, confirma fratres tuos, q̇cquid em̃ agit ſedes
apľica definiendo de fide, nihil aliud eſt qꝫ declarare quid ſub fide
a Chꝛiſto data ↄtineť, ſic em̃ ↄfirmat fratres ſuos. Uñ in Calce/
doneñ ſynodo dixerũt patres, ꝙ ↄgregati in Cõſtãtinopolitano
Cõcilio doctrinã de ſpũſctõ tradiderũt, nõ qđ minus eſſz in ꝑcedẽ
tib q̃ apud Niceaz ↄgregati ſunt infercẽtes, ſed intellectũ aduer/
ſus hereticos declarãtes. Et hinc oꝛiť vt definitis de fide ab apľi/
ca ſede ſubſit etiã ipe ro. pontifex, ſicut ſubeſt fidei, non em̃ alicui
ꝓpterea de nouo ſubijciť, ſed qđ implicite credebat teneť explicitę
credere, ex hoc ꝙ fides ſufficienter explicata eſt quo ad hęc quę ꝑ/
us explicata nõ erãt fidei veritati ſubeſſe. Atſi cuiqꝫ mira in hac re
ſponſione dicta apparebũt, meminerit ſcriptũ eẽ mirabilia teſti/
monia tua, ſunt em̃ hęc Jeſu Chꝛiſti teſtimonia. Sed q̇d mirari
fidelis debet de tali tantaqꝫ diuinę grę aſſiſtentia ſuo in terris vica
rio, quũ caiphe pontifici ſynagoge min⁹ legitimo ac pſecutoꝛi ip
ſius Chꝛiſti, aſtiterit ad ꝓphetandũ rõne põtificat⁹, teſtãte Jo.
euãgeliſta dũ dť, a ſemetipo nõ dť, ſed quũ eẽt pontifex anni illi⁹
ꝓphetauit ꝙ Jeſus erat moritur⁹ p gente Jo. xi. Cur em̃ Joãnes h
docuit, cur hoc reuelauit, niſi vt diuinã aſſiſtentiã peculiarẽ pon/
tifici eſſe reuelaret? ¶ Ad tertiũ dꝛ, ꝙ exacta trina dilectio a pe/
tro rectitudinẽ reſpicit paſtoꝛalis officij. ⁊ ꝓpterea q̃ nõ ſuccedit
Ad tertiũ. Petro in dilectõe Chꝛiſti, nequaqꝫ ſuccedit eidẽ in bonitate paſto
lis exercitij, ſed paſtoꝛ eſt officio ⁊ noĩe, mercenarius aũt ſtudio ⁊
exercitatõe. ¶ Ad quartũ dꝛ, ꝙ amare ⁊ paſcere oues Chꝛiſti ſpe
Ad quarta tat ad ſucceſſoꝛes Petri ſub rõne ↄmiſſi ⁊ debiti. Chꝛiſtus em̃ cõ/

miſit vt paſceret oues ſuas,⁊ ad hoc ſucceſſoꝛ tenet,⁊ ad hoc ſe ob
ligauit ſuſcipiendo pontificatũ. Unde ſi nec amat nec paſcit,non
ꝓpterea locus iſte ad ipm nõ ſpectat,nã multũ ad eũ ſpectat paſ
cere Chriſti oues ad quẽ ſpectat vt p̄ceptũ ⁊ ex officio debitũ. Exi
git quippe locus iſte paſcentẽ ⁊ amantẽ,qꝛ exigit vt amare ⁊ paſ/
cere debeat. Et q̄uis nõ amans nec paſcens indignus ſit paſtora/
li officio,⁊ mereret illo ꝑuari,nõ eẽ tñ ꝓpterea ꝑuatũ ex vtroqꝫ te
ſtamento dicimus. Ezech. ſiqdẽ. xxxiiij. rep̄hendũt mali paſtores
qui nõ dei gregẽ,ſed ſemetipos paſcebãt,appoſitis ꝓpheticis mi
nis ꝑuatõis paſtoralis officij ꝑ ipm deum exercende, paſtores tñ
relinquũtur. Matth. quoqꝫ. xxiij. ſup cathedraꝫ inqt dñs Moiſi
ſederũt ſcribe ⁊ phariſei,quecũqꝫ dixerint vobis ſeruate ⁊ facite,
ſm̃ ꝟo opera eorũ nolite facere. ¶ Ad. v. dꝛ Gregoriuꝫ p̄deceſſoꝛ
veſtigia imitatũ refutaſſe ſe vniuerſaleꝫ appellari,ea rõne vt ipſe
millies dt,qꝛ ſi vnus vniuerſalis epiſcopus dicit, ſolus ipſe epiſ/
copus videtur dici,⁊ ſic ceteris epiſcopatus tolleret. Non aũt ea
rõne ꝙ romani pontificis auctoritas reſtricta ſit,⁊ ad vniuerſa/
lem nõ ſe extendat eccl'iam,ſuperbũ em̄ vocabulum,vtpote reli/
quorum epiſcoporũ iniuriã pre ſe ferens horruit Gregorius,⁊ nõ
rem apoſtolice auctoritatis extendentis ſe ad vniuerſalem eccle
ſiam,Unde poſt inferius ad Mauriciũ impera,afferenda verba
de Petri auctoritate ſup totam eccleſiam,ſubiũgit de Petro. Cu/
ra em̄ totius eccl'ie ⁊ ꝑncipatus ꝯmittit,⁊ tamen vniuerſalis apo
ſtolus nõ vocatur. Ubi patet Grego. ſimul affirmare curã totius
eccleſie,⁊ negare vniuerſalis vocabulũ. Propter quod poſterio/
res pontifices Ro. rem tenentes nec a Grego. humilitate diſce/
dentes,vniuerſal' nomen a recto in obliquũ trãſtulerũt,⁊ ſubſcri
bũt ſe in hodiernũ diẽ. Ego. N. ep̄s eccl'ie catholice. ¶ Ad ſextum
dꝛ,ꝙ aliud eſt loqui de auctoritate ⁊ aliud de exequutõe,cũ aucto/
ritate ſiqdẽ ro. pontificis ſup totã eccl'iam,mos fuit laudabilis
vt nõ exequeret papa ea q̄ ad ꝑticulares aliaꝝ eccl'iaꝝ curas ꝑti/
nebãt,niſi caſus aliqs id exegiſſet. Et hinc mos fuit vt ep̄i ab ar
chiep̄is ꝯfirmarẽt,curati ab ep̄is darent,⁊ innumera ſil'ia fiebãt.
Et hec eſt illa vetuſta ꝯſuetudo cui⁹ meminit Nicenũ ꝯci. qd an
nuente ro. pontifice ibi ꝑ ſuos legatos p̄nte de obſeruatõe hui⁹ ve
tuſte ꝯſuetudinis ſtatuit,Ex h̄ aũt nõ ſeqt ſtatutũ eẽ de auctate ro.
põtific̄,aut leſam fuiſſe illi⁹ auctatẽ, ſicut nec hodie minuit aut
ledit ro. põtific̄ auctoritas,ex eo ꝙ in mlt̄ꝭ ꝓuincijs ro. pontifici
obediẽtib⁹,hmõi executões ꝑ ꝓuinciales fiũt. ¶ Ad. vij. dꝛ,ꝙ ro.
põtificẽ chr̄i inſtitutõe eẽ p̄latũ ceteteꝝ,pt dupl'r intelligi, vel q̄
ad rõnẽ initij,⁊ ſic falſum eſt,iuxta ſupius declarata. vel p̄ſuppo
ſita approbatõe eccl'ie ro. ad Petꝝ,⁊ ſic veriſſimũ ẽ,⁊ ꝓpterea cõ/

Ad quintum

Ad.vi.

Ad.vij.

cedit ſeq̄la, ſcʒ oēs peccare ⁊ peccaſſe q̄ eū nō recognouerūt vt p̄la
tum. ¶ Et quū infert p̄mo, q̄ p̄mitiua eccl'ia erraſſet, negat ſeq̄la,
Ad p̄mā illa- qm̄ tūc adhuc nō fuerat appropriatio eccl'ie ro. ad petꝝ, qua pre
tionem. ſuppoſita pont. ro, p̄eſt oibꝫ Sufficiebat ſiq̄dē tūc q̄ tota eccl'ia re
cognoſceret petrū vt totiꝰ eccl'ie paſtorē, poſt appropriatā autē
ro. eccl'iam, oportꝫ recognoſcere ro. pontificē ſucceſſorē Petri, pa
ſtorē totius eccl'ie, nō q̄tenus eſt ro. pontifex, ſʒ quatenꝰ eſt ſucceſ-
ſor Petri, p ſe ⁊ formal'r loquēdo ¶ Quū ſcd̄o infert ſcd̄o, q̄ tot mar
Ad ſcd̄am tyres ⁊ ſancti ad quadringentos annos peccaſſent, q̄ꝛ nō recog-
nouerūt ro. pontificē, r̄ndet falſum eſſe hmōi martyres ⁊ ſctōs nō
recognouiſſe ro. pont. a p̄ncipio em̄ eccl'ie petrus recognitꝰ eſt, et
ſucceſſiue ro. ponti. ei ſuccedēs, vt ſubſequētes manifeſtāt auctori
Ad tertiā tates ſctōꝝ ¶ Et ſil'iter quū tertio infert Aſiā Aphricā ⁊ Greciā
erraſſe, q̄ꝛ nō fuerūt ſubdite ro. eccl'ie, manifeſte errat, ⁊ q̄ falſiſſi-
ma ꝓrobant inducunt, plenū ſiq̄dem regiſtruꝫ Grego. curis aſie
Ad quartā aphrice ⁊ grecie, teſtat oppſituꝫ ¶ Qd̄ demū inducit chriſtianos
hodie orientales nō ſubeſſe Ro. eccl'ie (niſi de ſciſmaticis ſit ſermo)
falſum eſſe, ex geſtis in ꝯcilio Floren. ſub eugenio q̄rto patere p̄t.
ibi ſiq̄dē Jacobite, armeni, atq̄ȝ greci Ro. pontificē vt paſtorem
totiꝰ eccl'ie recognoſcere ſe ꝯfeſſi ſunt. Ad ꝓbatiōeȝ aūt ſubiūctā
q̄ꝛ nec ep̄i ibi a papa inſtituūt, nec ꝯcilia eoꝝ pape fiūt auctori-
te. iam pꝫ q̄d dicēdū eſt, ſcʒ q̄ hmōi executionū ꝯſuetudo in q̄buſ-
cūq̄ȝ ꝓuincijs, pape nec tollit nec ledit auctoritatē. Verūtn̄ pluri
es noſtra etate viſum eſt ab orientalibꝫ miſſum ad ro. pontificē p
ſurrogādo ep̄o ſeu ꝯfirmando electo. ⁊ t̄pe Alexādri ſexti, et Ju
lij ſecūdi ¶ Ad octauū d̄r nos de iure diuino loq̄, arguentes aūt
Ad. octauum obiiciūt dānatū violentie factū, vt ip̄amet verba Hiero. teſtant,
ait em̄ Achatius intantū claruit, vt in locū liberij fœlicē Arrianū
ſubſtitueret Vn̄ fœlix ille in cathalogo pontificū nō eſt ꝯputādꝰ
vt teſtat Augꝰ in ep̄l'a ad Generoſum, et eſt ep̄l'a. clxv. Jbi ſiq̄dē
Augꝰ a Petro vſq̄ȝ ad tūc t̄pis Ro. pontificē anaſtaſiū ſinglos
ſucceſſiue recenſens, liberio damaſum ſucceſſorem ponit nō felicē
¶ Ad nonū d̄r romane eccl'ie appellatōe intelligi poſſe, vel ipſum
Ad nonū corpus ro. eccl'ie ſm̄ ſe, vel ſm̄ ſuū caput, ⁊ q̄ licet Ro. eccl'ia ſm̄
reliqua eius mēbra nō ſit p̄ma nec mater omniū eccl'iaꝝ, nec ime-
diate inſtituta a chriſto, ip̄a tn̄ eadē eccl'ia romana ſm̄ ſuū caput
Petrū ac Petri ſucceſſorē, p̄ma eſt ac mater ⁊ magiſtra omniuꝫ
eccl'iarū, ⁊ imediate a chriſto euāgelica voce auctoritatē ac firmi
tatē habens, vt p̄declaratū eſt. Vn̄ tam canonū q̄ȝ ſanctorum ſen
tentie romanā eccl'iam p̄mā, magiſtrā matrēq̄ȝ eccl'iarū omnium
aut a chriſto dn̄o euangelica voce fundatam firmatāq̄ȝ ſonātes,
vere ſunt rōne capitis Et hoc intendūt qui ſcripſerūt, vt ex eo pꝫ

ꝙ eoꝝ ſententia fundat̃ ſup v̾bis dñi ad Petrũ, qui caput fuit et in ſuis ſucceſſoribꝫ eſt eccl'ie ro. Vñ nihil obſtat huic primatui ꝙ de hieroſolymitana eccl'ia afferũtur, nã illa non fuit prior Petro, ſed ſubdita fuit Petro. Collecte aũt eccl'ie hieroſolymitane, nõ vt ꝑlate, ſʒ vt indigẽti ab alijs dabant̃, vt ptʒ ad Gala. ij. Unde im pertinẽtes ſunt ad propoſitum.

Auctoritates ſanctoꝝ antiquoꝝ & cõcilioꝝ affirmãtes in Petro ac ro. põtifice ſucceſſore Petri totiꝰ eccl'ie pontificatũ inſtitutũ Ca. XIIII.

Reliquũ eſt vt illis quoqꝫ fiat ſatis, ꝙ neſciũt a ꝑſcis eccl'ie partibꝫ in Aſia, Aphrica, ⁊ Europa veneratũ eẽ romanum pont. vt totiꝰ eccl'ie paſtorẽ, nõ humana ſed diuina rõne, ſcʒ qꝛ in Petro inſtitutus eſt rector eccl'ie vniuerſalis. ¶ Afferendas ꝓpterea cenſui grecoꝝ ac latinoꝝ antiquoꝝ eccl'ie patrũ ac doctorũ ſententias, nõ oẽs nec omniũ, ſed tot vt ſufficiciãt ad clarã notitiam ꝙ ro. pontifex Petri ſucceſſor eſt ⁊ habitus eſt ſemꝑ in Petro inſtitutus paſtor ⁊ rector totiꝰ eccl'ie. ¶ Et a grecis incipiendo, Chriſo. omel. lv. ſup Matth. exponẽs illud, ſup hanc petrã, dr. Petrũ eccl'ie future paſtorẽ ꝯſtituit. Et infra. Deus ꝯcedere ſolꝰ ꝑ pctõꝝ remiſſionẽ, ⁊ vt futura eccl'ia tot tantiſqꝫ fluctibꝫ impetu irrũpentibꝫ imobilis maneat, cuiꝰ paſtor ⁊ caput piſcator hõ atqꝫ ignobilis terraꝝ orbe reluctãte, adamantis naturã firmitate ſuperet, hec inquã oĩa ꝙ ſolius dei ſunt, ſe pollicet̃ daturũ. Et infra, hũc ſcʒ Petrũ vniuerſo terrarũ orbi Chriſtus ꝑpoſuit. Et licet ſuperius gloſauerit, ⁊ ſup hãc petrã edificabo eccl'iam meã, id eſt fidẽ atqꝫ ꝯfeſſionẽ, inferius tñ ait, ego dico tibi, tu es Petrus et ego ſup te edificabo eccl'iam meã. ¶ Et omel. vlt. ſup Joannẽ, tractans illud Simon ioannis diligis me plus his ⁊c. dr. Alijs omiſſis dũtaxat Petrũ affat̃, fratrũ ei curã ꝯmittit, neqꝫ negationis meminit neqꝫ exprobrat, tm̃ dr, ſi amas me fratrũ curã ſuſcipias. Et infra tractãs illud ſequere me, ait. Inqͬt ei ſequere me, quibꝫ v̾bis iterũ curã ⁊ familiarẽ in eũ affectũ oſtendit. Qd ſi qͥs ꝑcontaret̃ quõ Jacobꝫ Hieroſolymis ſedeʒ acceperit? Rñderem hũc totiꝰ orbis magiſtrũ ꝑpoſuiſſe. Et infra tractans illud, dñe hic aũt quid: dr. Nam cũ magna dñs Petro ꝯmunicaſſet, orbis terraꝝ curã demandaſſet, martyriũ ꝑdixiſſet, ⁊ maiorem ⁊c.

¶ Theophilus quoqꝫ Lu. xxij. tractans illud, ⁊ tu aliquando conuerſus ꝯfirma fratres tuos, ait. Poſtqꝫ me negato ploraueris ac penitueris corrobora ceteros, quia te principem apoſtolorum de-

putauerim, hoc em̄ decet te qui mecum robur es ꝛ petra eccleſię.
Et infra. Quū eſſet apoſtolus denegauit, ac iteruꝫ ꝑ penitentiam
obtinuit prerogatiuā vt eſſet antiſtes mūdi. Et ſup Joan. vlt. ca.
ſuper illud, quū ergo prandiſſent, ait. Finito prandio cōmiſſionē
ouium mūdi petro cōmendat, non alij Et ſuper illud ſequere me,
ait. In hoc ꝙ dt̄ dominus Petro, ſequere me, cūctorum fidelium
prelaturam ei inſtituit. Et infra ſuper illuc donec veniam, ait. id
eſt dum hunc ſcilicꝫ Joannem volens dirigam ad predicandū, te
nāqꝫ nūc dirigo ad orbis pontificatum, ꝛ in hoc me ſequere.
¶ Cirillus patriarcha Alexandrinus in libro theſau. Sicut Chri
ſtus accepit a patre ſceptrū eccleſie gentiū, dux ex iſrael egrediēs
ſuper omnē principatum ꝛ poteſtatem, ſuper omne quodcūqꝫ eſt.
vt ei cūcta curuent, ſic ꝛ Petro ꝛ eius ſucceſſoribꝰ pleniſſime ꝯmi
ſit, ꝛ nulli alij qꝫ Petro Chriſtus quod ſuū eſt plenum, ſed ipſi ſoli
dedit. Et rurſus. Pedes Chriſti humanitas eſt. ſcꝫ ipe hō, cui to
ta trinitas pleniſſimā dedit poteſtatem, quē vnus triū aſſumpſit
in vnitate pſone, tranſiuerit ad patrē ſup omnē principatū ꝛ pote
ſtatem, vt adorent eum om̄es angeli dei, quem totuꝫ dimiſit ꝑ ſa
cramentū ꝛ poteſtatē Petro ꝛ eccl'ię eius. Et iterū. Petro om̄es
iure diuino caput inclināt, ꝛ ꝓmates mundi tanqꝫ ipi dn̄o Jeſu
obediūt. Et iterum, Ipſius apoſtolici throni Romanoruꝫ pon
tificum ſolius eſt reprehendere, corrigere, ſtatuere, ſoluere, diſ
ponere, ꝛ loco illius ligare qui ipſum edificauit.
¶ Maximus in epiſtola orientalibꝰ directa. Om̄es fines orbis
qui dominū ſyncere receperūt, ꝛ vbiqꝫ terrarum catholici verā fi
dem ꝯfitentes in eccl'iam Romanorū tanqꝫ in ſolem reſpiciunt.
et ex ipa lumen catholicę et apoſtoſtolicę fidei recipiunt
¶ Cirillus patriarcha hieroſolymitanꝰ, ex perſona Chriſti loqns
dt̄ Petro, Tu cū fine, ꝛ ego ſine fine cū oibꝰ qs loco tui ponā, ple
ne ꝛ pfecte ſacramēto ꝛ auctoritate ero ſicut ſum ꝛ tecum.
¶ Conciliū calcedonen̄. (vt in eiꝰ geſtis legit̄) tpe ſancti Leonis ꝛ
Martiani impatoris acclamauit Leoni pape, Leo ſctiſſimꝰ apo
ſtolicus ꝛ vniuerſalis.
¶ Et ꝓus tpe Diocletiani ꝛ Maximiani iperatoꝝ (vt habet̄ diſt.
xxi, nūc aūt) quū Marcellinꝰ papa ꝛ poſtea martyr timore ductꝰ
turificaſſꝫ idolis. ſynodꝰ epoꝝ collecta huius rei gratia dixit, pri
ma ſedes nō iudicabitur a quoqꝫ.
¶ Et longe ante Anacletus martyr Traiani tpe, natione grecus.
patria Athenienſis, ait, Sacroſancta romana ꝛ apl'ica eccl'ia non
ab apl'is, ſed ab ipo dn̄o ꝛ ſaluatore noſtro primatū obtinuit, ſicut
beato petro apoſtolo dixit, tu es Petrus, ꝛ ſuper hanc petrā edifi
cabo eccl'iam meā, ꝛ tibi dabo claues ꝛc̄, vt habet̄ diſtin. xxij. ſacro

ſancta. Et rurſus vt habet̃ diſtin xxi. in nouo. idẽ dicit. In nouo te
ſtamẽto poſt Chr̃m dñm a Petro ſacerdotalis cepit ordo, q2 ipi
ꝓmo pōtificatꝰ in eccl'ia Chr̃i datus eſt dño dicẽte ad eum, tu es
Petrus ⁊ ſup hãc petrã ⁊c. Et itez. Electionẽ ſuz moꝝ pōtificũ ſi
bi dñs reſeruauit. diſtin. lxxix. electionẽ. ¶ Marcellus papa et
martyꝛ tpe Diocletiani ⁊ Maximiani, ſeu Cōſtãtij ⁊ Galeri, qui
imperij gubernacula ſuſceperĩt poſt Diocletianũ ⁊ Maximinianũ
in. ca. rogamꝰ vos, xxiiij. q. i. ait de Petro, Ipe eſt caput totiꝰ eccle
ſiæ, cui dñs ait, tu es Petrꝰ ⁊ ſup petrã ędificabo eccl'iam meã ⁊c.

¶ Cyprianus quoqz martyꝛ in tractatu de ſimplicitate p̄latoꝝ
dicit ea q̃ referũt. xxiiij. q. i. loquit̃ dñs quę breuitatis cauſa nō du
xi repetenda. In illis ſiquidẽ Petri pōtificatus ſatis patet, vt de
claratũ ſuperius eſt. ¶ Ambroſius in ſermone. xlvij. de fide Pe
tri apoſtoli, ⁊ habet̃ diſtinctione. l. ca. fidelioꝛ, dicit de Petro. Tã
qz bonus paſtoꝛ tuendũ gregẽ accepit, vt ſibi qui infirmus añ fue
rat fieret om̃ibus firmamentũ, ⁊ qui ipe interrogatiōis tentatio
ne nutauerat, ceteros fidei ſoliditate fundaret. Deniqz pro ſoli
ditate deuotionis eccleſiaꝝ petra dicit̃, ſicut ait dñs, tu es petrus,
⁊ ſup hãc petrã ædificabo eccleſiã meã, petra em̃ dicit̃ eo q2 primꝰ
in nati ōibꝫ fidei fundamenta poſuerit ⁊ tanqz ſaxum immobile to
tius operis chriſtiani cōpagem moleq̃z contineat. ¶ Et idez in
hymno dñicali Petrũ petrã eccleſię appellat, dicẽs, hoc ip̃a petra
eccleſię canẽte culpã diluit. Teſtat̃ ſiquidẽ Auguſtinus in libro ꝓ
mo retract. ca. xxi. hũc hymnũ Ambroſij eẽ. ¶ Et in ſermo. xi. de
mirabilibꝫ. Hãc igit̃ ſolã eccl'ię nauẽ aſcẽdit dñs, in qua Petrus
mgr̃ eſt ↄſtitutꝰ, dicẽte dño, ſup hãc petrã ædificabo eccl'iam me
am. Quæ nauis in altũ ſeculi iſtius ita natat, vt pereunte mundo
om̃es quos ſuſcipit, ſeruet illęſos. Cuius figurã iã in veteri vide
mꝰ teſtamẽto. Sicut em̃ Noe arca, naufragãte mundo cunctos
quos ſuſceperat, incolumes reſeruauit, ita ⁊ Petri eccleſia confla
grante ſeculo om̃es quos amplectit̃, repreſentauit illęſos. Et ſicut
tunc trãſacto diluuio ad arcã Noe colũba ſignũ pacis detulit, ita
⁊ tranſacto iudicio ad eccleſiã Petri Chriſtus gaudium pacꝭ re
feret, quia ipe colũba vel pax eiũ. ¶ Et idẽ ſup ep'lam primam
ad Thi. ca. iij. tractãs illđ, vt ſcias quẽadmodũ oporteat te in do
mo dei ↄuerſari, quę eſt eccleſia dei viui ⁊c. ait. Quũ totus mun
dus dei ſit, eccleſia tamen domus eiꝰ dicit̃, cuius hodie rectoꝛ eſt
damaſus, mũdus em̃ in ꝑuaricatiōe eſt diuerſo turbatus erroꝛe,
ideo illic neceſſe eſt dicat̃ eẽ domus dei ⁊ veritas, vbi ſcd̃m volun
tatẽ ſuã timet̃. ¶ Et in li. de exceſſu fratris ſui noĩe ſatiri narrat
cōmẽdat ac tuet̃ cautelã ac ſapiam eiuſdẽ in peregrinis partibus
ꝑcontãtis ſi ep̃s eẽt catholicꝰ, hoc ẽ cũ romana eccl'ia couenirer,

dicẽs ca.vij. Aduocauit ad ſe ep̄m nec vllã putauit verã niſi verę
fidei gratiã,ꝑcũctatuſqꝫ ex eo eſt vtrũ nã cũ ip̄is ep̄is catholicꝭ
hoc eſt cũ Romana eccleſia ꝯueniret. Cũ romana dixit nõ Hiero
ſolymitana non antiochena nõ cõſtantinopolitana ⁊c̄. cur hoc ni/
ſi quia romana cõis eſt oĩbꝫ catholicis,ꝓculdubio vt caput. Si/
mile ſiquidẽ apud Hieronymũ refugiũ inuenies, ſcribentẽ ad da/
maſum ep̄l'a ſeptima. Ego interim clamito ſiquis cathedrę Pe/
tri iungit',meus eſt. ¶ Hiero.ſup̄ Matth.ait. Symoni q̇ cre/
debat in petrã Chr̄m Petri largitus eſt nomẽ , ac ſcd̄m metapha
ram petre recte dicitur ei,ędificabo eccleſiã meã ſup te. ¶ Rur
ſus ad damaſum, ⁊ habet'.xxiiij.q.i.quoniã vetuſto. Ego nullum
pręmiſſum niſi Chriſtũ ſequẽs, beatitudini tuę.i.cathedrę Petri
cõione conſocior,ſup illam petrã ędificatã eccleſiã ſcio. Et infra.
Quicunqꝫ tecum nõ colligit ſpargit,hoc eſt,qui Chriſti nõ eſt, an
tichriſti eſt. Ubi nota Hierony.pro eodẽ cõputare Chriſtũ ⁊ pa/
pam quantũ ad ea quę ſunt fidei,de his em̄ eũ loqui clare patet vi
denti ep̄l'am quartã. ¶ Idẽ quoqꝫ libro primo cõtra Iouinianũ
ca.xiiij.ait. Inter.xij.vnus eligit',vt capite cõſtituto ſciſmatꝭ tol/
lat' occaſio,⁊ loquit' proculdubio de electiõe Petri nõ ab ap̄l'is,ſed
a Chriſto vt patet ex ſolutiõe ſubiũcte, mox q̄ſtionis,ſed cur non
Ioãnes virgo electus eſt? ſoluit em̄ ne mgr̄ bonus qui dixerat pa/
cẽ meã do vobis ⁊c̄. in adoleſcẽtẽ quẽ dilexerat cauſaꝫ p̄bere vide
ret' inuidię. ¶ Idẽ rurſus ep̄l'a.ij.ad damaſuꝫ,⁊ habet'.xxiiij.q.i
hęc eſt fides ait. Si hæc nr̄a ꝯfeſſio ap̄l'atus tui iudicio ꝯprobat',
q̇cunqꝫ me culpare voluerit,ſe imperitũ vl' maliuolũ, vl' etiã non
catholicũ,nõ me hereticũ ꝯprobabit Ubi quia vides ex ſedis ap̄l'i
cę iudicio pẽdere eẽ vl' nõ eẽ catholicũ aut hereticũ, ſummũ Chr̄i
in terris tribunal agnoſcere potes, ad qd̄ de fide iudiciũ ſpectare
ꝯſtat. ¶ Aug.nõ ſolũ petrũ p̄ncipẽ ap̄l'oꝝ affirmat,ſed quũ con/
ſuleret' ſedes apoſtolica de fide ꝯtra pelagianã hæreſim,a duobꝫ cõ
cilijs carthaginẽſi ⁊ mileuitano ſubſcriptus inuenit'. Et reſpondẽ
te Innocentio papa ad carthaginẽſe quidem concilium. Patrũ
inſtituta ſacerdotali cuſtodientes officio nõ cẽſetis eẽ calcanda q̄
illi nõ humana,ſed diuina decreuere ſnĩa,vt quicquid de diſiũctꝭ
remotiſqꝫ prouincijs ageret' non prius ducerent finiendũ niſi ad
hui9 ſedis notitiã ꝑueniret,vbi tota hui9 auctoritate iuſta q̄ fue
rit pronunciatio firmaretur, indeqꝫ ſumerent cęterę eccleſię ve/
lut de natali ſuo fonte aquę cunctę procederent. Et per diuerſas
totius mundi regiones puri capitis incorruptæ manerẽt, quid p̄
cipere,quos abluere,quos velut in cœno ineſtimabili ſordidatos
mundis digna corporibꝫ vnda vitaret. Ad ꝯciliũ ꝓ mileuitanũ.
Quotiẽs fidei rõ vẽtilat' arbitroꝛ oẽs fr̄es ⁊ coepiſcopos noſtros

nō niſi ad petrū.i.ſui nomīs ꝛ honorꝫ auctorē referre debere, velut
nūc retulit vr̄a dilectio ꝙ ꝑ totū mūdū poſſit oīb eccl'ijs in cōi ꝓ
deſſe. Aug. ad paulinū ep'la.cvi. referēs hec geſta ꝯmēdat inocē
tij l'ras rnſiuas ſbiūgēs. Ad oīa nobis ille reſcripſit eodē mō quo
fas erat atqꝫ oportebat ap'licę ſedis ātiſtitē. ¶ Rurſus ſcdo lib.
de baptiſmo, ꝯtra donatiſtas ca.i(ꝛ habet.ij.q.vij. puto) petri cathe
drā cuilibꝫ ꝑfert epatui, quū ꝯparādo cyꝑanū petro, ait. Uereri
debeo ne in petrū ꝯtumelioſꝰ exiſtā, qs em̄ neſcit illū ap'latus ꝑn
cipatū cuilibet epatui ꝑferēdū? ſꝫ etſi diſtat cathedrarū grā, vna tn̄
eſt martyrꝝ glia. ¶ Itē in ſcdo li. de doctri. chr̄iana, nō lōge ꝯſus
ꝑncipiū, decretales ep'las ap'licę ſedis int' canonicas hn̄das ſcri
pturas cēſet, dicēs. In canonicꝭ ſcripturꝭ eccl'iarꝫ catholicarꝫ, qꝫ
pluriū diuiarꝫ ſcꝑturarꝫ ſolertiſſimꝰ indagator auctoritatē ſequat,
int' qs ſane illę ſint qs ap'lica ſedes habet ꝛ ab ea alij meruerūt acci
pere ep'las. Qui em̄ decretales fidei qs apd̄ ſe habꝫ vl' alijs miſit
ap'lica ſedes int' canonicas eē hn̄das ſcꝑturas affirmat, ſuponit ꝓ
culdubio ap'licā ſedē nō ſolū cūctꝭ ꝑlatā ſedibꝫ, ſꝫ diuinā vtpote fi
dei magiſtrā. ¶ Gregoriꝰ in regiſtri lib. q̄rto ep'la.xxxij. ad mau
ritiū auguſtū ait. Cūctꝭ euāgeliū ſcietibꝫ liq̄t ꝙ voce dn̄ica, ſctō et
oīm ap'lorꝫ ꝑncipi petro ap'lo totiꝰ eccl'ię cura ꝯmiſſa eſt, ipi q̄ppe
dr̄ petre amas me? paſce oues meas. Ipi dr̄ ecce ſathanas expetijt
cribrare vos ſicut triticū ꝛ ego ꝓ te rogaui vt nō deficiat fides tua
ꝛ tu aliqn̄ ꝯuerſus ꝯfirma frēs tuos. Ipi dr̄ tu es petrꝰ ꝛ ſup hāc
petrā edificabo eccl'iam meā ꝛ portę īferi nō ꝑualebūt aduerſus
eā ꝛ tibi dabo claues regni celorꝫ, ꝛ q̄dcūqꝫ ligauerꝭ ſup terrā erit
ligatū ꝛ in coelis, ꝛ q̄dcūqꝫ ſoluerꝭ ſup terrā erit ſolutū ꝛ in coel'.
Ecce claues regni celeſtꝭ accepit, ptās ei ligādi ꝛ ſoluēdi tribuit',
cura ei totiꝰ eccl'ię ꝛ ꝑncipatꝰ ꝯmittit'. ¶ Sctūs Leo ꝑmꝰ in ſer
mone tertio de āniuerſario ſue aſſumptōis die ait. De toto mūdo
vnꝰ petrꝰ eligit' q̄ ꝛ vniuerſarꝫ gētiū vocatōi ꝛ oibꝫ ap'lis cūctiſqꝫ
eccl'ię p̄ribꝫ ꝑponat', vt q̄uis in ꝑp'lo dei m'lti ſacerdotes ſint, mul
tiqꝫ paſtores, oēs tn̄ regat petrꝰ qs ꝑncipal'r regit ꝛ chr̄s. Magnū
ꝛ mirabile dilectiſſimi huic viro ꝯſortiū potētie ſuę tribuit diuia
dignatō, ꝛ ſiq̄d cū eo cōe ceteris voluit eē ꝑncipibꝫ, nūqꝫ niſi per
ipm̄ dedit, q̄cq̄d alijs nō negauit. ¶ Uenerabilis Beda ſup illud
Jo.i. intuitꝰ aut in eū Jeſus dr̄. Uidit cordis eiꝰ ſimplicitatē ani
mi ſublimitatē, cuiꝰ merito cūcte eſſet ꝑferēdꝰ eccl'ię ¶ Bernar
dus nō ſolū pluries Romanū pōtificē Jeſu Chr̄i vicariū ꝛ totiꝰ
eccl'ię caput appellat, ſꝫ in ep'la ꝑma ad Eugeniū papā. cclxxvij.
in ordine ep'larꝫ ait. Locꝰ in q̄ ſtas terra ſctā eſt, locꝰ pr̄i ē, locꝰ pri
cipis ap'lorꝫ, vbi ſteterūt pedes eiꝰ, locꝰ illiꝰ eſt, quē ꝯſtituit dn̄s do
minū domꝰ ſuę ꝛ ꝑncipē oīs poſſeſſiōis ſuę, merito tali paſtori tali

nutritio ↄmiſſa ē eccl'ia, quū adhuc tenera adhuc in cunabulis eſ
ſet. ¶ Et in ep'la. ccxlij. ad romanos q̄ñ diſceſſerūt a dño papa,
ait. Cur regē terrę, cur dñm cœli furore tā intolerabili q̄ʒ irratio/
nabili in vos pariter ꝓuocatis? dū ſacrā ꝛ ap'licā ſedē diuinis re/
galibuſq̄ʒ ꝓuilegijs ſingulariter ſublimatā, auſu ſacrilego inceſſe/
re, ſuoq̄ʒ minuere honore ↄtēditis? ¶ Et in ip̄a ep'la. cxxxi. ad me/
diolaneſes, de plenitudine p̄tātis ap'licę ait. Romana eccl'ia val/
de clemēs eſt, ſed nihilominꝰ potēs, fidele ↄſiliū ꝛ oī acceptōe di
gnū, noli abuti clemētia, ne potētia opp̄marʒ. Sʒ dicit aliq̄s, debi
tā ei reuerētiā exhibebo, ꝛ nihil ā pliꝰ. Eſto. Fac q̄d dicis, q̄ꝛ ſi exhi
beas debitā, ꝛ oīmodā. Plenitudo ſiq̄dē p̄tātʒ ſup vniuerſas orbis
eccl'ias ſingulari p̄rogatiua ap'licæ ſedi donata ē, q̄ igiꝛ huic p̄tāti
reſiſtit, dei ordinatiōi reſiſtit. Pōt ſi vtile iudicauerit nouos ordi
nare ep̄atꝰ vbi hactenꝰ nō fuerūt, p̄t eos q̄ ſunt, alios dep̄mere, ali/
os ſblimare, ꝓut rō ſibi dictauerit, ita vt de ep̄is creare archiep̄os
liceat, ꝛ ecōuerſo ſi neceſſe viſuʒ fuerit. Pōt a finib9 terrę ſublimes
quaſcūq̄ʒ p̄ſonas eccl'iaſticas euocare, ꝛ cogere ad ſuā p̄ñtiā, non
ſemel aut bis, ſed q̄ties expedire videbit. Porro in p̄ōptu eſt ei
oēm vlciſci inobediētiā ſiq̄s forte reluctare conatꝰ fuerit. ¶ In ge/
ſtis ↄcilij ↄſtātieñ. inter dānatos articulos Joānis wicleff. ꝛ Joā/
nis hus reperiunꝛ hi duo. ſ. Petrꝰ nō eſt nec fuit caput ſanctę eccle
ſię catholicę. Nō eſt de neceſſitate ſalutʒ credere ro. eccleſiā eē ſup
mā int alias eccl'ias. Et ſubdiꝛ erroꝛ ē, p q̄nto negaret p̄matū ſuʒ
mi pōtificis ſup alias eccl'ias p̄ticulares. ¶ Sctūs Tho. in. iiij.
ↄtra gē. ca. lxxvi. poſtq̄ʒ multipl'r ꝓbauit vnū ep̄m p̄latū a Chr̄o
toti eccl'ię, ſubdit. Per hoc āt excludiꝛ q̄rūdā p̄ſumptuoſus erroꝛ
q̄ ſe ſubducere nituꝛ ab obediētia ꝛ ſubiectōe Petri, ſucceſſorē eiꝰ
romanū pōtificē vl'is eccl'ię paſtorē nō recognoſcētes. ¶ In cō/
cilio q̄q̄ʒ vl'i florētię ſub Eugenio. iiij. vbi grecoꝝ, armenoꝝ ꝛ iaco/
bitaꝝ cū romana eccl'ia facta legiꝛ vnio, habenꝛ hęc ꝟba. Diffini/
mꝰ ſctām ap'licaʒ ſedē ꝛ ro. pōtificē in vniuerſuʒ orbē tenere p̄ma/
tū, ꝛ ip̄m romanū pōtificē ſucceſſorē eē b̄ti Petri p̄ncipis ap'loꝝ,
ꝛ veꝝ Chr̄i vicariū, totiuſq̄ʒ eccl'ię caput ꝛ oīm chr̄ianoꝝ p̄rem ac
doctorē exiſtere, ꝛ ip̄i i b̄tō petro paſcēdi, regēdi ꝛ gubernādi vl'em
eccleſiā a dño n̄ro Jeſu Chr̄o plenā p̄tātē traditā eē, quēadmodū
etiā in geſtis hicumīcoꝝ ↄciliōꝝ ꝛ in ſacris canonib9 ↄtineꝛ. Hæc
ibi. ¶ Ubi nota nō nouiter ab hac ſynodo inuētā fuiſſe hāc diffi/
nitionē, ſʒ ip̄aʒ ↄtineri in alioꝝ vniuerſaliū ↄciliōꝝ geſtis, ꝛ ꝓpte
rea hoc vnū cōciliū ſufficit ꝓ oīb9 ad firmādū fidē huiꝰ ꝟitatis.
¶ Pręter eo turbā canonū ꝛ doctoꝝ (quā dinumerare nemo p̄t) idē
ſentiētiū. Tā euidēter ſiquidē ex his q̄ attulimꝰ claꝝ eſt ro. pōtifi/
cē Petri ſucceſſorē, a Chr̄o in Petro īſtitutū eē totiꝰ eccl'ię paſtorē

vt locus dubitationi nullus relictus ſit. Si qs āt poſt hec heſitās inuenit̃, aut rudis ⁊ ineptus, aut cū hereticis ſeu ſciſmaticis ſapit aut certe chr̄ianus nō eſt, inerudit⁹ quippe valde ⁊ indocilis ē, q̄ſquis certitudinē mathematicā in oīb⁹ querit, vt philoſophi tradūt. Hereticoꝝ atq̄ ſciſmaticoꝝ ꝓpriū ē ſacra vti ſcriptura, ſcd̄m ſenſū tm̄ q̄ ipi faciūt illā ſonare. Chr̄ianoꝝ āt q̄ vere catholici ſunt ſapiā ſacrā ſcripturā intelligit ſcd̄m ſenſum quem ſancti doctores, quē ſacra ↄcilia, ap̄lica auctoritate roborata interpretant̃. Hūc ſciendi chriſtianā veritatē modū q̄ſquis repellit, chr̄ian⁹ nō ē, ab hac via q̄ recedit, infidelis inuenit̃. Nā licētia exorbitādi ab hac via ſi admittit̃, trinitatis vnā ſbſtātiā reuocare in dubiū cū arrio fas eſt, ſpm̄ quoq̄ ſctm̄ ꝓcedere a filio, ambiguū adhuc cū priſcꝫ erit, panē in ſacro altaris ↄuerti in corp⁹ Chr̄i dubitabit̃. Hec em̄ oīa nulla alia via aut auctoritate ſunt chriſtianis reddita certa ⁊ indubia fide tenēda, niſi īterpretatōe ſacre ſcripture iuxta ſctōꝝ documēta, ⁊ ſacroꝝ cōcilioꝝ auctoritate ap̄lica firmatoꝝ diffinitionē Quocirca quū textus euāgelici ad ꝓpoſitū adſint, ⁊ ſctōꝝ doctrīa ↄformis in ꝓpoſito pateat, nullo penitus ſanctoꝝ reluctāte, ſacrorūq̄ ↄcilioꝝ cū ap̄lica auctoritate iueniat̃ diffinitō oīſq̄ chr̄ianoꝝ etas a Petro hucuſq̄ in ſancta eccl'ia catholica hoc ↄfeſſa inueniatur, reliquoꝝq̄ doctoꝝ teſtimonia innumera ſint, certū ita reddit̃ romanū pōtificē Petri ſucceſſorem in Petro a Chriſto inſtitutū totius eccl'ie paſtorē, vt certior fides haberi nō poſſit, Amen.

¶ Rome Anno chriſtiane ſalutis. M.D.XXI. etati ſuo ꝓprie quinquageſimo ſecundo, die. xviij. Februarij.

¶ Impreſſum Coloniæ per honeſtum ciuem Petrum Quentell. Anno Chriſti ſaluatoris. M.D.XXI. pridie nonas Iunij.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DUSSELDORF

lictus ſit. Siq̄s āt poſt hec heſitās
t cū hereticis ſeu ſciſmaticis ſapit
udit⁹ quippe valde ꝛ indocilis ē,
cā in oīb⁹ querit, vt philoſophi tra
ꝑpriū ē ſacra vti ſcriptura, ſcd̄m
Chr̄ianoꝝ āt q̄ vere catholici ſunt
d̄m ſenſum quem ſancti doctores,
tate roborata interpretant̄. Hūc ſcī
q̄ſquis repellit, chr̄ian⁹ nō ē, ab hac
. Nā licētia exorbitādi ab hac via
ātiā reuocare in dubiū cū arrio fas
ilio, ambiguū adhuc cū priſc̄ erit,
orp⁹ Chr̄i dubitabit̄. Hec em̄ oīa
nt chriſtianis reddita certa ꝛ in-
atōe ſacræ ſcripturę iuxta ſctōꝝ do
itate ap̄l'ica firmatoꝝ diffinitionē
ad ꝑpoſitū adſint, ꝛ ſctōꝝ doctrīa
lo penitus ſanctoꝝ reluctāte, ſacro
ate, iueniat̄ diffinitō oīſq; chr̄ianoꝝ
eccl'ia catholica hoc ꝯfeſſa inuenia
ia innumera ſint, certū ita reddit̄
rem in Petro a Chriſto inſtitutū
fides haberi nō poſſit, Amen.
tis. M.D.XXI. etati ſuo ꝑpriæ
iij. Februarij.

niæ per honeſtum ci-
uentell. Anno Chri
. M.D.XXI.
nas Iunij.

DES-
STADT-
OTHEK
LDORF